

Lovforslag nr. L 196, 197, 198, 199 og 202. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 24. marts 1979

Betænkning

over

I. Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.,

II. Forslag til lov om ændring af ferieloven

(Forlængelse af ferie m. v.),

III. Forslag til lov om ændring af medhjælperloven

(Forlængelse af ferie),

IV. Forslag til lov om forlængelse af visse overenskomster inden for den offentlige sygesikring

og

V. Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension

Udvalget har behandlet lovforslagene i en række møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren, finansministeren og økonomiministerens, der tillige med socialministeren, handelsministeren og ministeren for skatter og afgifter skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

AC, Akademikernes Centralorganisation,
Besætningen på SURREY,
B & W Marineservice, Fællesklubben,
Brüel & Kjær, Fællesklubben ved,
Byggefagernes Samvirke,
Chaufførernes Fagforening, Odense,
Dansk Arbejdsgiverforening,
Dansk Socialrådgiverforening,
Dansk Styrmandsforening,
Danske Bankfunktionærers Landsforening,
Danske Forsikringsfunktionærers Landsforening,
Danske Realkreditfunktionærers Landsforening,
Forbundet for offentligt ansatte,

Foreningen af Arbejdsledere i Danmark,
Foreningen af overenskomstansatte Akademikere i Socialforskningsinstituttet,
FR – Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark,
FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd,
Gutenberghus,
Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund,
HT-chaufførerne fra distrikterne 2, 3 og 4,
Kommunale Tjenestemænds Udvalg,
Københavns Dag- og Aftenseminarium, lærerne ved,
Lejerforeningen Tikøb-Bregnerød-Lundtoftegade, tilsluttet Lejerforeningen »Griffenfelt«,
Lærernes Centralorganisation,
Maskinmestrenes Forening,
Matroser på M/S DANA REGINA,
Metal, København, Afd. 13,
Metal, Lyngby,
Metal, Lyngby, Lærlingeklubben,

Orlogsværftet, Fællesudvalget,
 Postarbejdernes Klub I, Frederiksberg
 postkontor,
 Radiotelegrafistforeningen af 1917,
 Røde Kors Hjemmet »Hjortespring«, per-
 sonalegrupperne på,
 Schou & Co., Fællesklubben ved,
 Statsgymnasiet Schneekloth's Skole, lærer-
 ne ved,
 Sømændenes Forbund i Danmark og
 Teknisk Landsforbund.

Ad 1. Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.

Under et samråd har arbejdsministeren tilkendegivet, at hvor der i gældende overenskomster gælder særordninger med hensyn til betalt frihed, som overstiger 4 ugers ferie pr. år, må det afgøres ad fagretlig vej, hvorvidt den ekstra frihed har karakter af ferie i ferielovens forstand, i hvilket tilfælde der ikke som følge af ferieforlængelsen i ferieloven vil blive tale om, at denne forlængelse får virkning på den pågældende overenskomsts område, eller om der er tale om frihed af anden karakter, som f. eks. afspadsering, i hvilket tilfælde der kunne blive tale om, at en sådan ekstra frihed bevares også efter ferieforlængelsen til 5 uger.

På samme måde må det afgøres ad fagretlig vej, hvilken betydning der må tillægges forudsætninger, som har været lagt til grund ved indgåelsen af de nu forlængede overenskomster, idet det er de gældende overenskomster i deres helhed, der foreslås forlænges.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men har stillet ændringsforslagene nr. 5 og 6.

Mindretallet udtaler, at regeringslovforslaget går ud på dels at forhøje erhvervenes omkostninger, dels at forøge de offentlige udgifter.

Begge dele bidrager til yderligere at forværre landets problemer.

Metoden til at opnå holdbar lønfremgang er skatteenedsættelser gennem forhøjelser af det skattefri bundfradrag. Da SV-regeringen ikke så meget som har villet forhandle om at anvende det skattepolitiske instrument til at løse eller bidrage til at løse arbejdsmarkedets problemer, har det ikke været mindretallet muligt at bygge bro til en sagligt acceptabel løsning.

Lovforslaget drejer sig om hundredtusindvis af familiers økonomiske hovedgrundlag og arbejdssituation i de kommende to år. Lovforslaget er desuagtet elendigt forberedt fra regeringens side. Det udmønter blot nogle principper, som regeringens hovedministre blev enige om mandag aften den 19. marts 1979 på grundlag af et forhandlingsmøde, som alene var baseret på nogle få typetilfælde.

Forhandlingen i statsministeriet i dagene op til og med 19. marts 1979 var – naturligt nok – præget af uvidenhed om mangfoldige vigtige spørgsmål, såvel hvad angår lønspørgsmål som andre arbejdsvilkår.

Der var derfor betydeligt behov for, at folketingsudvalget fik lejlighed til at gå ind i de umådeligt mange detailproblemer, som trænger sig på.

Denne gang er de særligt mangfoldige og komplicerede, fordi overenskomstaflutninger faktisk ikke har fundet sted i de sidste seks år.

Samfunds- og arbejdsforhold, teknologi og meget andet har ændret sig stærkt i denne periode.

Mange arbejdsvilkår er derfor nu utidssvarende. I realiteten har der ikke været mulighed for at få dem ændret gennem den summariske standretsprocedure, som folketetinget anvendte ved de forcerede nattemanøvrer i marts 1975 og i april 1977.

Det svier derfor nu til folketetinget, at det i sin tid forkastede fremskridtsforslag til folketingsbeslutning (senest fremsat den 15. november 1977), hvorefter man allerede i februar 1978 skulle begynde at forberede de nye overenskomstvilkår på basis af et seksdøgnsarbejds møde mellem repræsentanter fra folketingets partier og arbejdsmarkedets parter m. fl.

Forhåbentlig vil de triste erfaringer, som har afspejlet sig i de mange deputationers manglende muligheder for at trænge igennem med saglige indvendinger, føre med sig, at et

tilsvarende fremskridtsforslag, der bliver fremsat i oktober 1979 med henblik på arbejdsvilkårene fra 1. marts 1981, vil blive modtaget mere positivt af folketingets øvrige partier.

Der skal være både tid og tekniske muligheder til rimelig, reel, omtankefyldt behandling af de mange problemer og til løsning af dem på fornuftig og perspektivfyldt vis. Ellers risikerer man at handle i strid med virkeligheden og at fastfryse dansk industri og andre arbejdspladser på et udviklingsstadium, der for længst er passeret – socialt og teknisk.

Typiske eksempler er, hvad der blev fremført fra Chaufførernes Fagforening, Odense, Dansk Styrmandsforening, Maskinmestrenes Forening, Radiotelegrafistforeningen af 1917 og FR – Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark.

Et andet eksempel angår fordelingen af de ca. 900 millioner kroner, som lovforslagets § 5 stiller til rådighed for de offentligt ansatte. Ligesom forholdet er med det tilsvarende beløb, som er tildelt det private arbejdsmarked (de 225 millioner i § 2), bør disse penge selvsagt fordeles i én enkelt arbejdsgang.

Ikke blot er det mere rationelt, men det giver bedre mulighed for, at pengene bringes hen, hvor de gør størst nytte – i dette tilfælde højst sandsynligt hos de lavtlønnede. Sådan er ordningen da også ifølge lovforslagets § 10, som finansministeren har fastholdt i en besvarelse over for udvalget. Senere i samme besvarelse bøjer ministeren sig imidlertid for pression udøvet fra højt lønsgrupperne og lover at stille ændringsforslag om opdeling i tre puljer.

Det er helt utilfredsstillende, at en minister således vidende fraviger, hvad han med god grund anser for ret og rimeligt, og hvad han også – ganske vist i kraft af de forkætrede Z-stemmer – kunne få flertal for i folketinget.

Et andet mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet kan ikke tilslutte sig regeringens lovforslag til overenskomstløsning. Efter mindretallets opfattelse vil en gennemførelse af regeringslovforslagene medføre en udvikling, der forværrer landets økonomiske situa-

tion. Under udvalgsbehandlingen er der fra forskellige ministre givet forskellige oplysninger om, hvilken lønudvikling der vil blive resultatet af lovforslagenes gennemførelse. Denne usikkerhed i regeringens skøn er i sig selv bemærkelsesværdig, og det må lægges til grund, at erhvervsorganisationer frygter en lønudvikling, der vil betyde en forværring af betalingsbalanceunderskuddet og en forøgelse af arbejdsløsheden. Mindretallet har derfor ved ændringsforslag ønsket at bidrage til at formindske skadevirkningerne og forøge mulighederne for en holdbar økonomisk løsning.

Derfor har mindretallet med ændringsforslag nr. 2 foreslået at standse lønglidningen i det første overenskomstår. Det er ikke mindst lønglidningen, der medvirker til at forøge virksomhedernes omkostningsniveau. Mindretallets ændringsforslag vil give et års pause med fritagelse for denne lønstigningsfaktor og vil derfor give plads for en forbedring af konkurrenceevnen. Da regeringen har bedømt den årlige lønglidning til 2 pct.s lønforhøjelse, vil gennemførelsen af mindretallets forslag desuden bevirke en overenskomstløsning, der svarer til det økonomiske niveau, som regeringen tilstræbte ved sin dannelselse. En fjernelse af lønglidningen vil desuden give en bedre balance imellem lønmodtagergrupperne. Det erkendes i et svar til udvalget fra arbejdsministeren, at tjenestemænd og funktionærer skønnes at få lønstigninger i overenskomstperioden, som er 1-2 procentpoint lavere end for LO-arbejdere. Samtidig må det bemærkes, at de førstnævnte grupper har haft en mindre lønstigning i den foregående overenskomstperiode, idet disse grupper har overholdt den ved augustforliget fastsatte lønramme. Det ville derfor være ganske urimeligt, hvis disse grupper gennem en overenskomstlovgivning skulle påtvinges forhold, hvor de yderligere sækker agterud i forhold til andre lønmodtagere og må forudse en yderligere nedgang i deres realløn. Under forudsætning af at lønglidning bremses, bliver det økonomisk væsentlig mere overkommeligt at give grupperne af offentligt ansatte og funktionærer en lønudvikling på linje med det typiske LO-område. Til sikring heraf har mindretallet yderligere med støtte af fire andre partier stillet ændringsforslag nr. 3 om forhøjelse af taktreguleringen. Med hensyn til de yderligere æn-

dringsforslag henviser mindretallet til bemærkningerne til disse.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil redegøre for sin indstilling til lovforslaget ved 3. behandling, men har i øvrigt stillet og tiltrådt ændringsforslag nr. 3, 4, 7 og 8.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Til yderligere uddybning af de mindretalsindstillinger, som mindretallet afgav ved lovindgrebene over for overenskomsterne i henholdsvis 1975 og 1977, skal mindretallet, idet det er trættende at gentage sine argumenter ustandselig, kun komme med få tilføjelser.

Regeringen hævder, at dette indgreb er nødvendigt, fordi der ellers vil blive udløst en konflikt. På sin vis er det rigtigt. Dog skal det tilføjes, at forudgående socialdemokratiske mindretalsregeringer selv har skyld heri. Ved sine ustandselige indgreb har man nu nået det punkt i udviklingen, at arbejdsmarkedets organisationer stiller overenskomstkrav, der forudsætter politiske løsninger. Ligeledes varsles der konflikter i et omfang, som ingen af parterne selv kan effektuere, og derfor kun kan betragtes som en indbydelse til politisk indgreb.

Denne overenskomsts forløb ville have antaget helt andre former – mere normale former – hvis regeringsmagten på et tidligere tidspunkt havde erklæret, at der *ikke* ville blive grebet ind fra folketinget.

Regeringens fortolkning af, hvordan indkomspolitik skal praktiseres, har selvfølgelig også en væsentlig andel i den uheldige udvikling. Lønmodtagerne er, siden indkomspolitikken blev lanceret, jo i den grad blevet ført bag lyset, så det trods enhver beskrivelse, og for at ingen skal blive glemt, skal der her specielt peges på tjenestemænd, offentligt ansatte og funktionærer i den private sektor.

Det er fortsat mindretallets opfattelse, at de politiske magthavere, som nu gennemtrumfer dette overgreb over for lønmodtagerne, er i færd med en systematisk nedgørelse af fagbevægelsen – en nedgørelse, der må ende med en likvidering, hvis man fortsætter i samme spor.

Mindretallet kan kun beklage, at LO og andre store organisationer igen siger god for et indgreb i overenskomsterne. Mindretallet mener dog, at dette forhold har sin forklaring i dels det nære partipolitiske samarbejde, som fagbevægelsens toporganer plejer med socialdemokratiet, og som gør det alt for nemt at gribe politisk ind, dels det forhold, at fagbevægelsens organisatoriske opbygning tillader, at der gribes ind, uden at medlemmerne har nogen som helst reel chance for at gribe ind.

Det er mindretallets opfattelse, at fagbevægelsen igennem dette århundrede har haft en stor betydning for udviklingen af demokratiet. Det er endvidere mindretallets opfattelse, at fagbevægelsen har haft en afgørende betydning i udviklingen af de sociale fremskridt, der er sket. Igennem kampe mod en reaktionær arbejdsgiverpolitik har fagbevægelsen med store ofre for sine medlemmer tilkæmpet sig goder, som umiddelbart smittede af på hele samfundet.

Denne katalysatorvirksomhed på samfundsudviklingen, må mindretallet konstatere, bliver sat ud af kraft i samme tempo, som man svækker fagbevægelsen.

Endelig er der problemet med de politiske konsekvenser for samfundet som helhed. Problemet kan nemlig ikke efter mindretallets opfattelse kun ses som et problem for fagbevægelsen, men må kædes sammen med den almindelige udvikling i samfundet. Der findes autoritære systemer rundt omkring i verden, som ud fra en ideologisk holdning træder demokratiet under fode – det være sig, om man bekender sig til et højre- eller venstrediktatur – og socialistisk folkeparti ønsker ikke på nogen måde, at udviklingen i Danmark skal tendere i den retning. Det er derfor med nogen undren, at socialistisk folkeparti ser såvel socialdemokratiet, som andre socialliberale partier, der historisk bekender sig til demokratiet, befordre udviklingen i en autoritær retning. Dette gælder ikke alene på arbejdsmarkedet, men også på retstilstandene, ytringsfriheden og det sociale område.

Til sidst er der grund til at beskæftige sig med lovforslagets indhold:

Socialistisk folkeparti har altid hævdet, at folketinget ikke er kvalificeret til at gribe ind i overenskomsterne. Dette gælder også nu, hvor man suspenderer to dyrtidsportioner og

laver pristalsfusk. Klæder man alle fremsatte fraser af, står der tilbage den kendsgerning, at lønmodtagerne selv kommer til at finansiere denne overenskomst – dette gælder såvel på ferieområdet som for garantilønnen.

Der findes mange tusinde overenskomster her i landet. Alle er de hver for sig udtryk for en indre balance – d.v.s., at alle goder og ulemper er nøje forhandlet og afstemt til en helhed.

Det er derfor en uholdbar argumentation, når det fremhæves, at indgreb der kun omhandler ferie, garantibetaling, taktregulering m. v., kan gribe ind på en neutral måde. Griber man f. eks. ind i en overenskomst, hvor man har vægtet en høj garantibetaling højt, men derimod renonceret på andre områder, f. eks. betaling for forskellige ulempetillæg, så rykkes hele balancen, når man nu kommer og forhøjer garantibetalingen til et niveau, som man *allerede* har tilkæmpet sig.

Omvendt ville en overenskomst, hvor man havde vægtet ulempetillæggene højt, men til gengæld renonceret på garantilønnen, få en fordel ved et politisk indgreb, som det nærværende.

Alt i alt må man slutte, at ingen overenskomster tåler utidig indblanding, uden at den indre balance forrykkes. Balancen er et udtryk for det eksisterende magtforhold mellem lønmodtager og arbejdsgiver, hvilket i dagens Danmark bestemt ikke er til gunst for lønmodtagerne, hvorfor socialistisk folkeparti også af denne grund må vende sig imod dette lovforslag.

Et femte mindretal (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) vender sig mod dette lovforslag, hvis gennemførelse betyder, at den fri forhandlings-, aftale- og aktionsret smadres for 3. overenskomstfornyelse i træk. Et indgreb af denne karakter og af et sådant omfang vil betyde, at både det private og det offentlige arbejdsmarked påtvinges vilkår, parterne ingen indflydelse har haft på. Det vil atter betyde, at respekten for de fastsatte løn- og arbejdsvilkår vil blive undergravet. Den påtvungne fredspligt har yderst ringe udsigt til at blive respekteret, når den således ikke er et led i et frivilligt etableret overenskomst- eller aftalesæt. Når forhandlingsretten således er knægtet, og parternes medansvar er hindret, er der betydelig udsigt til faglige aktioner af den ene og den anden karakter,

som vil lamme produktionen og undergrave konkurrenceevnen mere end en hvilken som helst tænkelig, frivilligt etableret overenskomstændring.

Der er i det hele ringe udsigt til, at de påtvungne overenskomster kommer til at regulere arbejdsmarkedsforholdene, og derfor er der da også udsigt til, at de faktiske følger af overenskomstændringen bliver endnu langt alvorligere end de 13.-14.000 ekstra arbejdsløse, som økonomiske eksperter anslår bliver den direkte virkning, og de 15-20.000 yderligere arbejdsløse, der vil blive følgen, når regeringens til efteråret kan forventes at ville hæve momsens til 25 pct. for at neddæmpe det gennem overenskomstindgrebet forøgede betalingsbalanceunderskud.

Mindretallet beklager, at overenskomstindgrebet tilmed foretages, uden at regeringens samlede plan for den kommende tid trods gentagne forespørgsler er kommet på bordet. En betydelig usikkerhed knytter sig ikke alene til den kommende finanspolitik og pengepolitik, men også til de indefrosne dyrtidsportioners skæbne og ØD-planerne.

Mindretallet finder i øvrigt ensidigheden i regeringens forslag iøjnefaldende. Jordspekulationen, monopolenes udbytning, ja, arbejdsfri spekulationsgevinsterhvervelse i det hele går i påfaldende grad fri, medens næsten alene arbejdsindkomster udsættes for reelle begrænsninger. Pris-, skatte- og afgiftstigninger vil mere end udhule de stigninger i arbejdsindkomster, der tillades i henhold til indgrebet.

Mindretallet ønsker frie og dermed ansvarlige forhandlinger i stedet for statslige, anarkiskabende overgreb mod arbejdsmarkedet. Mindretallet ønsker en progressiv jordbeskatningspolitik som alternativ til regeringens moms-, afgifts- og skattepolitik, som strammes ekstra af en ukritisk offentlig tilskudspolitik over for særinteresser. Mindretallet ønsker en beskæftigelsesfremmende kronefrigivelse fremfor regeringens pengepolitik, der gennem EMS-bindingerne helt urealistisk knytter kronen til D-marken, hvilket der da må kompenseres for ved periodiske, vilkårligt virkende devalueringer. Konstant valutauro og -spekulation er følgen heraf – og arbejdsløsheden fremmes ad denne vej.

Mindretallet ønsker, at en effektiv monopolbekæmpelse erstatter den illusoriske avancelovgivning. Ved disse foranstaltninger op-

nås en lavrentesituation fremfor det nuværende ågerrentepengemarked, som dog søges reguleret ved urimeligt virkende kreditlofter. Ved en skatte- og boligreform, der beskærer uproduktive dispositioner, spekulation og subsidier til velbjærgede til fordel for arbejdspladser i det konkurrenceudsatte erhvervsliv, kan konkurrenceevne, beskæftigelse og samfundsökonomi atter bringes i lave.

I én af de mange henvendelser til udvalget – fra Teknisk Landsforbund – hedder det i tråd med mange andre organisationers syn:

»Selve »helhedsløsningen« er, som de tidligere helhedsløsninger, totalt perspektivløs med hensyn til en rimelig løsning af landets økonomiske problemer. Den er som de forrige helhedsløsninger alene et indgreb over for løndannelsen i vort samfund.

Hvorfor ikke tage fat på de områder, hvor inflationen kommer fra, ejendoms- og grundprisernes himmelflugt, fra kapitalejernes store fortjenester og på de samfundsskabte værdier. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd – og senest SiD – har ligesom Teknisk Landsforbund peget på, at vores økonomiske strukturproblemer med underskud på betalingsbalancen skal løses gennem en langt mere aktiv erhvervs politik, hvor man bl. a. gennem en selektiv industripolitik udnytter de store muligheder for forøget produktion og eksport, der er for vores fremstillingssektor.

Den generelle økonomiske politik, som også denne helhedsløsning er et udtryk for, er en meget usikker og langsigtet politik, og det bliver dermed også de 200.000 arbejdsløse, der er med til at betale for denne politik.«

Mindretallet finder, at al politisk indsats må koncentrerer om foranstaltninger som de foran omtalte. De vil skabe et gunstigt klima for produktion, erhvervsudfoldelse og beskæftigelse og i det hele taget for samfundslivet. Under sådanne vilkår ville det være lettere for arbejdsmarkedsparterne at forhandle sig frem til tilfredsstillende løsninger. Afgørende for, at parterne ikke har nået dette denne gang, er det imidlertid, at udsigten til politisk indgreb i forhandlingerne lige siden SV-regeringens dannelse har undergravet alle parterers motivering for at føre reelle forhandlinger. Sammenbruddet i overenskomstforhandlingerne kan således i dobbelt forstand tilskrives denne regering, som hverken har ført en politik, der kunne skabe et rimeligt

politisk klima for erhvervsliv og arbejdstage-re, eller har kunnet lade overenskomstforhandlingerne foregå i fred.

Uanset regeringens ansvar for overenskomstsammenbruddet vil der dog fortsat være mulighed for, at parterne kan kaldes til deres ansvar, hvis de får deres dispositionsfrihed. Mindretallet afviser, at konflikten nødvendiggør indgreb mod det samlede arbejdsmarked. Mindretallet ville kunne støtte lovforanstaltninger på isolerede områder, hvor menneskers liv eller helbred måtte være truede. Det er imidlertid forargeligt at brede sig til politiske indgreb til hele arbejdsmarkedet – så meget desto mere, som at der på en lang række områder, private som offentlige, end ikke har været ført realitetsforhandlinger af nogen art.

Mindretallet vil stemme imod lovforslaget – men søge det forbedret ved at stille ændringsforslag om, at loven kun får virkning frem til 1. maj 1979, medmindre de kompetente organer på de enkelte overenskomstråder accepterer loven som overenskomst på området. Herved skaffes den fornødne tid til gennemførelse af forhandlingen af afstemningen på de enkelte områder – og vi nærmer os stærkt til, at den frie forhandlingsret atter respekteres. De, der har udtrykt bekymring for lovforslagets virkninger over for LOs, DAs, FTFs eller andre organisationers medlemmer, vil ved at støtte dette ændringsforslag kunne sikre, at der skabes rimelighed for disse.

Mindretallet erkender, at også de offentligt ansatte er bragt i en urimelig situation med overenskomstindgrebet. Mindretallet vil derfor også støtte sådanne forslag, der synes at have særlige politiske muligheder for sig, om at begrænse overgrebene over for disse.

Mindretallet støtter i den aktuelle situation forslaget om, at offentligt ansattes taktregulering bringes op på et 90 pct. niveau.

Mindretallet ønsker endelig, at man på overenskomstrådet uden for det offentlige, hvor overenskomsterne svarer til det offentlige områdes, skaber fuldstændig parallelitet også med hensyn til taktregulering.

En lang række deputationer for udvalget og skriftlige og andre henvendelser til udvalget har i øvrigt dokumenteret en mængde justeringsbehov i forbindelse med denne lovgivning. Frie forhandlinger ville have kunnet klare disse ofte helt indlysende behov, men

den stringente lovgivningsmodel, regeringen har lagt op til, umuliggør den fornødne fleksibilitet og tilpasning. En række ønskelige ændringer er teknisk umulige at udforme i form af konkrete ændringsforslag. Mindretallet beklager dette – og beklager i øvrigt også den helt uansvarlige forcerede udvalgsbehandling af et kompliceret lovgivningskompleks, der er afgørende for over 2 mill. lønarbejderes, erhvervslivets og det offentliges kommende vilkår.

En udvalgsbehandling af et sådant kompleks, der knap har tilladt gennemlæsning af de mange henvendelser udefra eller besvarelser af spørgsmål til ministre, og hvor deputationsmodtagelsernes afslutning i flere tilfælde næsten har haft karakter af udsmidning, og hvor kontakt fra udvalgsmedlemmer til parti-grupper har været en illusorisk mulighed, danner et alt andet end ansvarligt – endsige respektindgydende – grundlag for en så betydningfuld lovgivning.

Det skal understreges, at denne beklagelse ikke er rettet mod udvalgets formand, men mod det flertal i udvalget dannet af regeringspartierne, som bærer det reelle ansvar herfor.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ingen kan være i tvivl om, at venstresocialisterne er konsekvente modstandere af indkomstpolitik eller lønpolitik og regeringsindgreb i overenskomsterne. De kortsigtede virkninger af denne politik, som kommer til udtryk i den fremlagte bukete af lovforslag, er velkendt af lønarbejderne, nemlig reallønsnedgang, arbejdsløshed og øget udbytning af arbejdskraften.

På lidt længere sigt er perspektiverne endnu mere dystre. Ud over de omtalte virkninger, så er indkomstpolitikken begyndelsen på en udvikling i retning af et totalitært samfundssystem vendt mod lønarbejderne. Den samlede bukete af lovforslag fortsætter de tidligere års undergravning af fagbevægelsens troværdighed som forhandlings- og kamporganisation for lønarbejdernes løn- og arbejdsforhold.

Ved de sidste tre overenskomstafslutninger – denne medregnet – er der grebet ind, og det er helt ude af trit med det reelle indhold at kalde de eksisterende rammer for lønar-

bejdet for overenskomster. Indgrebene ligner ikke hinanden. Der er sket en klar kvalitativ udvikling med tydelige korporativistiske træk. En lang række overenskomster forlægges, uden at der overhovedet har været tale om forhandling. De få aftaler, der er indgået før lovindgrebets ikrafttræden, respekteres, men de uafklarede spørgsmål på enkelte afgrænsede områder afgøres ved tvungen voldgift. Hele indgrebet er udtryk for en tvungen voldgift. Ikke-forhandlede overenskomster udsættes for minimale justeringer ved hjælp af nye institutioner: paritetisk sammensatte nævn. Disse tiltrædes af en opmand, der er udslaggivende i tilfælde af uenighed.

Venstresocialisterne ser heri en udvikling hen mod en mere permanent voldgiftsfunktion, der desværre passer alt for godt til LOs og socialdemokratiets ønsker om trepartsorganer til løsning af arbejdsmarkedets forhold, herunder overenskomsterne. Dette organ tiltænkes en rolle i den centralistiske opstilling af lønrammer, som så kan udmøntes af de i lovforslagene indeholdte nævn. Fagbevægelsen bliver helt underlagt de statslige målsætninger ved overenskomstafslutningerne. Arbejdspladser og fagforeninger må i praksis afvise denne udvikling og fortsætte kampen mod statens forsøg på at disciplinere arbejderklassen, som det kommer til udtryk i statsmagtens forsøg på at kriminalisere blokadevåbnet, politiets indsats mod aktionerende arbejdere m. m. Udviklinger, der er en klar konsekvens, hvis de partier, der står bag indkomstpolitikken, også ønsker den overholdt.

Venstresocialisterne har fra starten støttet arbejdspladseres og fagforeningers krav om bl. a. 35 timers arbejdsuge uden løn nedgang og tempoopskruining, højere løn, fuld dyrtidsdækning samt længere ferie.

Venstresocialisterne agter derfor at stemme for lovforslagene om ændring af ferieloven og medhjælperloven med de ændringsforslag, der er stillet af Jørgen Jensen (DKP) og Freddy Madsen (DKP) uden for betænkningen. Det gør venstresocialisterne, fordi ændringerne i de to love alene vedrører finansieringen af ferien samt feriens længde. De øvrige lovforslag stemmer venstresocialisterne klart imod og dermed imod suspensionen af to dyrtidsportioner, som bl. a. skal finansiere den ekstra ferie. Det er arbejdsgiverne alene, der skal betale for den ekstra ferie.

*Ad II. Forslag til lov
om ændring af ferieloven
(Forlængelse af ferie m. v.)*

Et *flertal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet er tilhænger af udvidet ferie. Hundredtusinder af danske oplever nogle af årets lykkeligste øjeblikke i ferieperioder. Teknologiens udvikling garanterer, at den fremtid ikke ligger så fjern, hvor antallet af årsarbejdstimer kan nedsættes betragteligt.

Men anno 1979 må vi bide i det sure æble. Konstant tåbelig adfærd i 19 år fra folketingsflertallene har skabt en kolossal gæld. Den skal først tilbagebetales og en reserve bygges op. Det sker kun ved, at vi alle sammen bestiller noget mere produktivt. Det gælder såvel de registreret arbejdsløse som dem, der har arbejde. Når man har soldet i en familie, kommer man ikke ud af lommesmærterne ved at holde mere fri. Præcis det samme gælder familien Danmark.

På grund af de gamle partiers fejl i de forløbne år varer det altså nogen tid endnu, før samfundet kan forbedre de nugældende ferievilkår. Når tiden dertil kommer, vil metoden nok være friere forhold for det enkelte menneske end den strambukseuniformeringslovregulering, som nu gælder. Der skal ingen kritik lyde mod den lovteknik, folketinget i årene op til 1938 valgte at slå ind på. Højest sandsynligt gavnede det enormt at få feriegodet hjulpet frem ved lovforsanstaltning i Stauningalderen.

Men nu er tiderne anderledes, og det er næppe kløgtigt blindt at vandre i fortidens fodspor.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil nærmere redegø-

re for sin stilling ved lovforslagets 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling ved lovforslagets 3. behandling.

Et *femte mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse*, idet mindretallet henviser til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

*Ad III. Forslag til lov om
ændring af medhjælperloven
(Forlængelse af ferie)*

Et *flertal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser herom til de af mindretallet under II. fremsatte bemærkninger.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil nærmere redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) vil nærmere redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Et *femte mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til

vedtagelse og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Ad IV. Forslag til lov om forlængelse af visse overenskomster inden for den offentlige sygesikring

Et *flertal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet udtaler, at lovforslaget er et led i socialdemokratikvidationen af praktiserende læger som selvstændigt næringsdrivende, så de i stedet bliver offentligt ansatte.

Dette vil give ringere helbreds- og sundhedstjeneste for befolkningen. Noget sådant må ethvert socialt ansvarligt parti modsætte sig.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke ved gennemførelsen af lovforslaget. Mindretallet henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil nærmere redegøre for sin stilling ved lovforslagets 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet henviser herom til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *femte mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Ad V. Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension

Et *flertal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling med følgende bemærkninger:

Hvis lovforslaget overhovedet har nogen mening, går denne ud på, at tidligere offentligt ansatte skal have deres forspring i skatteyderbetalte pensioner forøget med 2.596 kr. årligt. En sådan skærpelse af diskriminationen i pensionslovgivningen strider imod, hvad fremskridtspartiet kæmper for, nemlig ens skatteyderbetalt pension til alle, der har passeret pensionsalderen. Som fremskridtspartiet har detailpræciseret det flere gange, vil partiet naturligvis gennemføre rimelige overgangsregler for de pensionister, som tidligere har været offentligt ansatte. Overgangsreglerne er senest udmøntet præcist i bemærkningerne til ændringsforslag nr. 1906 til finansloven for 1979, jfr. FREMSKRIDT 1976-10, side 15-61.

2.596 kr.s-ordningen omfattes imidlertid ikke heraf, og derfor stemmer fremskridtspartiet imod lovforslaget.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke medvirke ved lovforslagets gennemførelse. Mindretallet henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) vil nærmere redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller – efter at have læst den knudrede lovtæst om 27 gange – lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *femte mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til de af mindretallet under I. fremsatte bemærkninger.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.

Til § 2

Af et *mindretal* (Ninn-Hansen (KF) og Palle Simonsen (KF)):

1) I *stk. 1, nr. 3*, ændres »225 mill. kr.« til: »150 mill. kr.«

2) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 3*. Der kan ikke i det første overenskomstår træffes aftale om lønninger, der overstiger de pr. 1. marts 1979 gældende satser, jfr. dog *stk. 1* og 2.«

Til § 6

Af et *mindretal* (Ninn-Hansen (KF), Palle Simonsen (KF), Melchior (CD) og Ib Christensen (DR)):

3) I *stk. 1* ændres tallet »75« til: »90« (2 steder).

4) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 0*. Hvor der i medfør af § 2, *stk. 2*, i lov nr. 48 af 11. marts 1975 om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. er aftalt en taktreguleringsordning, som senere efter aftale er afløst af et andet lønreguleringsystem, kan vedkommende lønmodtagerorganisation inden 4 uger efter lovens ikrafttræden meddele den modstående arbejdsgiverpart, at dette andet system fra det i *stk. 1* angivne tidspunkt ønskes afløst af den oprindelig aftalte taktreguleringsordning, som ændret ved *stk. 1*, samt dyrtidsregulering svarende til 60 øre i timen for hver 3 points stigning i pristallet.«

Af et *mindretal* (Glistrup (FP) og Nauerby (FP)):

Til § 9

5) I *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »2 uger« til: »30 uger«.

6) I *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »maj« til: »december«.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Glistrup (FP), Nauerby (FP), Ole Henriksen (SF) og Kurt Hansen (VS)):

Til § 10

7) Paragraffen affattes således:

»§ 10. Finansministeren opretter tre paritetiske nævn – et for det kommunale forhandlingsområde, et for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken og et tredje for den offentlige sektor i øvrigt – til inden udgangen af maj 1979 at tage stilling til anvendelsen af hver deres del af den i § 5 nævnte beløbsramme.«

Af et *mindretal* (Ninn-Hansen (KF), Palle Simonsen (KF) og Melchior (CD)):

Til § 11

8) *Stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:

»Spørgsmål, om hvilke der ikke med enstemmighed træffes afgørelse i de i §§ 9 og 10 omtalte nævn, afgøres ved, at nævnet udpeger en opmand, der træffer afgørelsen.«

Af et *mindretal* (Ib Christensen (DR)):

Ny paragraf

9) Efter § 15 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Lovens gyldighed ud over 1. maj 1979 er på hvert enkelt overenskomstområde betinget af, at de til overenskomstindgåelse bemyndigede organer inden for området (kompetente forsamlinger og/eller medlemskredsen ved urafstemning) tilslutter sig denne.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Da det ikke kan være hensigten, at puljebeløbet skal tildeles både tidlønnede og akkordlønnede, nedsættes beløbet med 75 mill. kr. ud fra den betragtning, at der er tale om 3/4 pct. af lønsummen, som for de tidlønnede andrager ca. 20 mia kr.

Til nr. 2

Formålet med ændringsforslaget er at forhindre lønglidning i det første overenskomstår. Bestemmelsen vil navnlig få betydning for minimallønsområdet, hvor den i praksis vil medføre, at kutymer og løfteparagraffer suspenderes i det første overenskomstår.

Til nr. 3

Mindretallet ønsker gennemført fuld taktregulering. Efter mindretallets opfattelse opnås dette på den bedste måde ved at fastsætte en dækningsgrad på 90 pct., samtidig med at de sidste 10 pct. anvendes til opretning af skævheder efter forhandlinger med organisationer. Mindretallet foreslår i konsekvens heraf, at taktreguleringens dækningsgrad hæves til 90 pct. Ændringsforslaget svarer til det af det radikale venstre under 1. behandlingen bebudede ændringsforslag, hvorfor det radikale venstre, der ikke er repræsenteret ved medlemmer i udvalget, har meddelt mindretallet, at dette parti kan stemme for det stillede ændringsforslag. Kristeligt folkeparti, der heller ikke er repræsenteret ved medlemmer i udvalget, har også meddelt mindretallet, at det kan stemme for det stillede ændringsforslag.

Til nr. 5 og 6

Ændringsforslagene går ud på at give bedre tid til at træffe den endelige afgørelse med hensyn til fordelingen af de 225 mill. kr. for andet overenskomstår.

Til nr. 7

Siden fremsættelsen af lovforslaget er der fra forskellig side peget på den selvstændige

værdi, det kan have, at der gennem årene er opbygget et forhandlingsapparat f. eks. for det kommunale område som helhed og inden for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken. Selv om det må fastholdes, at henlæggelse af fordelingen af de 1,75 pct., der er afsat til fordeling inden for den offentlige sektor, til ét nævn, fælles for hele sektoren, ville være mest hensigtsmæssigt, kan de anførte synspunkter tale for, at forhandlingerne vil kunne føres mere smidigt ved en opdeling i tre paritetiske nævn, nemlig et for det samlede kommunale område, et for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken og endelig et for den offentlige sektor i øvrigt.

Da en række overenskomster forhandles fælles for staten og kommunerne, vil det med den foreslåede opdeling være nødvendigt at tage stilling til, hvorvidt forhandlingerne på disse overenskomstområder mest hensigtsmæssigt kan foregå i to nævn, eller om de enkelte overenskomstområder bør forhandles samlet i et af de to nævn, der behandler forhold på overenskomstområdet. Finansministeren træffer nærmere bestemmelse herom efter udtalelse fra de parter, der repræsenteres i de to nævn.

Under hensyn til de i bemærkningerne til lovforslagets § 5 nærmere beskrevne meget stærke sammenhænge i den offentlige sektors lønstruktur er det forudsat, at der såvel inden for det offentlige lønorganer som inden for personaleorganisationerne finder en nøje samordning sted af forhandlingerne i de tre nævn. Det vil endvidere være nødvendigt, at der – som følge af behovet for samordning af blandt andet lønsatser og satser for ulempeydelse m. v. – inden de tre nævn afslutter deres arbejde, sker en afstemning af disses forhandlingsresultater, ligesom der til afgørelse af spørgsmål, om hvilke der i to eller alle tre nævn ikke kan opnås flertal, forudsættes udpeget den samme opmand.

Det tilføjes, at den foreslåede ændring af ordlyden i § 10 ikke har sigte på det i 2. afsnit i bemærkningerne til § 10 i lovforslaget anførte, og hvorefter reglerne om nævnsafgørelse fortrænger den særlige procedure for tjenestemænd.

Til nr. 9

Med ændringsforslaget tilsigtes det at tilnærme beslutningsprocessen vedrørende de kollektive overenskomster og aftaler mest muligt til den gældende, hvis arbejdsmarkedets frie forhandlingsret var blevet respekte-

ret. Arbejdsmarkedets selvbestemmelsesret genskabes med ændringsforslaget med virkning fra 1. maj 1979, og i mellemtiden vil der være tid til at gennemføre både de nødvendige forhandlinger og afstemninger.

Bakholt (S) Kjeld Olesen (S) Hans Jørgen Jensen (S) Søren B. Jørgensen (S) fmd.

Inge Fischer Møller (S) Kaj Poulsen (S) Otto Mørch (S) Holm (V)

Jens Peter Jensen (V) Nauerby (FP) Glistrup (FP) Ib Christensen (DR)

Palle Simonsen (KF) Ninn-Hansen (KF) nfmd. Melchior (CD) Ole Henriksen (SF)

Kurt Hansen (VS)

Partierne DKP, RV, KrF og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag

til betænkning over

I. Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.,

II. Forslag til lov om ændring af ferieloven

(Forlængelse af ferie m. v.),

III. Forslag til lov om ændring af medhjælperloven

(Forlængelse af ferie),

IV. Forslag til lov om forlængelse af visse overenskomster inden for den offentlige sygesikring

og

V. Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension

Bilagsfortegnelse

	Spalte
Bilag 1. Oversigt over spørgsmål fra og henvendelser m. v. til udvalget	489
Bilag 2. Udvalgets spørgsmål til arbejdsministeren og dennes svar herpå	491-556
Bilag 3. Udvalgets spørgsmål til finansministeren og dennes svar herpå	557-612
Bilag 4. Udvalgets spørgsmål til handelsministeren og dennes svar herpå	613-616
Bilag 5. Udvalgets spørgsmål til ministeren for skatter og afgifter og dennes svar herpå	617-620
Bilag 6. Udvalgets spørgsmål til økonomiministeren og dennes svar herpå	621-644
Bilag 7. Henvendelse af 23. marts 1979 fra AC, Akademikernes Centralorganisation	645-646
<i>Underbilag 1.</i> Notat vedrørende forlængelseslovens konsekvenser for lønudviklingen i den offentlige sektor	647-650
<i>Underbilag 2.</i> Lønudvikling 1975-78 for nogle tjenestemandsgupper	651-652
<i>Underbilag 3.</i> Bemærkninger til enkelte bestemmelser i forlængelsesloven ...	653-656
<i>Underbilag 4.</i> Finansministerens kommentarer	657-658
Bilag 8. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Dansk Arbejdsgiverforening	659-662
<i>Underbilag.</i> Arbejdsministerens kommentarer	663-664
Bilag 9. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Dansk Socialrådgiverforening	665-668
<i>Underbilag</i> Notat vedrørende klientopsøgende arbejde	669-672
Bilag 10. Henvendelse af 23. marts 1979 fra FR - Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark og Foreningen af Arbejdsledere i Danmark	673-674
<i>Underbilag.</i> Arbejdsministerens kommentarer	675-676

Bilag 11. Resolution af 22. marts 1979 fra FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	677-678
<i>Underbilag.</i> Finansministerens kommentarer	679-680
Bilag 12. Henvendelse af 23. marts 1979 fra FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	681-682
<i>Underbilag 1.</i> Notat vedrørende lønudviklingen for offentligt ansatte ved en vedtagelse af lovforslag nr. 196, fremsat den 21. marts 1979 ..	683-686
<i>Underbilag 2.</i> Bilagsberegninger	687-690
<i>Underbilag 3.</i> Finansministerens kommentarer	691-692
Bilag 13. Henvendelse af 20. marts 1979 fra Gutenberghus	693-696
<i>Underbilag.</i> Arbejdsministerens kommentarer	697-698
Bilag 14. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund	699-700
<i>Underbilag.</i> Finansministerens kommentarer	701-702
Bilag 15. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Lærernes Centralorganisation	703-706
<i>Underbilag.</i> Finansministerens kommentarer	707-708
Bilag 16. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Maskinmestrenes Forening, Dansk Styrmandsforening og Radiotelegrafistforeningen af 1917	709-712
<i>Underbilag.</i> Arbejdsministerens kommentarer	713-714
Bilag 17. Henvendelse af 23. marts 1979 fra Radiotelegrafistforeningen af 1917	715-716
<i>Underbilag.</i> Finansministerens kommentarer	717-718

Bilag 1

Oversigt over skriftligt besvarede spørgsmål fra og skriftligt kommenterede henvendelser m. v. til udvalget.

Ad L 196:*Ad § 1:*

Bilag 2, spm. 63-65, 84, 85, 116, 117, 126, 128 og 129, bilag 3, spm. 34 og 38.

Ad § 2:

Bilag 2, spm. 7, 12, 47, 51, 53, 55-57, 62, 66, 68, 71, 77, 78, 82, 83, 86, 87, 91, 96, 100, 102, 107, 112, 118 og 133, bilag 8 og 13.

Ad § 3:

Bilag 2, spm. 51, 53, 57, 71, 77, 78, 83, 86, 87, 96, 102, 107 og 133, bilag 3, spm. 6 og 45, bilag 7 og 15.

Ad § 4:

Bilag 2, spm. 47, 49, 58-60, 69, 93, 94, 122-124 og 130.

Ad § 5:

Bilag 3, spm. 4, 28-31, 36, 41, 42 og 45, bilag 7 og 15.

Ad § 6:

Bilag 3, spm. 2, 4, 8, 9, 19, 24, 32, 33, 39, 43 og 46 samt bilag 16.

Ad § 7:

Bilag 3, spm. 10, 26, 35, 37, 44 og 50, bilag 7 og 15.

Ad § 8:

Bilag 2, spm. 1-4, og bilag 15.

Ad §§ 9 og 11:

Bilag 2, spm. 66, bilag 7, 8, 11, 16 og 17.

Ad § 10:

Bilag 3, spm. 1 og 47, bilag 7, 14 og 17.

Ad § 13:

Bilag 2, spm. 125.

Ad § 15:

Bilag 8.

Ad §§ 16 og 17:

Bilag 2, spm. 75.

Ad L 197:

Bilag 2, spm. 65, 84, 85, 117, 119 og 126-129, bilag 10, 13 og 16.

Spørgsmål m. v. af generel økonomisk og økonomisk-statistisk karakter:

Bilag 2, spm. 10, 11, 13-17, 19, 31-44, 48, 50, 52, 61, 73, 74, 88-90, 97-99, 101, 103-106, 108-111, 113-115, 120, 121, 131 og 132, bilag 3, spm. 12-15, 17, 18, 20-23, 27 og 38 samt bilag 6.

Andre generelle spørgsmål m. v.:

Bilag 2, spm. 5, 6, 8, 9, 45, 54, 67, 70, 72, 76, 79-81 og 92, bilag 3, spm. 3, 4, 7, 11, 25, 40, 47a, 48, 49, bilag 4, 5, 7, 11, 12 og 15.

Udvalgets spørgsmål til arbejdsministeren og denne svar herpå¹⁾.

Spørgsmål 1:

Hvad er den nærmere baggrund for og tanke med, at det i bemærkningerne til lovforslagets § 8 er anført, at eventuelle økonomiske konsekvenser af ændringer i de i øvrigt forlængede overenskomster med henblik på tilpasning til arbejdsmiljøloven ikke skal holdes inden for lovforslagets rammer?

Svar:

Bestemmelsen i § 8 er nødvendig, fordi der som følge af gennemførelsen af arbejdsmiljøloven kan blive tale om at foretage tilpasninger i overenskomsterne både i det tilfælde, hvor arbejdsmiljølovens regler gennemføres i fuldt omfang, og i de tilfælde, hvor der ved særlig bekendtgørelse eventuelt måtte blive tale om modifikationer i lovens regler på det pågældende område.

Da overenskomsterne er forlænget uændret, ville man være afskåret fra at foretage sådanne tilpasninger i forlængelsesperioden, og arbejdsministeriet har fundet, at dette ville være urimeligt, hvis parterne var enige om, hvilke tilpasninger der var nødvendige. Her til kommer, at der i tilknytning til en sådan tilpasning af arbejdstidsregler m. v. vil kunne opstå økonomiske spørgsmål, og i så fald ville det ikke være rimeligt, at løsningen af disse skulle ske under de økonomiske rammer i loven. Det skal dog fremhæves, at gennemførelsen af arbejdsmiljølovens regler naturligvis ikke er en omstændighed, der kan anføres til støtte for krav om lønforhøjelser. Derimod kunne man forestille sig, at der f. eks. kunne være et behov for en økonomisk overgangsordning i visse tilfælde.

Spørgsmål 2:

Hvor længe mener arbejdsministeren at forhandlingerne efter § 8 om tilpasning af overenskomstbestemmelser til arbejdsmiljøloven kan foregå?

Svar:

Efter arbejdsmiljøloven er der hjemmel til for fag og faglige områder eller særlige arbejdsformer at give særregler om såvel den daglige hvileperiode som det ugentlige fridøgn, hvor forholdene gør det nødvendigt, ligesom der er mulighed for at give dispensationer, hvor særlige arbejdsformer gør en fravigelse nødvendig.

Der er under arbejdsmiljørådet, hvorigennem arbejdsmarkedets parter har medindflydelse på regeldannelse efter arbejdsmiljøloven, nedsat et udvalg, som arbejder med forslag til en hovedbekendtgørelse om daglig hviletid og ugentligt fridøgn. Bekendtgørelsesudkastet skal bl. a. indeholde principielle retningslinjer for udstedelse af særregler, herunder om vilkårene for, at reglerne kan fraviges ved aftale. Udvalget skal i forbindelse med regelarbejdet stille forslag vedrørende forskellige principielle fortolkningsspørgsmål, der er opstået omkring reglerne om daglig hvileperiode og ugentligt fridøgn. Indtil bekendtgørelsen foreligger, har direktoratet for arbejdstilsynet fundet, at der ikke bør gives varige dispensationer, men direktoratet har givet en lang række midlertidige dispensationer i medfør af §§ 52 og 54.

Det er af direktoratet for arbejdstilsynet, der leder udvalgsarbejdet, oplyst, at man stiller mod at have udkast til bekendtgørelse klar i løbet af forsommeren. Derefter skal udkastet behandles i arbejdsmiljørådets plenum og godkendes af arbejdsministeren.

En endelig bekendtgørelse kan derfor efter direktoratets skøn næppe foreligge til ikrafttræden før 1. september 1979.

I forbindelse hermed vil direktoratet tage stilling til behovet for varige dispensationer i medfør af §§ 52 og 54.

Imidlertid vil afklaring af en lang række principielle spørgsmål være indgående drøftet mellem arbejdsmarkedets parter i udvalget og vil derfor kunne indgå i forhandlin-

¹⁾ Det bemærkes, at spørgsmål 18 og 20-30 er besvaret af økonomiministeren.

gerne om tilpasning af overenskomsterne, endnu før bekendtgørelsen træder i kraft.

Er der ikke opnået enighed om tilpasning af overenskomsterne til arbejdsmiljøloven eller om ansøgning om varige dispensationer, når bekendtgørelsen træder i kraft eller umiddelbart derefter, vil direktoratet for arbejdstilsynet efter omstændighederne efter arbejdsmiljølovens regler kunne meddele absolut nødvendige midlertidige dispensationer, der dog må forudsættes afløst snarest af aftaler i overenskomsterne.

Spørgsmål 3:

Kan spørgsmål om tilpasning af overenskomstbestemmelser til arbejdsmiljøloven gøres til genstand for mægling i forligsinstitutionen?

Hvem kan i givet fald tage initiativet her til? (En af parterne eller statens forligsmand).

Svar:

I medfør af § 3, stk. 1, 2. pkt., i lov om mægling i arbejdsstridigheder (forligsmandsloven) kan forligsmanden af egen drift eller på foranledning af en af parterne på et tidligere tidspunkt, end når der er grund til at befrygte arbejdsstandsning eller arbejdsstandsning er indtrådt, yde sin medvirken til tilvejebringelse af nye overenskomster.

I medfør af § 8, stk. 3, i forligsmandsloven kan forligsinstitutionen på begæring af hovedorganisationerne eller en af dem bestemme, at en mæglingssmand skal træde til som forhandlingsleder om de fremsatte krav ved fornyelsen af overenskomsterne allerede under forhandlingerne i underorganisationerne. Føres forhandlingerne mellem underorganisationerne og hovedorganisationerne, kan forligsinstitutionen, jfr. § 8; stk. 1, når forhandlingerne ikke har ført til enighed, på begæring af hovedorganisationerne eller en af dem bestemme, at forhandlingerne skal genoptages under ledelse af en mæglingssmand.

Spørgsmålet om tilpasning af overenskomstbestemmelser til arbejdsmiljøloven vil efter arbejdsministeriets opfattelse kunne være et spørgsmål om fornyelse af overenskomsterne i forligsmandslovens forstand, hvorfor ovennævnte regler efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse.

Som det fremgår, kan forligsmandens medvirken ske på hans eget initiativ eller på foranledning af en af parterne, medens en mæglingssmands medvirken forudsætter begæring fra hovedorganisationerne eller en af dem.

Spørgsmål 4:

På baggrund af, at forlængelsesloven forlænger overenskomster, der indeholder bestemmelser, der er uforenelige med arbejdsmiljøloven, ønskes det oplyst, hvorledes spørgsmål vedrørende tilpasning af overenskomstbestemmelser til arbejdsmiljøloven skal løses, hvis der ikke ved forhandling mellem parterne opnås enighed og eventuel mægling i forligsinstitutionen ikke lykkes.

Svar:

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 1 er baggrunden for forslaget til § 8, at det ikke ville være rimeligt, hvis loven afskar parterne fra at foretage tilpasninger i overenskomsterne som følge af arbejdsmiljøloven, som de er enige om.

Den omstændighed, at fredspligten er forlænget i den kommende 2-års periode, gør det efter arbejdsministeriets opfattelse ikke påkrævet, at der på nuværende tidspunkt tages stilling til den situation, at parterne ikke bliver enige om sådanne tilpasninger.

En stillingtagen bør i givet fald afvente en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde, men arbejdsministeriet vil følge forhandlingernes forløb med henblik på eventuelle nødvendige initiativer.

Spørgsmål 5:

Har regeringen truffet beslutning om helt at afstå fra den i arbejdsministerens skitse (offentliggjort i Ekstra Bladet den 24. februar 1979) nævnte investerings- og beskæftigelsesfond, eller er spørgsmålet blot udskudt, til ATPs bestyrelse fremkommer med en indstilling om udbetaling af de indefrosne portioner?

Svar:

Som det er anført i spørgsmålet, afventer regeringens overvejelser med hensyn til formen for betaling af de til ATP i medfør af lov nr. 230 af 2. juni 1977 indbetalte beløb

en indstilling herom fra bestyrelsen for ATP, jfr. lovens § 6.

Spørgsmål 6:

Har regeringen truffet beslutning om at undlade lovgivning om forbud mod overarbejde, således som det blev nævnt i arbejdsministerens skitse, eller er spørgsmålet herom blot udskudt til en senere regeringsbeslutning?

Svar:

Spørgsmålet om en eventuel lovgivning om begrænsning af overarbejde og om afspadsring er genstand for fortsatte overvejelser i regeringen på basis af rapporten fra januar 1979 fra udvalget af 1977 om fordeling af arbejdet.

Spørgsmål 7:

Der ønskes en redegørelse for, til hvilke formål de 225 mill. kr. kan anvendes.

Svar:

Overenskomstparterne inden for det af lovforslagets § 2 nævnte område kan efter lovforslaget aftale forbedringer i de pågældende overenskomster med virkning fra den 1. marts 1980 inden for en samlet beløbsramme for området på 225 mill. kr.

Disse forbedringer skal efter lovforslaget fortrinsvis komme de lavtlønnede til gode samt anvendes til afhjælpning af opståede uligheder. Inden for disse rammer er det overladt til parterne selv ved aftale at finde frem til, i hvilken form disse forbedringer skal gennemføres, og regeringen ville ikke finde det hensigtsmæssigt yderligere at indsnævre anvendelsesmulighederne.

Spørgsmål 8:

Hvilke forskelle og hvilke ligheder findes der mellem arbejdsministerens februarskitse og det nu fremsatte lovforslag?

Svar:

De nu fremsatte lovforslag er resultatet af længere tids overvejelser, som de implicerede parter naturligvis løbende har kunnet nedfælde skriftligt i form af arbejdspapirer.

Det er rigtigt, at et sådant arbejdspapir har været offentliggjort, men det er et tilfældigt

papir sammenlignet med tidligere og senere papirer af samme karakter og har på ingen måde karakter af »arbejdsministerens skitse«.

De vigtigste forskelle er, at den følgelovgivning til selve overenskomstforlængelsen – bortset fra pris- og avancelovgivning – som var forudsat i det nævnte arbejdspapir, er udskudt på fortsatte overvejelser, samt at der i det nu fremsatte forslag til forlængelseslov er afsat en særlig pulje på 225 mill. kr. på LO/DA-området og 3/4 pct. på andre områder til fordel for de lavtlønnede og til opretning af skævheder.

Spørgsmål 9:

Hvorledes vil lønmodtagere, der i to-årsperioden har »sparet« enkelte af portionerne op, og som i samme periode er trådt ud af arbejdsmarkedet, få den til den øgede ferie svarende kompensation?

Svar:

For den person, der har været lønmodtager i overenskomstperioden 1977-79, er der sket indbetaling fra staten til ATP i henhold til lov nr. 230 af 2. juni 1977 i stedet for de i overenskomstperioden suspenderede overskydende 2 dyrtidsportioner. Disse indbetalinger bliver konteret lønmodtagerens konto i ATP, og i henhold til dyrtidsindbetalingslovens § 6 skal der i folketingssamlingen 1979-80 fremsættes lovforslag om formen for udbetalingen af disse beløb.

De indbetalte beløb vil altså komme de pågældende lønmodtagere til gode i overensstemmelse med den kommende lovgivning herom.

Den foreslåede ferieforlængelse har alene sammenhæng med det fremtidige bortfald af 2 dyrtidsportioner ved regulering af arbejdsvederlag og kommer således kun dem til gode, der fortsat befinder sig på arbejdsmarkedet. Der skal dog i denne forbindelse erindres om, at der ikke har været tale om delvis suspension af dyrtidsreguleringen for så vidt angår de sociale pensioner og tjenestemandspensionerne m. v.

Spørgsmål 10:

Vil ministeren oplyse, hvordan satserne for arbejdsløshedsdagpenge vil udvikle sig i de kommende 2 år?

Svar:

Arbejdsløshedsdagpengenes generelle maksimum reguleres halvårligt og fastsættes til et beløb, der svarer til 90 pct. af den gennemsnitlige timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle arbejdere ifølge DAs lønstatistik et år tidligere. Således fastsættes dagpengesatsen pr. 1. januar på grundlag af timefortjenesten for det forudgående januar kvartal og pr. 1. juli på grundlag af det forudgående juli kvartal.

Nedenfor er vist et eksempel på udviklingen i dels den gennemsnitlige timefortjeneste for samtlige arbejdere, dels den maksimale dagpengesats i årene 1979-1981 under forudsætning af, at der udløses 2 dyrtidsportioner pr. 1. september 1979, 1 dyrtidsportion pr. 1. marts 1980, 1 pr. 1. september 1980, 2 pr. 1. marts 1981 og 1 pr. 1. september 1981. Ved beregningen er forudsat en reststigning på 3 pct. om året gennem de to overenskomstår (1), desuden er foretaget en alternativ beregning under forudsætning af en reststigning på 2 pct. (2) eksklusive omkostningerne ved specielle krav og forhøjelse af garantibetalingerne.

Kvartal	Gns. timefortjeneste		Maks. dagpengesats	
	(1)	(2)	(1)	(2)
Januar 1979...	43,39	43,39	239	239
April 1979	44,13	43,99	239	239
Juli 1979.....	44,84	44,60	251	251
Oktober 1979 .	46,13	45,73	251	251
Januar 1980...	46,50	46,08	260	260
April 1980	47,59	47,01	260	260
Juli 1980.....	48,12	47,43	269	268
Oktober 1980 .	49,05	48,18	269	268
Januar 1981...	49,52	48,63	279	276
April 1981	50,81	49,76	279	276
Juli 1981.....	51,36	50,20	289	285
Oktober 1981 .	52,32	50,98	289	285

Spørgsmål 11:

Hvor meget koster gennemførelsen af de specielle krav på LO-området, målt i procent?

Svar:

Omkostningerne ved de specielle krav på LO-området kan endnu ikke opgøres, da de

specielle krav ikke er færdigforhandlet på alle områder.

Ved sidste overenskomstsituation i 1977 ansloges omkostningerne ved de specielle krav at udgøre ca. ½ pct. Ved denne overenskomstsituation forventes omkostningsniveauet at stige tilsvarende, men der vil selvfølgelig være variationer de enkelte områder imellem. Det kan oplyses, at inden for jern- og metalindustrien, hvor de specielle krav er færdigbehandlet, skønnes omkostningerne herved at udgøre omkring 0,4 pct.

Spørgsmål 12:

Hvilken reallønsudvikling skønnes i indgrebsperioden for en normallønnet LO-arbejder uden mulighed for lønglidning?

Svar:

Normallønnede inden for LO/DA-området er ikke i almindelighed uden mulighed for lønglidning, men kan ved forskellige personlige tillæg opnå lønstigninger ud over generelle satsforhøjelser. Udviklingen i lønnen og i reallønnen for normallønnede afhænger naturligvis af den pågældende arbejders lønniveau, idet lovforslaget netop indebærer, at de lavestlønnede får større lønstigninger end de højerelønnede. I det følgende anlægges derfor en gennemsnitsbetragtning.

I forbindelse med beregningen af reallønnen henledes opmærksomheden på de forskellige reallønsbegreber. For det første kan lønnen korrigeres for stigninger i forbrugerpriserne inkl. moms og indirekte skatter. Denne størrelse illustrerer pengelønnen købekraft uden hensyn til den direkte beskatning. For det andet kan reallønnen defineres som pengelønnen sammenholdt med udviklingen i alene faktorpriserne på forbrugsvarer, dvs. ekskl. indirekte skatter og subsidier. Dette tal viser, hvordan pengelønnen reelle værdi forringes på grund af egentlige pristigninger. Endelig findes begrebet den disponible realløn, forstået som pengelønnen fratrukket både direkte og indirekte skatter og igen korrigeret for udviklingen i de »rene« forbrugerpriser. Den disponible realløn viser således, hvad den pågældende løn svarer til i private forbrugsmuligheder, når skatten er betalt.

I det følgende forstås ved realløn penge-lønnen korrigeret for stigninger i forbrugerpriserne inkl. moms og indirekte skatter.

Det er forbundet med stor usikkerhed i dag at skønne over prisudviklingen i den aktuelle overenskomstperiode. Denne usikkerhed er steget på grund af den senere tids udvikling på oliemarkedet. Ses der imidlertid bort fra ekstraordinære olieprisstigninger, skønnes forbrugerpriserne i det første overenskomstår at ligge godt 6 pct. over det gennemsnitlige niveau i året før. Den tilsvarende stigning til andet overenskomstår skønnes at være omkring 5 pct.

Når hensyn tages til de forventede virkninger af lovforslaget om begrænsning af avancer og af lønstigningens indregning i priserne, hvorefter lønglidning på normal-lønsområdet ikke kan indregnes i priserne, forventes lønglidningen på normal-lønsområdet at blive meget begrænset.

Dersom arbejderen antages at være uden mulighed for lønglidning overhovedet, vil reallønnen være uændret det første år i forhold til året før og udvise en ganske svag stigning (0-½ pct.) fra første til andet overenskomstår.

Spørgsmål 13:

L.M.-rapporten opgav den samlede profit i 1976 til 79 milliarder kr. Der ønskes nyere tal for den samlede profit.

Svar:

I nationalregnskabet udtrykker *bruttofaktorindkomsten* summen af de i årets løb ved produktiv virksomhed skabte indkomster. Disse opdeles i to hovedgrupper, lønindkomst og restindkomst, hvor sidstnævnte anvendes til forskellige formål inden for virksomhedssektoren. I spørgsmålet må der være refereret til den private erhvervssektors restindkomst, der i 1976 var 78,9 milliarder kr.

Ved fra restindkomsten at trække udgifter til reparation og vedligeholdelse samt afskrivninger på kapitalapparatet fås netto-restindkomsten. Denne størrelse er imidlertid ikke et rent kapitalindkomstbegreb, idet der i netto-restindkomsten tillige indgår vederlag til selvstændige erhvervsdrivende for arbejdsindsats i egen erhvervsvirksomhed. Fradragsværdien heraf i netto-restindkomsten, fremkommer et – i princippet – rent kapitalind-

komstbegreb, der bedst betegnes som *netto-kapitalafkastet*. Dette svarer til afkastet på den private erhvervssektors produktionsapparat (inkl. jord), et afkast, der dels skal medgå til at aflønne fremmedkapitalen (renteudgifter) og egenkapitalen, dels medgår til at betale skatter (selskabsskat, ejendomsskat og personlig indkomstskat for selvstændige erhvervsdrivende for den del af deres indkomst, der ligger ud over det beregnede arbejdsvederlag).

I L.M.-rapporten bragtes for 1976 følgende opgørelse:

De private erhvervs	
bruttofaktorindkomst	165,4 mia kr.
Lønsum.....	<u>86,5 mia kr.</u>
Restindkomst	78,9 mia kr.
Afskrivning, reparation	
og vedligeholdelse	22,3 mia kr.
Beregnet arbejdsvederlag.....	<u>21,9 mia kr.</u>
Netto kapitalafkast	20,2 mia kr.

Danmarks Statistik har ikke offentliggjort nationalregnskabsstatistik for 1977, der muliggør en videreførelse af opgørelsen ovenfor.

Spørgsmål 14:

Hvor mange personer er lavtlønnede inden for LO/DA-området?

Svar:

Den senest foreliggende lønspredningsstatistik vedrører 2. kvartal 1978. Såfremt personer, der aflønnes med en timeløn under 36 kr. i januar kvartal 1979, betragtes som lavtlønnede, og tilbageføres denne løn til niveauet for april kvartal 1978, kan antallet af lavtlønnede inden for LO/DA-området skønsmæssigt anslås at udgøre ca. 40.000.

Spørgsmål 15:

Antallet af lønmodtagere inden for en række relevante løngrupper (f. eks. mindre end 40 kr., 50 kr., 60 kr. og mere end 70 kr. i timen) ønskes oplyst.

Svar:

En opdeling af lønmodtagerne efter timelønnen størrelse vil kun kunne gennemføres for arbejdere inden for LO/DA-området.

Nedenfor er angivet en fordeling efter timeløn på basis af lønstatistikmateriale for 2. kvartal 1978.

Timeløn	Antal arbejdere	Procentvis fordeling
Under 40 kr.	101.000	39
40-50 kr.	113.000	44
50-60 kr.	34.000	13
60-70 kr.	8.000	3
over 70 kr.	3.000	1

Spørgsmål 16:

Kan ministeren bekræfte, at en gennemsnitsløn vil blive forøget med udgifter fra arbejdsgiveren på 3.150 kr. i ferieforhøjelse frem til 1. marts 1981 samt ca. 750 kr. fra lavtlønspuljen, ialt 3.900 kr.?

Svar:

Pr. 1. september 1979 forhøjes feriegodtgørelsesprocenten til 12½ pct. Frem til overenskomsternes udløb i februar 1981 betyder denne forhøjelse af feriegodtgørelsesprocenten på 2½ pct.-point, at en gennemsnitsløn har optjent ca. 2.930 kr. i feriegodtgørelse.

Forhøjelsen af garantibetalingen pr. 1. marts 1979 samt de 225 mill. kr. til fordeling efter nærmere aftale pr. 1. marts 1979 er beregnet at give en forhøjelse af den gennemsnitlige indkomst i overenskomstperioden på ca. 960 kr. ekskl. ferie- og søgnehelligdaysbetaling.

De anførte beregninger bygger på de lønforhold, der gælder for arbejdere under DA/LO-området.

Spørgsmål 17:

Kan ministeren bekræfte, at en arbejdsgiver vil spare 2 dyrtidsportioner i 2 år eller 4.992 kr. pr. arbejder?

Svar:

De 2 dyrtidsportioner, som har været midlertidigt suspenderet indtil den 1. september 1979 i medfør af lov nr. 230 af 2. juni 1977 om midlertidig indbetaling fra staten til Arbejdsmarkedets Tillægspension af visse dyrtidsportioner, foreslås ikke at komme til udbetaling, men i stedet gives en ferieforlængelse med 1 uge og en samtidig forhøjelse af feriegodtgørelsen til 12½ pct. fra 1. septem-

ber 1979. Værdien af de 2 dyrtidsportioner udgør 2.496 kr. på årsbasis, svarende til en udgift for arbejdsgiveren på ialt 3.744 kr. - i overenskomstperioden 1. marts 1979 til 28. februar 1981.

Spørgsmål 18:

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget udtales det, at de seneste års indkomstpolitiske bestræbelsers neddæmpning af lønstigningstaksterne ikke har været tilstrækkelige til at bidrage til en klar forbedring af den danske konkurrenceevne over for udlandet. Der ønskes en belysning af, hvad en klar forbedring af konkurrenceevnen ville have krævet lønpolitisk m. m. i perioden fra 1975 og til 1979.

Spørgsmålet er tillige med spørgsmål 20 besvaret af økonomiministeren sammen med dennes besvarelse af spørgsmål 20 til økonomiministeren, hvorfor der henvises til bilag 6.

Spørgsmål 19:

Der siges udtrykkeligt, at det er de udenlandske samtidige bestræbelser for lønpolitik, der fremkalder behovet for den foreslåede løsning på overenskomstsituationen. Der ønskes derfor nøjere oplyst, hvornår arbejdsministeren finder at situationen internationalt giver mulighed for frie forhandlinger.

Svar:

I de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 196 anføres, at næsten alle lande bestræber sig på at dæmpe inflationstendenser ved hjælp af bl. a. indkomstpolitik.

Det er min opfattelse, at den frie forhandlingsret er et centralt element i vort arbejdsmarkedssystem og i vort demokrati i det hele taget. I den aktuelle situation med en alvorlig arbejdsløshed og underskud på betalingsbalancen kan regeringen dog ikke passivt lade en særdeles omfattende arbejdskonflikt komme til udbrud.

Spørgsmål 20:

Der ønskes en nærmere opgørelse over, hvordan det danske lønniveau skal ligge i forhold til lønniveauet i de enkelte lande, vi konkurrerer med, for at konkurrenceevnen er tilfredsstillende.

Spørgsmålet er tillige med spørgsmål 18 besvaret af økonomiministeren sammen med dennes besvarelse af spørgsmål 20 til økonomiministeren, hvorfor der henvises til bilag 6.

Spørgsmål 21 (besvaret af økonomiministeren).

Hvordan har lønudgiften pr. produceret enhed udviklet sig i dansk industri fra 1973 og til 1975 og fra 1975 og til 1979?

Hvordan har produktivitetsudviklingen været i samme perioder?

Hvordan har denne udvikling været sammenlignet med andre lande?

Hvordan har arbejdsløsheden udviklet sig i forhold til produktiviteten og industriproduktionen i den omhandlede periode?

Svar:

Nedenstående tabel indeholder en oversigt for perioden 1973-77 over den årlige stigning i industriens timelønninger, industriproduktion pr. arbejdstime samt løn pr. produceret enhed opgjort i national valuta. Endvidere er foretaget en omregning af lønstigningen opgjort i national valuta pr. produceret enhed til danske kroner. På grundlag af tallene for de enkelte lande er foretaget en sammenvejning baseret på dels det pågældende lands andel af dansk eksport, dels det enkelte lands andel af den samlede verdenshandel. Herudover indholder tabellen tilsvarende opgørelser for Danmark. Det bemærkes, at der ikke foreligger nogen sammenlignelig opgørelse af de pågældende angivelser for 1978, ligesom der for de fleste landes vedkommende ikke eksisterer skøn for de pågældende størrelser i 1979.

Tabel 3.2.1 Industriens lønomkostninger 1973-1977 - procentstigning fra foregående år.

	Finl.	Norge	Sver.	Vestt.	UK	Ital.	Frank.	Holl.	Belg.	USA	Japan	Vejet gnst. ¹⁾		Danm.
												A	B	
1. Timeløn i nationalvaluta.														
1973	16,8	10,7	7,3	10,7	12,5	24,8	13,8	11,8	16,4	7,1	23,5	11,1	13,7	18,6
1974	22,9	17,8	12,8	10,4	17,4	22,4	17,9	19,0	20,8	8,3	25,8	15,0	16,0	21,6
1975	20,7	19,5	18,0	8,1	13,0	26,7	18,2	13,6	20,0	9,2	11,7	15,4	13,5	18,8
1976	15,0	16,3	13,6	6,9	20,0	20,7	13,8	8,3	11,1	7,7	12,7	13,1	11,7	12,2
1977	8,8	12,2	8,0	7,0	4,5	28,1	13,1	7,7	9,2	9,1	9,3	8,9	10,0	9,7
1973-77														
Årlig gnst.	16,7	15,2	11,9	8,6	13,4	24,5	15,4	12,1	15,5	8,3	16,4	12,7	12,9	16,1
2. Produktion pr. arb. time.														
1973	5,9	6,4	5,1	5,8	6,1	7,7	6,1	8,6	11,2	2,8	16,2	6,1	7,3	5,6
1974	÷0,1	2,6	3,9	3,0	÷0,4	0,4	3,3	5,4	2,3	1,8	2,4	2,6	2,3	4,6
1975	÷4,0	1,8	0	5,2	1,4	÷9,4	÷3,9	0	6,4	0,8	÷8,7	1,2	÷0,6	4,9
1976	7,2	5,7	1,0	7,5	4,3	11,7	12,2	10,9	9,3	5,0	9,8	5,5	7,9	6,0
1977	÷0,9	2,4	1,4	1,8	÷1,0	(6,2)	3,0	3,3	6,1	1,8	1,3	1,8	2,3	5,2
1973-77														
Årlig gnst.	1,5	3,8	2,2	4,7	2,1	(3,0)	4,0	5,5	7,0	2,4	3,9	3,4	3,8	5,3
3. Løn pr. prod. enhed i nationalvaluta.														
1973	10,3	4,0	2,1	4,6	6,0	15,9	7,3	2,3	4,7	4,2	6,3	4,6	5,6	12,3
1974	23,0	14,8	8,6	7,2	17,9	21,9	14,1	12,9	18,1	6,4	22,9	12,2	13,4	16,3
1975	25,7	17,4	18,0	2,8	11,4	39,8	23,0	13,6	12,8	8,3	22,3	14,4	14,6	13,3
1976	7,3	10,0	12,5	÷0,6	15,1	8,6	1,4	÷2,3	1,5	2,6	2,6	7,3	3,6	5,8
1977	9,8	9,6	6,5	5,1	5,6	20,6	9,8	4,3	2,9	7,2	7,9	7,0	7,6	4,3
1973-77														
Årl. gnst.	14,4	11,0	9,4	3,8	11,0	20,9	10,9	6,2	7,8	5,7	12,1	9,0	8,9	10,3
4. Løn pr. prod. enhed i danske kr.														
1973	4,3	3,7	÷3,2	9,3	÷9,9	0,9	5,8	3,1	3,0	÷9,6	÷0,4	0,4	0	12,3
1974	25,5	20,4	7,7	10,8	13,8	10,3	6,6	18,1	19,0	7,6	15,8	12,5	11,9	16,3
1975	21,6	17,0	18,9	2,0	÷0,5	31,1	30,0	13,8	13,0	2,2	13,2	12,5	11,0	13,3
1976	7,5	10,9	12,8	2,2	÷1,2	÷9,9	÷4,2	÷1,6	1,8	7,8	8,0	5,7	2,4	5,8
1977	4,6	11,6	2,9	13,3	1,4	12,5	6,1	11,6	10,1	6,4	18,8	7,5	9,9	4,3
1973-77														
Årl. gnst.	12,4	12,6	7,5	7,4	0,4	8,1	8,3	8,8	9,2	2,7	10,9	7,5	6,9	10,3

¹⁾ Vægtning A er foretaget på grundlag af den danske eksports fordeling på de respektive lande, mens vægtning B er foretaget på grundlag af de enkelte landes andel af den samlede verdenshandel.

Det må fremhæves, at enhver sammenstilling af udviklingen i lønudgifter pr. produceret enhed er særdeles usikker, hvilket bl. a. skyldes, at det er vanskeligt at foretage ensartede opgørelser over produktiviteten i de enkelte lande, og disse vanskeligheder bliver langt større, hvis der skal foretages internationale sammenligninger. Således er der store vanskeligheder forbundet med opgørelse af industriproduktionen over tiden (idet der stadig sker ændringer i produktionens sammensætning), ligesom der også kan være anvendt en forskelligartet afgrænsning af industrisektoren.

I nedenstående tabel er givet en oversigt over udviklingen i arbejdsløshed, produktivitet i industrien samt industriproduktion for perioden 1973-77:

pct.	Arbejdsløshed ¹⁾	Stigningstakt for	
		produktivitet i industrien	industriproduktion ²⁾
1973.....	1,1	5,6	3,7
1974.....	2,5	4,6	÷ 3,6
1975.....	6,0	4,9	÷ 6,5
1976.....	6,1	6,0	11,9
1977.....	7,7	5,2	0,9

1) Opgjort som registrerede ledige i procent af samtlige lønmodtagere.

2) Som et skøn for stigningstakten i industriproduktionen er anvendt stigningen i mængdeindekset for industriens omstætning af egne varer og tjenester.

Spørgsmål 22:

Hvilken sammenhæng er der mellem lønglidningen og produktivitetstigningen?

Spørgsmål 23: (begge besvaret af økonomiministeren).

Der ønskes en opgørelse af, i hvilket omfang lønmodtagerne har fået forøget deres lønudbetalinger i takt med produktivitetstigningerne i perioden 1975 og til 1979, og hvordan udviklingen forventes at blive i de kommende 2 år.

Svar:

Begrebet lønglidning opfattes normalt som den reststigning, der bliver tilbage, når man fra den samlede lønstigning har fratrukket

overenskomstmæssige tillæg samt dyrtidstillæg. Som følge heraf omfatter lønglidningen mange forskellige lønde, herunder afsmittning i forbindelse med overenskomstmæssige tillæg, gennemførelse af specielle krav, ydelse af personlige tillæg samt fornyelse af akkordaftaler og satsreguleringer på minimallønsområdet. På de sidstnævnte områder må det antages at der er en vis sammenhæng med udviklingen i produktiviteten. En talmæssig belysning heraf er dog ikke mulig, da det statistiske grundlag ikke giver mulighed for en opdeling af lønglidningen på de foranvænte lønelementer.

Hvorvidt produktivitetstigningen har givet sig udslag i øget lønudbetaling, lader sig derfor ikke opgøre. Det er dog givet, at den samlede lønstigning i de sidste 4 år har været klart større end stigningen i produktiviteten, hvilket også har vist sig i form af stigende varepriser.

Spørgsmål 24:

Hvor stor en revaluering af kronen har fundet sted i hvert af årene i perioden fra 1975 og til 1979 på grund af Danmarks deltagelse i »slangesamarbejdet«?

Spørgsmål 25: (begge besvaret af økonomiministeren).

Hvor stor en lønnedgang skulle industriarbejderne udsættes for, for at konkurrenceevnen løbende kunne genoprettes til, hvad den ville have været uden den nævnte revaluering?

Svar:

Siden fastkurssystemets sammenbrud og udbredt anvendelse af flydning har der været stærke bevægelser mellem de forskellige valutaer. For i denne situation at give et sammenfattende billede af kursudviklingen for de enkelte valutaer anvendes hyppigt de såkaldte »effektive valutakurser«, hvor bevægelserne i de forskellige kurser på det pågældende lands valuta sammenvejes med vægte, der afspejler de andre landes vægt i landets udenrigsomsætning. En sådan beregning af den »effektive kronekurs« er foretaget af Danmarks Nationalbank med udgangspunkt i de i december 1971 aftalte centralkurser. Udviklingen i den således beregnede effekti-

ve kronkurs siden 1975 er vist i bilagstabelen. Det er ikke muligt at angive, i hvilket omfang de stedfundne ændringer i den effektive kronkurs er sket på grund af Danmarks deltagelse i slangesamarbejdet, idet det ikke kan afgøres, om Danmark ville have ført en anden valutakurspolitik, såfremt det ikke havde deltaget i slangen, og i så fald hvilken.

Det skal endvidere fremhæves, at der ikke findes nogen entydig måde at beregne en sådan effektiv kurs på, bl. a. fordi sammensætningen af udenrigshandelen ændres over tiden. Allerede den generelle usikkerhed, der knytter sig til sådanne beregninger, medfører, at de må fortolkes med forsigtighed. Endvidere må understreges, at resultaterne ikke kan tages som udtryk for en tilsvarende ændring i det danske erhvervslevs konkurrenceevne, der som nævnt i svaret på bilag 25, spørgsmål 5³⁾, er bestemt af en lang række faktorer. Det skal således blot som eksempel nævnes, at den revaluering, som disse beregninger viser, har medført, at erhvervenes omkostninger til køb af importerede råvarer er blevet lavere end ellers. Af disse grunde er det ikke muligt at angive nogen sammenhæng mellem lønnen og Danmarks deltagelse i slangesamarbejdet.

Procentvis ændring i den »effektive« kronkurs¹⁾

Ultimo ²⁾	1975	1976	1977	1978	1979
Januar.....	8,5	7,8	13,5	11,0	15,8
Februar.....	9,0	7,9	14,0	12,1	14,5
Marts.....	9,9	11,0	14,5	13,1	
April.....	10,1	13,0	12,8	13,0	

Tabel 1. Udvikling i nominel løn og realløn 1975–1978.

Pct.-stigning	Nominel løn		Forbrugerpriser	Realløn	
	LO-arbej-der	Tjeneste-mand		LO-arbej-der	Tjeneste-mand
Fra 1975 til 1976.....	11,4	8,4	9,0	2,2	÷ 0,6
Fra 1976 til 1977.....	10,0	6,8	11,1	÷ 1,0	÷ 4,0
Fra 1977 til 1978.....	10,1 ¹⁾	6,3	10,0	0,1 ¹⁾	÷ 3,3

¹⁾ Skøn på grundlag af lønstatistik frem til 2. kvartal 1978

2. Udviklingen i den disponible realløn (efter skat) for perioden 1975–1978 er belyst i kapitel II, tabel 3, i »Økonomisk oversigt«

Maj.....	10,4	12,5	11,8	14,1
Juni.....	10,6	11,9	11,4	13,0
Juli.....	8,6	11,6	12,1	12,2
August.....	9,1	12,8	10,2	11,7
September.....	8,7	15,1	10,7	12,4
Oktober.....	9,3	15,6	9,9	15,6
November.....	9,1	14,8	8,4	14,1
December.....	7,6	15,2	10,9	14,7

¹⁾ I forhold til kursniveauet ved udgangen af 1971.

²⁾ Sidste onsdag i hver måned.

³⁾ til økonomiministeren, se bilag 6.

Spørgsmål 26:

Der ønskes en oversigt over udviklingen i reallønnen i perioden 1975 og til 1979 og et skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år.

Spørgsmål 27:

Hvordan fordeler denne lønudvikling sig på de forskellige grupper af lønmodtagere?

Spørgsmål 28: (alle tre besvaret af økonomiministeren).

Der ønskes en tilsvarende opgørelse af udviklingen i den disponible realløn.

Svar:

1. I tabel 1 er vist udviklingen i gennemsnitslønnen fra år til år i perioden 1975 til 1978 for henholdsvis en LO-arbejder og en statstjenestemand.

Desuden er for samme periode vist udviklingen i såvel forbrugerpriserne som i de 2 lønmodtageres realløn.

fra februar i år, hvorfra følgende tal skal gives.

Tabel 2. Udviklingen i den disponible realløn
1975-1978

Procentvis ændring	LO-arbejder	Tjenestemand
Fra 4. kv. 1975 til 4. kv. 1976	÷2	÷3½
Fra 4. kv. 1976 til 4. kv. 1977	÷¾	÷3½
Fra 4. kv. 1977 til 4. kv. 1978	1	÷½

3. Baserer man et skøn over den forventede lønudvikling i de kommende 2 år på de i folketinget den 21. marts forelagte lovforslag, og forudsættes det herudover, dels at dyrtidsreguleringen vil medføre, at der udløses 2 dyrtidsportioner til september 1979 og 1 portion til marts og september 1980, dels at lønglidningen vil udgøre 2 pct. om året igennem overenskomstperioden, kan det anslås, at den gennemsnitlige årsløn for en LO-arbejder vil stige med godt 8 pct. fra 1978 til 1979 og knap 6½ pct. fra 1979 til 1980. Der er herved regnet med udbetalt løn, hvor feriepenge er henført til ferieåret og ikke til op-tjeningsåret.

For den gennemsnitlige tjenestemand må der i 1979 påregnes en lidt mindre vækst i årslønnen, mens den i 1980 må antages stort set at ville vokse på linje med LO-arbejderens.

Med en prisudvikling, som er skitseret i besvarelsen af spørgsmål 1 i udvalgets skrivelse L 196-198, bilag 25, kan det anslås, at reallønnen for LO-arbejderen i de to år vil vokse mellem 1 og 2 pct. om året, mens stigningen for tjenestemanden vil udgøre omkring 1 pct.

Den disponible realløn må for begge lønmodtagergrupper forventes kun at ville stige svagt i toårsperioden. Dette hænger blandt andet sammen med, at den gennemsnitlige kommunale beskatningsprocent er øget kraftigt i 1979, ligesom det spiller en rolle, at en del af lønforbedringen er givet i form af længere ferie. Skønnet er behæftet med usikkerhed, bl. a. fordi beskatningsforholdene i 1980 endnu ikke er kendte.

Spørgsmål 29: (besvaret af økonomiministeren).

1) til økonomiministeren, se bilag 6.

2) til arbejdsministeren, se nærværende bilag.

Der ønskes en opgørelse over indkomststigningerne for selvstændige og for lønmodtagere fordelt på privat og offentligt ansatte i perioden 1975 og til 1979 og et skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år.

Svar:

Indkomstudviklingen for enkelte lønmodtagere er belyst i den samlede besvarelse af spørgsmål 12¹⁾ i udvalgets skrivelse L 196-198 - bil. 25 samt spørgsmålene 26-28²⁾ i udvalgets skrivelse L 196-198 - bil. 18.

Det er ikke muligt at foretage en tilsvarende belysning af udviklingen for den enkelte selvstændige erhvervsdrivende, der også må forventes at udvise et betydelig mere uensartet billede end for lønmodtagere.

Et vist indtryk af forløbet kan man få ved at se på lønsummen i den offentlige og den private sektor samt i de samlede bruttoindkomster ved selvstændig erhvervsvirksomhed og formuebesiddelse, jfr. tabel 1.

Tabel 1.

Udvikling i lønindkomster og selvstændiges
bruttoindkomster.

	1975	1976	1977	1978
mia. kr.				(skøn)
Lønsum i off. sektor.....	45,6	51,4	57,6	64,2
Lønsum i private sektor.....	73,4	82,6	90,0	97,4
Selvstændiges bruttoindkomster ¹⁾ ..	63,0	74,2	81,1	91,0

1) Ud af bruttoindkomsterne skal afholdes udgifter til afskrivninger på faste anlæg.

Kilde: Økonomisk oversigt, feb. 1979, bilagstabel 18.

Ved bedømmelsen af tallene må det tages i betragtning, at antallet af beskæftigede lønmodtagere har været stigende i den offentlige sektor og svagt vigende i den private sektor, mens antallet af selvstændige erhvervsdrivende har været nogenlunde uforandret.

Der foreligger ikke tilsvarende overslag over udviklingen i de samlede indkomster i 1979 og 1980¹⁾.

Spørgsmål 30: (besvaret af økonomiministeren).

Hvordan har indtjeningen i bruttoindkomsten gennemsnitlig udviklet sig fra 1975 og til 1979, og hvordan forventes den at udvikle sig i de kommende 2 år for følgende grupper: advokater, ejendomshandlere, direktører med mindre end 20 ansatte, sygeplejersker, værkførere/formænd, bank-, sparekasseassistenter, postbude, maskinarbejdere, typografer, murere, rengøringsassistenter, ufaglærte/bygge-anlæg?

Svar:

Ifølge selvangivelsesundersøgelsen for 1976 og 1977 har de i spørgsmålet omtalte indkomstmodtagere i gennemsnit haft følgende stigning i bruttoindkomsterne (dvs. indkomsten før fradrag på selvangivelsen, herunder fradrag for visse omkostninger i forbindelse med indkomstens erhvervelse):

Pct.vis stigning	Fra 1975 til 1976	Fra 1976 til 1977
Ejendomshandel	16	2,5
Advokatvirksomhed	23	13,9
Direktører med mindre end 20 ansatte	13	9,2
Sygeplejersker	12	7,8
Værkfører, formand	11	10,0
Bank-, sparekasseass.	13	10,8
Postbud	12	7,7
Typograf	18	6,5
Maskinarbejder	14	10,8
Murer	19	11,1
Rengøringsassistent	13	10,6
Ufaglært, bygge-anlæg	15	12,2

Der foreligger endnu ikke tilsvarende oplysninger på grundlag af selvangivelserne for 1978.

Det er ikke muligt at give så detaljerede skøn over udviklingen for forskellige lønmodtagere og selvstændige i 1979 og 1980. Der må herom henvises til de summariske overslag, der er givet i besvarelse af spørgs-

mål 26-29²⁾i udvalgets skrivelse L 196-198 - bil. 18.

Spørgsmål 31:

Hvor stor en procentdel af de samlede lønudgifter på det private arbejdsmarked og det offentlige er arbejdsgiverne blevet fritaget for at udbetale som følge af indefrysningen af dyrtidsportioner indtil i dag?

Svar:

Statens indbetaling af to dyrtidsportioner til ATP medførte en besparelse for arbejdsgiverne svarende til én dyrtidsportion fra den 1. september 1977 og to dyrtidsportioner fra den 1. marts 1978. Disse dyrtidsportioner er hver 60 øre pr. time for voksne arbejdere. I procent af den samlede lønudgift på det private og det offentlige arbejdsmarked andrager den nævnte besparelse knap 1½ pct. i perioden 1. september 1977 til 1. marts 1978 og mellem 2½ og 3 pct. fra den 1. september 1978.

Spørgsmål 32:

Der ønskes en oversigt over arbejdsløshedsudviklingen i årene fra 1975 og til 1979 sammenstillet med de forudsigelser, regeringen er kommet med i forbindelse med diverse indgreb og forlig, og et skøn over den forventede udvikling i de kommende år.

Svar:

Arbejdsløsheden har i årene fra 1975, der var det første år, hvor det internationale tilbageslag fuldt ud slog igennem her i landet, været jævnt stigende, når bortses fra sæsonsvingninger og en periode fra ultimo 1975 til medio 1976. Det må i denne forbindelse erindres, at der i samme periode har været en usædvanlig stærk tilgang til arbejdsmarkedet. Ledighedsprocenten for fuldtidsforsikrede arbejdsløshedskassemedlemmer, der i 1975 blev opgjort til 11,1, faldt i 1976 til 10,0 for derefter at stige til 11,9 i 1977 og 12,9 i 1978.

Af indgreb og forlig i perioden kan nævnes, at det økonomiske sekretariat i 1977 vurderede de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af det i 1977 gennemførte overenskomstforslag således:

¹⁾ Ovennævnte svar er også besvarelse af spørgsmål 14 til økonomiministeren, jfr. bilag 6.

²⁾ til arbejdsministeren, se nærværende bilag.

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

»De vurderinger af det økonomiske forløb i 1977 og 1978, der blev givet i den økonomiske oversigt fra december 1976, byggede bl. a. på en antagelse om en lønudvikling, der svarede til det nu foreliggende overenskomstforslag. Overenskomstforslaget giver således ikke anledning til at ændre de vurderinger af beskæftigelses- og betalingsbalanceudviklingen, som indeholdes i december-oversigten.«

I december-oversigten vurderede sekretariatet beskæftigelsesudsigterne således (jfr. økonomisk oversigt side 38):

»Under forudsætning af en vækst i arbejdsstyrken på 15-20.000 personer årligt skulle forskydningerne i den offentlige og den private beskæftigelse indebære, at den samlede registrerede ledighed fra 1976 til 1977 må anslås at gå op med omkring 15.000 personer, og at ledighedsniveauet næppe vil ændres væsentligt fra 1977 til 1978 som helhed.«

Af forlig, der især har haft beskæftigelsesmæssig betydning, kan først og fremmest nævnes augustforliget 1977 med beskæftigelsesplan II. Ledighedsudviklingen blev i december 1977 af det økonomiske sekretariat bedømt således, jfr. økonomisk oversigt s. 47-48:

»Ledigheden vil under visse omstændigheder vise stigning fra 1977 til 1978, idet der sker en fortsat vækst i arbejdsstyrken. Hvor meget højere ledigheden må skønnes at blive, er vanskeligt at vurdere, da det i høj grad vil bero på, hvor stor tilgangen til arbejdsstyrken rent faktisk bliver. I de seneste år synes der at have været en betydelig hurtigere vækst i arbejdsstyrken, end man har set gennem første halvdel af 1970'erne. Hvorvidt dette afspejler en mere permanent ændring af arbejdsmarkedssituationen, kan ikke vurderes. Det er dog tænkeligt, at der er tale om en mere engangspræget stigning i erhvervsfrekvensen. Under forudsætning af, at dette er tilfældet, og at der derfor i 1978 bliver tale om en mere »normal« tilgang til arbejdsmarkedet, er det sandsynligt, at væksten i antallet af ledige (omregnet til fuldtidspersoner) bliver op imod 15.000 fra 1977 til 1978 efter en stigning på ca. 30.000 fra 1976 til 1977.«

Den forventede udvikling i de kommende 2 år vil antagelig fortsat være præget af en høj tilgang til arbejdsmarkedet, således at ledighedsniveauet uanset en voksende beskæftigelse vil være stort set uændret. Hertil

kommer dog virkningerne af efterlønsordningen og jobtilbudsordningen, der – sammen med ferieforlængelsen – skulle medføre en nedgang i ledighedstallet.

Spørgsmål 33:

Der ønskes en opgørelse over, hvor mange der er blevet berørt af de enkelte bestemmelser i overenskomstindgrebet i 1977, og i hvilket omfang de er slået igennem i lønningerne.

Spørgsmål 34:

Hvor mange er blevet berørt af garantilønnen på 29 kr. i timen, og hvor meget har de reelt fået i lønfremgang?

Spørgsmål 35:

Hvor mange er blevet berørt af de 4 gange 70 øre på satsforhøjelserne, og hvor meget har de reelt fået i lønfremgang?

Spørgsmål 36:

Hvor mange lavtlønnede er blevet berørt af både garantilønnen og satsforhøjelserne?

Svar:

Det skønnes, at der ifølge Dansk Arbejsgiverforenings lønspredningsstatistik ved garantibetalings indførelse var ca. 32.400 lønmodtagere uden for HK-området med under 29 kr. i timen, heraf ca. 24.600 på normal-lønsområdet og ca. 7.800 på minimallønsområdet.

Antallet af lavtlønnede, der er omfattet af garantibetalingen, må antages at have været faldende i overenskomstperioden i takt med satsforhøjelser og andre lønstigninger (bortset fra overenskomstmæssige genetillæg og dyrtidstillæg).

Hvad angår de forhøjelser af satserne på 4×70 øre, der er givet i medfør af lov nr. 137 af 15. april 1977, må det antages, at gennemslaget på henholdsvis normallønsområdet og minimallønsområdet har været meget forskelligt.

For så vidt angår normallønsområdet kan modregning alene ske i ikke-overenskomstmæssige tillæg, personlige tillæg og lignende. For minimallønsområdet vedkommende antages der normalt at være fuld modregning.

Da gennemslaget af satsforhøjelserne herudover varierer meget også indenfor det en-

kelte område, er der ikke mulighed for at beregne, hvor mange personer der direkte berøres af satsforhøjelserne.

I forlængelse heraf er det heller ikke muligt at beregne, hvor meget disse personer har haft i lønfremgang som følge af henholdsvis satsforhøjelser og garantibetaling.

Spørgsmål 37:

Hvordan er de forskellige faggrupper procentvis blevet ramt af indefrysningen af dyrtidsportioner?

Svar:

I medfør af lov nr. 230 af 2. juni 1977 har staten fra 1. september 1977 og fra den 1. marts 1978 indbetalt 1 dyrtidsportion, i alt to portioner, til ATP, svarende til 120 øre pr. time pr. lønmodtager.

Betydningen heraf for de forskellige faggrupper, idet det antages, at der refereres til Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik hovedfaggruppeinddeling, er angivet nedenfor:

	2 dyrtidsportioners andel af den samlede timefortjeneste 2. kvartal 1978
Faglærte	2,3 pct.
Ikke-faglærte mænd	2,6 pct.
Ikke-faglærte kvinder	2,9 pct.

Spørgsmål 38:

Der ønskes en opgørelse af lønglidningens udvikling årligt i perioden 1975 og til 1979.

Svar:

Lønglidningen defineret som den del af lønstigningerne, der hverken skyldes dyrtidsregulering eller overenskomstmæssige satsforhøjelser, kan inden for DA-området for perioden 1968-1978 beskrives på grundlag af Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik. Reststigningen er her målt i 2. kvartal i forhold til 2. kvartal året før og gælder alene tidlønner.

Det er forbundet med definatoriske og statistiske problemer at foretage en afgrænsning mellem overenskomstmæssige forhøjelser og lønglidningen. Det er f. eks. ikke muligt i lønstatistikken at trække nogen skarp grænse mellem lønglidning og overenskomstmæssige lønstigninger, der opfylder specielle krav, eller som står i forbindelse med det bevægelige lønsystem.

I øvrigt henvises til tabel 1.

Tabel 1.

Reststigning inden for DA-området 1968-1978 (2. kvartal).

	Faglærte	Ikke-faglærte mænd	Ikke-faglærte kvinder	I alt
	øre			
1969	38	28	6	
1970	98	57	27	
1971	76	61	23	
1972	100	55	28	
1973	179	124	50	
1974	224	149	135	
1975	175	87	76	
1976	151	89	94	
1977	142	153	149	
1978	227	97	56	

- procentvis stigning 2. kvartal over 2. kvartal -

1969	2,9	2,7	0,7	2½
------------	-----	-----	-----	----

1970.....	6,9	4,9	2,8	5¼
1971.....	4,9	4,8	2,2	4½
1972.....	5,6	3,7	2,3	4
1973.....	9,1	7,5	3,6	7¼
1974.....	10,1	8,0	8,3	8¾
1975.....	6,5	3,9	3,7	4¾
1976.....	4,7	3,2	3,8	3¾
1977.....	3,9	5,0	5,3	4¾
1978.....	5,8	2,8	1,8	3½

Spørgsmål 39:

Der ønskes en samlet opgørelse over løn- fremgange baseret på overenskomstindgreb i perioden 1975 og til 1979.

Svar:

På grundlag af Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik kan der opstilles nedenstående tabel over tidlønsstigningen for arbejdere fordelt på årsager 2. kv. til 2. kv. året efter, idet 2. kvartal 1978 er det eneste kvartal, der er statistisk belyst.

Årlig tidlønsstigning

	Gnst.	øre/time			pct.		
		pristals- reg.	overens- komst	reststig- ning	pristals- reg.	overens- komst	reststig- ning
<i>Faglærte</i>							
1975.....	546	240	131	175	44	24	32
1976.....	380	210	19	151	55	5	40
1977.....	319	120	57	142	38	18	44
1978.....	423	120	76	227	28	18	54
<i>Ikke-faglærte mænd</i>							
1975.....	474	240	145	89	50	31	19
1976.....	330	210	31	89	64	9	27
1977.....	352	120	79	153	34	22	44
1978.....	313	120	96	97	38	31	31
<i>Ikke-faglærte kvinder</i>							
1975.....	462	240	146	76	52	32	16
1976.....	336	210	32	94	62	10	28
1977.....	356	120	87	149	34	24	42
1978.....	286	120	100	66	42	35	23

Spørgsmål 40:

Der ønskes en samlet beregning af, hvad det fremlagte forslag til overenskomstindgreb giver lønmodtagerne i kroner, og hvad en indfrielse af de krav, forbundene oprindeligt har stillet til overenskomstindgåelsen i de generelle forhandlinger, ville have givet.

Svar:

Det er ikke muligt inden for den givne tidsfrist at foretage en samlet beregning af lovforslagets virkning på lønsummen.

De generelle krav, forbundene oprindeligt har stillet i forbindelse med fornyelsen af overenskomsterne, er af meget forskellig karakter, og der foreligger ikke nogen samlet oversigt og vurdering af disse kravets betydning for lønsummen.

Der kan således under de givne omstændigheder ikke svares på spørgsmålet.

Spørgsmål 41:

Hvilken virkning har indgrebet på det bevægelige lønsystems funktion i de kommende 2 år?

Svar:

Lovforslaget om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. ændrer ikke, at lønfastsættelsen på minimumlønsområdet aftales mellem den enkelte arbejder og arbejdsgiveren, dvs. lovforslaget ændrer ikke ved det bevægelige lønsystems funktion.

Spørgsmål 42:

Udvalget ønsker oplyst, hvor stor en del af de arbejdsløse der, umiddelbart før de blev arbejdsløse, var lønnet til mindstebetalingen.

Svar:

På grundlag af et udtræk af oplysninger i august 1978 fra udvalgte arbejdsløshedskasser tilknyttet ARKE er nedenfor beregnet andelen af arbejdsløse, der på daværende tidspunkt oppebar dagpenge på 185 kr. eller derunder. 185 kr. svarer til, omregnet til en 40 timers uge og under hensyn til at dagpengene for denne andel af de ledige er oplyst at give 90 pct. dækning, at den ledige såfremt han var i beskæftigelse i den forudliggende periode, må have tjent 30,80 kr./t, hvilket svarer til garantibetalingen for 2. kvartal 1978. Der er dog stor sandsynlighed for, at tallene også omfatter ledige, hvis arbejdsløshed er indtrådt før 2. kvartal 1978, og som ved ledighedens indtræden tjente mere end garantibetalingen.

Dagpengeoplysningerne omfatter:

	Andel af de ledige med dagpenge 185 kr. eller derunder
Metal - total!.....	1,5
Bryggeriarbejdere.....	3,7
El-faget.....	13,8
SiD-chaufførerne.....	12,0
SiD-gartnere, Odense.....	36,6
SiD-Nr. Sundby.....	9,6

Spørgsmål 43:

Hvad er arbejdsministerens skøn over stigning i arbejdsløsheden blandt de minimumslønnede som følge af dette lovforslag?

Svar:

En gennemførelse af lovforslaget vil bl. a. på grund af ferieforlængelsen yde et selvstændigt bidrag til en forbedret udvikling i beskæftigelsen. Det er imidlertid ikke muligt nøjere at angive, hvilke grupper der især vil blive omfattet af fremgangen.

Spørgsmål 44:

Regeringens skøn ønskes over den samlede procentuelle lønstigning i 1979 og 1980 i specificeret form.

Svar:

For DA/LO-området kan den skønnede lønudvikling på baggrund af lovforslaget specificeres som i tabel 1:

Tabel 1.

Timelønsstigningernes komponenter for DA/LO-området.

	1979	1980
Procentvis stigning i forhold til året før		
Dyrtidsregulering ...	3,4	3,6
Satsforhøjelser	1,4	-
Overenskomstillæg .	-	0,6
Feriegodtgørelsesforhøjelse	0,8	1,6
Reststigning	2,9	2,8
	8,5	8,6

Summen af stigningsprocenterne i tabel 1 er som angivet ca. 8½ pct. i begge år. Forudsættes det alternativt, at reststigningen ekskl. forhøjelse af garantibetaling og beløb til specielle krav stiger med 2 pct. p.a. gennem overenskomststærerne på grund af lovforslaget om begrænsning af avancer m. v., bliver stigningen især i 1980 noget lavere. Idet tjenestemænd og funktionærer skønnes at få lønstigninger, som er 1-2 procentpoint lavere end for LO-arbejderne, ventes de samlede gennemsnitlige lønstigninger at blive mindre end den stigningstakt, der er skønnet for DA/LO-området.

Spørgsmål 45:

Hvilke lønstigninger vil være mulige for private funktionærgrupper, som ikke har indgået overenskomst inden lovens ikrafttræden?

Svar:

Lovforslaget omfatter ikke private funktionærgrupper, der ikke er omfattet af en kollektiv overenskomst, der udløber inden 1. april 1980.

Sådanne grupper vil derfor i forbindelse med indgåelse af nye individuelle aftaler eller ved indgåelse af en kollektiv overenskomst ikke være bundet af lovforslagets rammer.

Spørgsmål 46:

Vil ministeren give mulighed for oprettelse af flere paritetiske nævne, således at de enkelte organisations- og aftaleområder kan forhandle puljefordeling?

Det pågældende spørgsmål er erstattet af spørgsmål 47 til finansministeren, hvorfor der henvises til finansministerens besvarelse af dette spørgsmål, se bilag 3.

Spørgsmål 47:

Der anvendes ikke samme formulering i § 2, stk. 2, og § 4, stk. 2, som begge handler om fjernelse af eventuel overdækning i eksisterende dyrtidsordninger.

Det ønskes bekræftet, at formålet med begge bestemmelser er at ændre sådanne ordninger, således at ordningerne fremtidigt svarer til 60 øre i timen pr. portion.

Svar:

Formålet med de to bestemmelser er, at problemerne i forbindelse med overgangen fra procentvis dyrtidsregulering til dyrtidsregulering med ensartet ørebeløb nu løses på de områder, hvor der ikke allerede er taget stilling til, hvorledes en tilpasning skal finde sted.

Der er altså ikke i loven noget krav om genforhandling på de områder, hvor der allerede er taget stilling til, hvorledes en tilpasning skal finde sted.

I givet fald foretages tilpasningen således, at værdien af en dyrtidsportion fremtidig svarer til p.t. 60 øre i timen.

Spørgsmål 48:

Ministerens bemærkninger til de af Dansk Arbejdsgiverforening og Industrirådet foretagne beregninger over lønudviklingen i 2. overenskomstår udbedes.

Svar:

I en skrivelse af 21. marts 1979 til folketingets medlemmer anfører Dansk Arbejdsgiverforening, at lønniveauet i første overenskomstår forhøjes med 12 pct. og i 2. overenskomstår med 8 pct. Ifølge arbejdsministeriets beregninger vil de gennemsnitlige lønomkostninger pr. time for en arbejder under DA stige med knap 8½ pct. det første overenskomstår og med ca. 8 pct. det andet overenskomstår. Der er i disse beregninger regnet med en reststigning på ca. 3 pct. igennem begge overenskomstår. Såfremt reststigning som følge af pris- og avanceloven falder til ca. 2 pct. gennem hvert af de to overenskomstår, har arbejdsministeriet beregnet stigningen i lønomkostningerne pr. time i de to overenskomstår til henholdsvis ca. 8 pct. og knap 7½ pct.

Industrirådet har i sin skrivelse af 21. marts 1979 til folketingets medlemmer anført, at industriens lønomkostninger vil stige med lidt over 10 pct. i 1979 og op mod 10 pct. i 1980. For de omtalte kalenderår har arbejdsministeriet beregnet stigningen i lønomkostningerne pr. time for hele DA/LO-området til ca. 8½ pct. i begge årene. De anførte beregninger bygger igen på en antagelse om en reststigning på ca. 3 pct. gennem hvert af de to overenskomstår. Hvis reststigningen kan holdes inden for 2 pct. for samme periode, vil stigningerne i timelønsomkostningerne blive 8-8½ pct. i 1979 og knap 8 pct. i 1980.

Spørgsmål 49:

Svarer den 3/4 pct. i 2. overenskomstår for det offentlige område til de 225 mill. kr. for LO-området?

Svar:

I forslaget til lov om forlængelse af kollektive overenskomster for perioden 1979-81 er i § 2, stk. 1 anført, at der i andet overenskomstår kan aftales forbedringer inden for LO/DA-området på i alt 225 mill. kr.

Den senest opgivne lønsam for DA/LO-området beløber sig til ca. 29 mia kr. pr. ja-

nuar 1979; 225 mill. kr. udgør 0,78 pct. af denne lønsum.

Spørgsmål 50:

Kan det oplyses, hvor meget de hidtil afsluttede overenskomster i underorganisationerne om specielle spørgsmål har kostet?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 11.

Spørgsmål 51:

Hvor meget vil den forøgede garantibetaling på kr. 1,20 koste?

Svar:

Forhøjelsen af garantibetalingen fra 31,40 kr. til 32,60 kr. med virkning fra 1. marts 1979 vil for LO/DA-området medføre en forøgelse af lønsummen med i alt godt 90 mill. kr. i de to overenskomstår 1979/80 og 1980/81, nemlig med ca. 46 mill. kr. årligt.

Spørgsmål 52:

Er arbejdsministeren enig i, at lønglidning inden for minimallønsområdet ikke kan holdes under 3 pct.?

Svar:

Der foreligger ikke mig bekendt nogen objektive kendsgerninger, hvorefter det skulle være umuligt, at lønglidningen på minimallønsområdet bliver lavere end 3 pct. om året. I den historiske periode har den ligget højere end 3 pct. Om dette også vil være tilfældet fremover, er imidlertid uvist, ikke mindst fordi specielle forhold kan have stor indflydelse på udviklingen på et sådant begrænset område af arbejdsmarkedet.

Spørgsmål 53:

Hvor meget forventer arbejdsministeren den forhøjede garantiløn vil forøge ungdomsarbejdsløsheden med?

Svar:

Garantilønnen omfatter alle voksne arbejdere, dvs. arbejdere, der er fyldt 18 år. Det ses ikke, hvorfor en beskedent forhøjelse af garantibetalingen skulle få den i spørgsmålet nævnte virkning for de unge arbejdere¹).

Spørgsmål 54:

Hvor mange underorganisationer har ikke afsluttet forhandlingerne?

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke bekendt med antallet af underorganisationer, der ikke har afsluttet forhandlingerne. Man har imidlertid indtryk af, at forhandlingerne om de specielle krav i vidt omfang er afsluttet på DA/LO-området.

Spørgsmål 55:

Ifølge § 2. stk. 1, pkt. 3, skal den fælles beløbsramme på 225 mill. kr. anvendes inden for det 2. overenskomstår.

Vil det sige, at man ikke kan benytte nogen del af dette beløb til at rette skævheder i det første år?

Svar:

I medfør af § 2, stk. 1, pkt. 3, kan der ved aftale mellem parterne på DA/LO-området med virkning fra 1. marts 1980 foretages fordeling af et samlet beløb på 225 mill. kr.

Der kan således ikke anvendes nogen del af dette beløb til at rette skævheder i det første år.

Spørgsmål 56:

I samme stykke tales om, at pengene først og fremmest skal komme de lavtlønnede til gode. Hvordan vil man sikre det i praksis?

Svar:

Der kan i medfør af § 2, stk. 1, pkt. 3, aftales forbedringer inden for en fælles beløbsramme for LO/DA-området på 225 mill. kr., der fortrinsvis skal komme de lavtlønnede til gode samt anvendes til afhjælpning af opståede uligheder.

Som nævnt i besvarelsen af udvalgets spørgsmål 7 er det overladt til parterne selv ved aftale at finde frem til, hvorledes disse forbedringer skal gennemføres. Bliver parterne ikke enige herom, foreslås spørgsmålet afgjort af Overenskomstnævnet af 1939, der er en særlig faglig voldgiftsinstitution på overenskomstområder mellem LO og DA.

Arbejdsministeriet finder, at denne procedure i tilstrækkelig grad sikrer overholdelsen af de ved loven givne rammer.

Spørgsmål 57:

Kan man gå ud fra, at man ikke hjælper de såkaldt lavtlønnede ved at ændre garanti-betalingen i det 2. år?

Svar:

Det er ved lovforslaget i forbindelse med aftaler om fordelingen for det 2. overenskomstår – såvel inden for de af § 2 som § 3 omfattede overenskomstområder – overladt til parterne selv, inden for de ved loven givne rammer, at aftale, i hvilken form disse forbedringer skal gennemføres, jfr. besvarelsen af spørgsmål 7.

Spørgsmål 58:

I § 4, stk. 2, tales om en tilpasning til en dyrtidsregulering med ensartede ørebeløb.

Det nævnes ikke, som i loven fra 1977, at ørebeløbet skal være 60 øre. Ligger der nogen realitet heri?

Spørgsmål 59:

Er det rigtigt, at overenskomstområder, der har procentvis indregning af dyrtidstillægget i akkorder, kan fortsætte med dette?

Spørgsmål 60:

I tilfælde af, at dyrtidstillægget fortsat kan indregnes i akkorder, skal udgangspunktet for beregningen da være det pågældende overenskomstområdes gennemsnitlige effekt?

Svar:

Som det fremgår af bemærkningerne til § 2, stk. 2, indebærer en tilpasning af overenskomsterne til en dyrtidsregulering med ensartede ørebeløb, at værdien af en dyrtidsportion fremtidigt svarer til p.t. 60 øre i timen.

Inden for akkordløssystemerne må denne tilpasning undertiden foretages på den måde, at de 60 øre omregnes til en procentsats.

Det er rigtigt, at udgangspunktet for beregningen af denne procentsats da vil være det pågældende overenskomstområdes gennemsnitseffekt.

Spørgsmål 61:

Ministeren bedes give nærmere specifikation af, hvordan de 310.000 konfliktruede

lønmodtagere fordeler sig ud over de forskellige arbejdsområder.

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke i besiddelse af materiale til nærmere specifikation af fordelingen på arbejdsområder af de lønmodtagere, der er omfattet af de varslede arbejdsstandsninger.

Spørgsmål 62:

Hvordan sikres, at reglerne kan anvendes allerede fra 1. marts 1979, uanset at de først træder i kraft omkring 28. marts 1979, således at mange arbejdstagere i de mellemliggende uger er døde, emigrerede eller fratrædt fra tidligere arbejdspladser? En beskrivelse udbedes af de vanskeligheder, som lignende forhold har forvoldt i det praktiske liv i de tidligere overenskomstsituationer, hvor de nye løn- og arbejdsvilkår er fastsat med tilbagevirkende kraft.

Svar:

Den ordning, hvorefter de foreslåede bestemmelser i § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, skal finde anvendelse fra 1. marts 1979, dvs. fra overenskomstperiodens begyndelse, svarer ganske til hidtidig praksis på det område *såvel* i tilfælde, hvor overenskomsterne er fornyet efter reglerne med forhandlinger mellem parterne under medvirken af statens forligsinstitution og forhandlingerne og afstemningerne først har kunnet afsluttes efter 1. marts efter forligsmandens udsættelse af varslede konflikter, *som* i de tilfælde, hvor forligsmandens mæglingsforslag er blevet ophøjet til lov.

Arbejdsministeriet er ikke bekendt med, at denne ordning skulle have medført betydelige vanskeligheder i det praktiske liv.

Spørgsmål 63:

Hvilken betydning har § 1 inden for området »individuelle aftaler«, og i hvilket omfang forekommer det i praksis, at arbejdsvederlag m. v. reguleres efter andre indekser end det almindelige reguleringspristal?

Spørgsmål 64:

¹⁾ Ovennævnte svar udgør også besvarelse af spørgsmål 77.

Hvad sigtes der til med ordene »m. v.« i § 1?

Svar:

Lovforslagets § 1 omfatter enhver regulering af arbejdsvederlag på grundlag af reguleringspristallet i henhold til lov om beregning af reguleringspristal uanset retsgrundlaget herfor. Bestemmelsen omfatter med andre ord dyrtidsregulering baseret på såvel kollektive overenskomster og individuelle aftaler som lovgivning eller regulativer fastsat eller godkendt af en offentlig myndighed.

Arbejdsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger om, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang arbejdsvederlag m. v. reguleres efter andre indekser end det almindelige reguleringspristal, bortset fra de overenskomst- og aftaleområder, hvor lønningerne reguleres efter det grønlandske reguleringspristal.

Ordene »m. v.« sigter til, at lovforslaget ud over egentligt arbejdsvederlag også omfatter ulempevederlag, overarbejdsbetaling og rådighedstillæg samt sådanne ydelser som time- og dagpenge, repræsentationstillæg o. lign.

Spørgsmål 65:

Hvilke persongrupper mister dyrtidsportioner i medfør af § 1 uden at opnå udvidet ferie? Hvor talstærke er disse grupper?

Spørgsmålet er tillige med spørgsmål 126 besvaret sammen med spørgsmål 128 og 129, hvortil henvises.

Spørgsmål 66:

Nærmere redegørelse udbedes vedrørende proceduren til gennemførelse af de i § 2, stk. 1, nr. 3, jfr. § 9, nævnte lønforhøjelser med i alt 225 millioner kroner, idet det eventuelt bedes oplyst, hvordan uenighed mellem parterne løses.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 56, hvoraf fremgår, at det forudsættes, at parterne selv ved aftale finder frem til, hvorledes fordelingerne i medfør af lovforslagets § 2, stk. 1, pkt. 3, skal gennemføres, og at eventuel uenighed herom mellem parterne skal afgøres af Overenskomstnævnet af 1939, jfr. forslaget § 9, stk. 1, og 11.

Spørgsmål 67:

Nærmere oplysninger udbedes om Overenskomstnævnet af 1939.

Svar:

Overenskomstnævnet af 1939 blev oprettet ved en overenskomst mellem hovedorganisationerne af 31. oktober 1939 og består af 7 medlemmer, nemlig 3 repræsentanter for hver af hovedorganisationerne og forligsinstitutionens formand, som er formand og opmand for nævnet.

Efter den nævnte overenskomst mellem hovedorganisationerne er overenskomstnævnets område sager, der vedrører fortolkningen af forligsmandens mæglingsforslag.

Sagernes behandling for Overenskomstnævnet former sig nærmest som en mellemting mellem behandlingen ved faglige voldgiftsretter og ved arbejdsretten. Der udveksles altid skriftlige indlæg, og sagerne procederes af repræsentanter for hovedorganisationerne. Hvis det ikke lykkes at opnå forlig, afgøres sagen endeligt og bindende for parterne ved kendelse. I over halvdelen af de sager, der er gået til kendelse, har afgørelsen været en flertalskendelse og i de øvrige tilfælde en opmandskendelse.

Spørgsmål 68:

Hvilke modregningsmuligheder er der i forhold til den nye garantiløn, og hvilke beløb (overarbejdsbetaling, feriegodtgørelse, ATP, personlige tillæg osv.) vil garantilønsmodtageren belaste virksomheden med ud over de nøgne garantilønsatser?

Svar:

Ved beregning af garantibetalingen inden for de af lovforslagets § 2 omfattede overenskomstforhold skal der foretages modregning af alle lønandele bortset fra overenskomstmæssige genstillæg.

Dette betyder, at feriegodtgørelse og ATP-bidrag ikke skal modregnes. Det betyder ligeledes, at f. eks. personlige tillæg skal modregnes i betalingen, medens f. eks. overarbejdstillæg, holddriftstillæg, tillæg for forskudt arbejdstid, smudstillæg, tøjtillæg og andre lignende tillæg, der ydes som godtgørelse for særlige udgifter, ikke skal modregnes.

I tilsvarende omfang som de nævnte beløb ikke skal modregnes, vil de medføre omkostninger for virksomhederne ud over garantibetalingen.

Spørgsmål 69:

Vil der også i fremtiden forekomme dyrtidsportioner over 60 øre og i bekræftende fald hvor (akkordlønnede, særoverenskomster osv.)?

Svar:

Det kan ikke afvises, at forhandlingerne på enkelte overenskomstområder er færdigforhandlet inden lovens ikrafttræden med et resultat, der indebærer, at en tilpasning til en dyrtidsregulering med p.t. 60 øre i timen pr. dyrtidsportion ikke er gennemført eller ikke er gennemført i fuldt omfang.

Ud fra det synspunkt, at loven bør respektere allerede indgåede aftaler, jfr. § 2, stk. 1, nr. 1, og § 3, stk. 1, nr. 1, kræves der ikke efter forslaget genforhandling af sådanne aftaler.

Spørgsmål 70:

Hvilke tekniske indvendinger har regeringen mod et lovforslag af følgende indhold: »Varslede arbejdskonflikter kan tidligst træde i kraft onsdag den 16. maj 1979 ved døgnets begyndelse«?

Svar:

Regeringen har ingen indvendinger af teknisk art mod et lovforslag af den omhandlede art, såfremt det træder i kraft, inden de varslede konflikter iværksættes.

Spørgsmål 71:

Der udbedes en udtømmende, detaljeret fortegnelse over de grupper, der ikke er inde under garantilønordningen, såsom elever, pensionister, volontører, ferieafløserne, løsarbedjere, vikarer osv.

Svar:

I det omfang der på et overenskomstområde er aftalt en garantibetaling svarende til den i lovforslagets § 2, stk. 1, nr. 2, nævnte, omfatter denne alle voksne arbejdere over 18 år med undtagelse af lærlinge og EFG-elever.

Spørgsmål 72:

Hvornår foreligger regeringsforslaget om anvendelse af overskydende dyrtidsportioner indbetalt til ATP? Kan udvalget allerede nu få en skitse til dette forslag?

Svar:

Efter § 6 i lov nr. 230 af 2. juni 1977 om midlertidig indbetaling fra staten til ATP af visse dyrtidsportioner skal lovforslag om formen for udbetaling af de indbetalte dyrtidsbeløb til de lønmodtagere, for hvem der er godskrevet beløb, fremsættes for folketinget i folketingsåret 1979-80. ATPs bestyrelse skal inden 1. oktober 1979 afgive indstilling herom til arbejdsministeren.

ATPs bestyrelse er på nuværende tidspunkt ikke fremkommet med en sådan indstilling.

Inden den efter loven krævede indstilling fra ATPs bestyrelse foreligger, kan jeg ikke udtale mig om indholdet af det lovforslag, som det påhviler mig at fremsætte i samlingsen 1979-80 om de indbetalte dyrtidsportioners anvendelse.

Spørgsmål 73:

Hvor lang tid kan forbundenes strejkekasser ifølge regeringens skøn holde til arbejdskonflikter omfattende ca. 310.000 medlemmer?

Hvor længe kan Arbejdsgiverforeningen økonomisk klare en sådan konflikt?

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger, der kan danne grundlag for besvarelse af spørgsmålet.

Spørgsmål 74:

Hvad vil en strejkedag koste? Det ønskes i denne forbindelse tillige oplyst, hvad en strejkedag vil koste for henholdsvis arbejdsgiverne og arbejdstagerne.

Svar:

Den daglige udgift ved arbejdsstandsning for henholdsvis arbejdstagere og arbejdsgivere lader sig ikke beregne inden for de givne tidsrammer. Det økonomiske tab ved arbejdskonflikter beror på konfliktens omfang, dens varighed og de berørte erhverv. Man

ligger ikke inde med konkrete vurderinger af, hvor store direkte og indirekte tab de varslede konflikter vil medføre under forskellige forudsætninger om konflikternes varighed.

Et groft skøn over arbejdernes totale direkte tab kan beregnes til 135 mill. kr. pr. arbejdsdag, svarende til 320.000 personer og en gennemsnitlig daglig indtjening på 420 kr., svarende til 8 arbejdstimer. For arbejdsgiversiden lader et tilsvarende skøn sig ikke opstille.

Spørgsmål 75:

Hvorvidt gælder loven for arbejde, der udføres på Færøerne og Grønland, men aftalt mellem herboende parter (§§ 16 og 17 bedes fortolket)?

Svar:

Kollektive overenskomster, der er indgået mellem parter, der er bosat i Danmark, og som omfatter arbejde, der udføres på Færøerne, må efter arbejdsministeriets opfattelse antages at være omfattet af lovforslaget, jfr. § 17.

Lovforslaget omfatter endvidere alle overenskomster og aftaler, der omfatter arbejde i Grønland, uanset om overenskomsten eller aftalen er indgået mellem parter, der er bosat i Grønland, medmindre overenskomsten eller aftalen indeholder bestemmelser om regulering af lønningerne efter det grønlandske reguleringspristal, jfr. § 16.

Spørgsmål 76:

Hvordan vil man forhindre, at der på baggrund af satsforhøjelser og garantibetaling finder en almindelig forhøjelse af lønniveauet sted?

Svar:

I forslag til lov om begrænsning af avancer og af lønstigningers indregning i priserne er det fastsat, at forhøjelse af garantibetalingen, eventuelle satsforhøjelser og lønforhøjelser, som aftales indenfor en minimalløns-overenskomsts løfteparagraffer, tillades indregnet i priserne.

Derimod er der ikke mulighed for at indregne lønstigninger, der ikke er hjemlede i en kollektiv overenskomst eller aftale.

Det kan i denne forbindelse understreges, at ingen arbejdsgiver er forpligtet til at betale

mere end den løn, som er hjemlet i den pågældende overenskomst.

Spørgsmål 77:

Hvad vil man gøre ved den forøgede ungdomsarbejdsløshed, der vil stige, når en 18-årig skal starte med den forhøjede garanti-løn, der inkl. ferietillæg etc. vil blive ganske betydelig?

Spørgsmålet er besvaret sammen med spørgsmål 53, hvortil henvises.

Spørgsmål 78:

Hvad kan man gøre for at få unge under oplæring i arbejde til ovennævnte mindstebetaling?

Svar:

Unge under uddannelse (lærlinge, EFG-elever m. fl.) er ikke omfattet af lovforslagets bestemmelser om garantibetaling. Iøvrigt henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 53 og 77.

Spørgsmål 79:

Vil de besvarelser til udvalget, der vedrører fortolkningen af lovforslagets bestemmelser, få konsekvenser for afgørelsen af spørgsmål om overtrædelse og fortolkning af de forlængede overenskomster efter de sædvanlige faglige regler for det pågældende område?

Svar:

De arbejdsretlige instanser afgør uden indblanding udefra, hvilken vægt de vil tillægge de forskellige momenter, som foreligger ved afgørelsen af spørgsmålet om overtrædelse og fortolkning af overenskomsterne. Det vil i første række være overenskomstens ordlyd, men også tidligere praksis på området og udtalelser fra sagkyndige i arbejdsretlige spørgsmål m. v. vil kunne indgå i de overvejelser, der ligger til grund for sagens afgørelse. Således vil også besvarelser af den i udvalgets spørgsmål omhandlede karakter kunne være et fortolkningsbidrag for de arbejdsretlige instanser, der skal træffe afgørelsen.

Spørgsmål 80:

Der ønskes en specificeret redegørelse for virkningerne af de varslede arbejdsstandsninger, derunder ønskes især oplyst, hvilke »vitale samfundsfunktioner« der vil blive berørt.

Spørgsmål 81:

Hvilken lovgivning skal gennemføres for at hindre, at de nævnte »vitale samfundsfunktioner« går i stå?

Svar:

De varslede konflikter på DA/LO-området anslås at omfatte ca. 310.000 arbejdere. Det er ikke muligt at afgrænse præcist, hvad der skal forstås ved »vitale samfundsfunktioner«, men iværksættelsen af ovennævnte konflikter vil betyde, at vigtige samfundsfunktioner og vitale dele af erhvervslivet vil gå i stå. F. eks. vil olie- og benzintransporten blive stoppet, el- og kraftværker ramt og gods- og færgeruter indstillet.

Det kan ikke angives, hvilken lovgivning der skal kunne hindre, at »vitale samfundsfunktioner« går i stå – bl. a. fordi dette begreb i givet fald først må defineres klart.

Spørgsmål 82:

Er der nogen som helst mulighed for, at nogen del af de 225 millioner kroner (§ 2, stk. 1, nr. 3) kan bruges til andet end lønydelser til individuelle medarbejdere, således at parterne ved forhandling (eller Overenskomstnævnet, jfr. § 2) kan bestemme, at dele af beløbet i stedet for skal indbetales til en eller anden fond, f. eks. til påbegyndelse af ØD-vanviddet?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 7, hvoraf fremgår, at det er overladt til overenskomstparterne selv inden for de i § 2, stk. 1, pkt. 3, angivne rammer at aftale, i hvilken form forbedringerne skal gennemføres.

Spørgsmål 83:

Hvilken sikkerhed er der for en overholdelse af garantibetalingen, såfremt en arbejder aflønnes med en kombination af tid- og akkordløn?

Svar:

Garantibetalingen vedrører kun tidlønsarbejde. Har en arbejder både tidløns- og akkordarbejde, opgøres disse dele hver for sig, og »poseopfyldning« vil herefter kun ske for det tidlønnede arbejde.

Spørgsmål 84:

Der ønskes en opgørelse over, hvor stor en dækning den foreslåede udvidelse af ferien giver – i forhold til alternativt at udbetale dyrtidsportionerne – for de forskellige lønrammer og løntrin for tjenestemænd.

Der ønskes en tilsvarende opgørelse over, hvor stor en dækning den foreslåede udvidelse af ferien giver for LO-området ved akkordarbejde og ved tidlønsarbejde efter DAs faggruppeopdelte lønstatistikker og lønstatistikken for funktionærer.

Svar:

Nedenfor er anført betydningen af en ekstra ferieuge for en tjenestemand i stedtillægsområdet III på udvalgte skalatrin:

Tjenestemand i stedtillægsområdet III.

Skalatrin	En uges ekstra ferie kr. pr. år	2 dyrtidsportioner
3	1820	2496
13	2220	2496
23	2700	2496
33	3230	2496
43	3940	2496
53	8090	2496

En dyrtidsportion udgør på årsbasis 1248 kr., og to dyrtidsportioner altså 2496.

Såfremt man sammenholder to dyrtidsportioner på tilsammen 120 øre med den skønnede ferieberettigede timefortjeneste i 2. kvartal af 1979 for de i spørgsmålet anførte arbejdsgrupper, fås følgende:

Tabel

2 dyrtidsportioner i pct. af den ferieberettigede timefortjeneste 2. kvartal 1979 (skøn)

	Akkordarb.	Tidlønsarbejde
Faglærte	2,2	2,5
ikke-faglærte	2,4	2,8
kvinder	2,8	3,1
tilsammen	2,4	2,6

For funktionærer svarer de to dyrtidsportioner til 208 kr. pr. måned. I forhold til den skønnede gennemsnitlige månedsløn 1. september 1979 for funktionærer under DAs område udgør dette 2,1 pct.

Det skal bemærkes, at hvor de to dyrtidsportioner udgør et fast ørebeløb, vil forhøjelsen af feriegodtgørelsesprocenten give et stadig stigende ørebeløb.

Spørgsmål 85:

Der ønskes en beregning af eller et skøn over, hvordan den disponible realløn udvikler sig for de ovennævnte grupper som følge af dyrtidsportionernes konvertering til ferie.

Svar:

Udviklingen i den disponible realløn påvirkes af en lang række faktorer, herunder dyrtidsregulering, lønglidning samt skatter og afgifter. For arbejdsmarkedet som helhed svarer de i spørgsmålet omtalte dyrtidsportioner skønsmæssigt til 2,5 pct. af den ferieberettigede timefortjeneste pr. 1. september 1979. Eventuelle afvigelser for enkelte grupper fra dette gennemsnit skønnes ikke at give anledning til ændringer i forløbet af de pågældende gruppers disponible realløn.

Spørgsmål 86:

Hvor mange lønmodtagere forventer arbejdsministeren får gavn af forhøjelsen af garantibetalingen med de 1,20 kr. pr. 1. marts 1979, og hvor mange af disse forventer ministeren vil blive udsat for modregning i forskellige tillæg?

Svar:

På basis af lønspredningsstatistikken, der alene omfatter LO/DA-området, anslås det, at ca. 25.000 lønmodtagere inden for dette område vil blive berørt af forhøjelsen af garantibetalingen med 1,20 kr. pr. 1. marts 1979.

Man er ikke i besiddelse af materiale, der kan belyse, i hvilket omfang der vil finde modregning sted i forskellige tillæg, jfr. iøvrigt svaret på spm. 68.

Spørgsmål 87:

Med hvor stort et beløb forventer arbejdsministeren at den samlede lønudbetaling vil stige som følge af den foreslåede forhøjelse

af garantibetalingen med 1,20 kr. pr. 1. marts 1979?

Svar:

Der henvises til svar på spørgsmål 51.

Spørgsmål 88:

Hvor stort et beløb ville der blive tale om ved en tilsvarende forhøjelse af satserne på minimal- og normallønsområdet i stedet for på garantibetalingen?

Svar:

På grundlag af materiale for DA/LO-området beregnes den foreslåede forhøjelse af garantibetalingen at øge lønsummen svarende til en generel satsforhøjelse på ca. 10 øre i timen.

Spørgsmål 89:

Hvor stort et beløb i kr. og hvor meget i procent forventer ministeren at den samlede lønudbetaling ville stige, hvis normallønnen blev forhøjet til 36 kr. i timen pr. 1. marts 1979?

Svar:

Ifølge arbejdsministeriets beregninger ville en forhøjelse af normallønnen indenfor DA/LO-området til 36 kr. pr. 1. marts 1979 give en årlig direkte merudgift på ca. 1,1 mia kr. inkl. ferie- og søgnehelldagsbetaling svarende til knap 4 pct. af lønsummen.

Spørgsmål 90:

Hvad ville det tilsvarende resultat blive ved en forhøjelse af garantilønnen til 38 kr. uden mulighed for modregning i diverse tillæg?

Svar:

Såfremt garantibetalingen pr. 1. marts 1979 sættes op til 38 kr. i timen, har arbejdsministeriet beregnet de samlede direkte merudgifter inkl. ferie- og søgnehelldagsbetaling for DA/LO-området til omkring 675 mill. kr. på årsbasis svarende til knap 2½ pct. af lønsummen.

Spørgsmål 91:

Hvor mange lønmodtagere forventer arbejdsministeren skal deles om de 225 mill.

kr., der er afsat til forbedringer og opretning af opståede uligheder?

Svar:

De 225 mill. kr. skal deles af 321.000 voksne arbejdere plus 8.000 ungarbejdere, der tilsammen udgør det antal lønmodtagere, overenskomsterne mellem DA og LO direkte berører.

Spørgsmål 92:

Hvordan vil lærlinge og ungarbejdere blive stillet som følge af de enkelte reguleringer i det foreliggende lovforslag?

Svar:

Bortset fra, at garantibetalingen kun omfatter voksne arbejdere over 18 år, indeholder forslaget ikke bestemmelser, der i sig selv gør forskel mellem lærlinge og ungarbejdere på den ene side og andre lønmodtagere på den anden side.

Spørgsmål 93:

Hvor bredt henholdsvis snævert opfattes begrebet »overenskomstområde« i § 4, når det skal afgøres, hvilken lønsum den ½ pct. skal beregnes af?

Spørgsmål 94:

Hvor bredt henholdsvis snævert opfattes begreberne »kollektive overenskomster«, »kollektive aftaler«, »individuelle aftaler« og »almindelige bestemmelser om løn- og arbejdsforhold«, når det skal afgøres, hvilken lønsum de 1¼ pct. skal beregnes af?

Svar:

Lovforslaget forlænger de gældende overenskomster, og det afhænger af den enkelte overenskomsts konkrete indhold, hvilket område den omfatter, og dermed hvilket område der danner grundlag for beregningen af lønsummen.

§ 5 i lovforslaget indeholder en udtømmende opregning af alle ansættelsesgrundlag inden for den offentlige sektor og omfatter således lønsummerne for samtlige statsligt og kommunalt ansatte.

Spørgsmål 95:

Ikke stillet.

Spørgsmål 96:

Hvordan har forhøjelser af lavtlønnen i de seneste 15 år smittet af på de løngrupper, der ligger på højere niveau end lavtlønnen, og hvordan forventes afsmitningsvirkningen at blive som følge af de nu foreslåede forhøjelser af garantibetaling m. v?

Spørgsmålet er besvaret sammen med spørgsmål 102, hvortil henvises.

Spørgsmål 97:

Hvordan er forholdet mellem normallønninger og minimallønninger (det bevægelige lønsystem) påvirket i perioden siden 1973, hvor der sidste gang blev indgået overenskomst efter det gammeldags aftalesystem, mens der jo siden da har været fulgt det system, at metalarbejdere og andre under det bevægelige lønsystem har kunnet fastholde deres lønstigningsmaksime og de normallønnede er blevet sorteper, og hvordan forventes det nævnte forhold påvirket i de kommende to år? Ved besvarelsen bedes bortset fra de lønmodtagere, som er omfattet af garantibetalingsystemet.

Svar:

På grundlag af statistik fra Dansk Arbejdsgiverforening er den årlige lønstigning for minimallønnede og normallønnede beregnet for perioden fra 3. kvartal 1974 til 3. kvartal 1978. Lønnen er defineret som den gennemsnitlige timefortjeneste eksklusive ferie- og søgnehelligdagstillæg og eksklusive overtidsbetaling. Alle andre tillæg indgår i lønstørrelsen. På grund af den givne tidsfrist har det ikke været muligt at se bort fra de lønmodtagere, som er omfattet af garantibetalingen.

Beregningsresultatet fremgår af tabellerne 1, 2 og 3, hvor lønforløbet i de to områder sammenholdes for henholdsvis faglærte, ikke-faglærte mænd og ikke-faglærte kvinder (alle i hovedstadsområdet).

Tabel 1

Lønudvikling for faglærte i hovedstaden

	Normalløn	Minimalløn
	pct.	
1974-75	19,4	16,8

1975-76	12,6	11,2
1976-77	8,4	8,6
1977-78	8,9	9,8
	indeks (1974 = 100)	
1974-75	119	117
1975-76	135	130
1976-77	146	141
1977-78	159	155

Anm.: Ved løn forstås her den gennemsnitlige timefortjeneste eksklusiv feriepenge og søgne-helldagsbetaling og eksklusiv overtidstillæg.

Tabel 2

Lønudvikling for ikke-faglærte mænd i hovedstaden

	Normalløn	Minimalløn
	pct.	
3. kvartal:		
1974-75	17,3	18,6
1975-76	11,9	12,0
1976-77	9,6	7,2
1977-78	9,8	9,4
	indeks (1974 = 100)	
1974-75	117	119
1975-76	131	133
1976-77	144	142
1977-78	158	156

Anm.: Ved løn forstås her den gennemsnitlige timefortjeneste eksklusiv feriepenge og søgne-helldagsbetaling og eksklusiv overtidstillæg.

Tabel 3

Lønudvikling for ikke-faglærte kvinder i hovedstaden

	Normalløn	Minimalløn
	pct.	
1974-75	20,0	19,7
1975-76	13,0	12,6
1976-77	8,8	10,6
1977-78	7,7	10,3
	indeks (1974 = 100)	
1974-75	120	120
1975-76	136	135
1976-77	148	149
1977-78	159	164

Anm.: Ved løn forstås her den gennemsnitlige timefortjeneste eksklusiv feriepenge og søgne-helldagsbetaling og eksklusiv overtidstillæg.

Det fremgår af tabellerne, at der for faglærte mænd og ikke-faglærte kvinder har været lidt større stigninger på normallønsområdet i tiden 1974-76 og derefter lidt større stigninger på minimallønsområdet. For ikke-faglærte mænd gælder det stik modsatte: i den første halvdel af perioden fører de minimallønnede, i den anden halvdel de normallønnede.

Den foretagne sammenligning giver ikke anledning til at forvente nogen markant ændring i de kommende to år i forholdet mellem lønforløbet på de to områder.

Spørgsmål 98:

Udvalget ønsker oplyst, hvilken generel overenskomstmæssig lønstigning pr. arbejdstime - bortset fra dyrtidsreguleringen - der har fundet sted i de to sidste overenskomstperioder. Disse stigninger bedes sammenlignet med de tilsvarende stigninger, som vil indtræde i 1979 og 1980 ifølge den af regeringen nu foreslåede ordning.

Svar:

	Generelle overenskomstmæssige satsforhøjelser øre pr. time
1/3 1975 - 1/3 1977	80
1/3 1977 - 1/3 1979	280
1/3 1979 - 1/3 1981	0

Som overenskomstmæssige forhøjelser er medtaget forhøjelser af normallønssatsen og minimallønssatsen, men ikke forhøjelser af garantibetalingen og kompenserende forhøjelser ved arbejdstidsnedsættelse. Forhøjelserne vedrører alene DA/LO-området.

Spørgsmål 99:

Der bedes fremskaffet udførlige beregninger fra flest muligt af hinanden uafhængige sagkyndige over, med hvilken procent lønniveauet i februar 1980 må forventes at overstige niveauet i februar 1979, hvis lovforslaget vedtages.

Svar:

Arbejdsministeriet har ingen oversigt over de vurderinger, som uafhængige sagkyndige har foretaget af det kommende års lønudvikling på grundlag af den foreslåede overenskomstløsning, og har ikke haft mulighed for at fremskaffe sådanne vurderinger.

Det skønnes, at timelønsomkostningerne gennem det første overenskomstår vil stige med 8½ pct. under forudsætning af en reststigning på 3 pct.

Spørgsmål 100:

Det bedes oplyst, hvad forhøjelserne af lønningerne i henholdsvis det første og det andet overenskomstår vil koste i millioner kroner i hvert af de efterfølgende år, hvor forhøjelserne kommer til at gælde i alle årets 12 måneder.

Svar:

I det følgende er udelukkende anført lønsberegninger på DA/LO-området. Stigningen i lønsummen som følge af dyrtidsreguleringen i det første overenskomstår beløber sig på årsbasis til ca. 1,2 mia. kr. inkl. ferie og søgnehelligdagsbetaling. Forhøjelsen af garantibetalingen pr. 1. marts 1979 med 1,20 kr. er beregnet at give en årlig merudgift på omkring 46 mill. kr., ligeledes inkl. ferie og søgnehelligdagsbetaling. De specielle krav er anslået at ville udgøre ca. ½ pct. af lønsummen svarende til 145 mill. kr. Hvor meget reststigningen udover garantiløn og specielle krav vil give af stigninger i lønsummen i det efterfølgende kalenderår, har det ikke været muligt at beregne.

I det andet overenskomstår medfører dyrtidsreguleringen skønsmæssigt en stigning i lønsummen på årsbasis på ca. 820 mill. kr., medens de 225 mill. kr. til fordeling 1. marts 1980 efter nærmere aftale parterne imellem er baseret på 12 måneder. Heller ikke for 1981 har det været muligt at beregne reststigningens virkning på lønsummen inden for den fastsatte tidsfrist.

Spørgsmål 101:

Der udbedes en oversigt over, hvordan den procentvise udvikling har været i lavtlønsatserne og i gennemsnitslønnen i hver af overenskomstperioderne siden 1924.

Svar:

Nedenfor vises udviklingen i normalløns-satsen (lavtløns-satsen) fra 1. marts 1966 til 1. marts 1978 og den gennemsnitlige timeløn (tidløn) for mænd i 2. kvartal 1966-1978.

År	lavtløns-grænse	Indeks (1960 = 100)	Gennemsnit (mænd)	Indeks (1966 = 100)
1966	743	100	947	100
1967	805	108	1030	109
1968	872	117	1133	120
1969	995	134	1256	133
1970	1050	141	1386	146
1971	1230	166	1593	168
1972	1350	182	1760	186
1973	1450	195	1988	210
1974	1735	234	2425	256
1975	2130	287	2940	310
1976	2380	320	3291	348
1977	2610	351	3627	383
1978	3020	406	3989	421

Spørgsmål 102:

Udvalget udbeder sig det foreliggende materiale, der belyser afsmitningseffekten af lavtlønstillæg.

Svar:

Det er ikke muligt at give et rimeligt præcist skøn over, hvilken afsmitningseffekt lavtlønstillæg har på lønninger, der ligger på et højere niveau end lavtlønnen. Det kan dog tilføjes, at når lovforslaget indebærer en særlig forbedring for de lavtlønnede gennem en forhøjelse af garantibetalingen med 1,20 kr., er dette valgt fremfor generelle lavtlønstillæg for at begrænse en eventuel afsmitningseffekt.

Spørgsmål 103:

Hvor stor har den gennemsnitlige lønglidning været i de sidste 10 år?

Svar:

Der henvises til svar på spørgsmål 38.

Spørgsmål 104:

Hvilke lønstigninger forventes indenfor det bevægelige lønsystem? Hvor mange er ansat under det bevægelige lønsystem, og hvor store lønstigninger har de opnået i de

sidste to år (fordelt i overenskomstforhøjelser, dyrtidsportioner og stigninger i tillægge-
ne til minimallønnen)?

Svar:

Der forventes for hele DA/LO-området udover, hvad der skyldes dyrtidsregulering og forhøjelse af garantibetalingen m. v., en stigning i timefortjenesterne på 2-3 pct. igennem hvert af overenskomstårene. Det må forventes, at en god del af denne stigning vil finde sted på minimallønsområdet.

Indenfor DA/LO-området er ansat ca. 98.000 arbejdere indenfor minimallønsområdet og ca. 50.000 funktionærer. Lønudviklingen indenfor minimallønsområdet har i de sidste 2 år stort set svaret til udviklingen indenfor normallønsområdet.

Spørgsmål 105:

Hvor stort er gennemsnitsoverskuddet i enkeltmandsvirksomheder med under 10 ansatte, og hvor stor bliver gennemsnitslønnen indenfor LO/DA-området, hvis lovforslaget vedtages.

Svar:

Den gennemsnitlige timefortjeneste inkl. tillæg for LO/DA-området kan for februar måned 1981 skønsmæssigt beregnes til 55,70 kr. Dette er under forudsætning af en reststigning gennem hvert af de to overenskomstår på ca. 3 pct.

Ministeriet er ikke i besiddelse af materiale, der muliggør skøn over det tilsvarende gennemsnitsoverskud i enkeltmandsvirksomheder med mindre end 10 ansatte.

Spørgsmål 106:

Der ønskes en opstilling over, hvordan lønmodtagere med garantiløn i øjeblikket fordeler sig mellem de forskellige brancher.

Svar:

Der foreligger ingen oplysninger om, hvordan lønmodtagere med garantibetaling fordeler sig på brancher.

Spørgsmål 107:

Udvalget udbeder sig det beregningsmateriale, som ministerierne udarbejdede for en

uges tid siden vedrørende virkningerne af garantilønsforhøjelsen.

Svar:

Ministerierne har i forbindelse med forbedrelsen af lovforslaget om forlængelse af de kollektive overenskomster og aftaler m. v. foretaget en lang række beregninger, herunder også over virkningerne af garantibetalingsforhøjelsen. Det er af ovennævnte grunde noget usikkert, hvilket materiale der refereres til i spørgsmålet. Der foreligger imidlertid ikke i arbejdsministeriet materiale, der giver andre resultater end det, der danner grundlag for besvarelsen af spørgsmål 100, hvorfor der henvises hertil.

Spørgsmål 108:

Dagbladet Børsen for den 21. marts 1979, side 2, gengav nedenstående skema over virkningen af L 196.

Regeringens vurdering udbedes af hvert enkelt tal i denne skemaoversigt:

Stigning i timelønnen på det private arbejdsmarked

pct. stigning	1979 1,3	1979 1,9	1980 1,3	1980 1,9	1981 1,3
Ferien		2,5			
Dyrtid	2,6	1,3	2,6		1,3
Garantiløn	1,3		0,4		
Specielle krav		0,5			
Lønglidning ..		1,5	1,5	1,5	1,5
Ialt	1,3	7,1	3,2	4,1	2,8

Svar:

Der henvises til svar på spørgsmål 44.

Spørgsmål 109:

Hvor stor en reallønsnedgang regner regeringen med at en gennemførelse af lovforslaget vil få for en gennemsnitlig LO-arbejderindtægt, dels i 1979, dels i 1980?

Svar:

For så vidt angår definition af reallønsbegrebet og den skønnede prisudvikling henvises til svaret på spørgsmål 12. Regeringens skøn over reallønsudviklingen i de to overenskomstår fremgår af svarene på spørgsmål 120 og 115, hvortil der henvises.

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

Spørgsmål 110:

Hvor stor har lønglidningen været – i absolutte tal og procentuelt – i hvert af de sidste 10 år, opdelt efter faglærte/ufaglærte, mænd/kvinder, hovedstaden/provinsen og normallønnede/akkordlønnede/minimallønnede?

Svar:

Det er ikke muligt på grundlag af det foreliggende materiale at foretage alle de ønskede opdelinger af lønglidningen.

Lønglidningen for tidlønnede inden for DA/LO-området er for hvert af de seneste 10 år angivet – i absolutte tal og procentvis – delt op på faglærte, ikke-faglærte mænd og ikke-faglærte kvinder i svaret på spørgsmål 38, hvortil der henvises.

Spørgsmål 111:

Der udbedes en oversigt over de tillæg, som virksomhederne pligtmæssigt skal betale til arbejdslønnen, såsom feriepenge, ATP-tillæg, bidrag til uddannelsesfond, efterlønsbidrag, andre bidrag i henhold til arbejdsløshedslovgivningen osv. Beløbene bedes angivet i ørebælt pr. arbejdstime pr. 1. februar 1981 i henhold til de foreliggende forslag. Der bedes derefter i følgende kolonner anført, hvor store disse beløb var 1. februar 1951, 1. februar 1961, 1. februar 1971, 1. februar 1973, 1. februar 1975, 1. februar 1977 og 1. februar 1979.

Svar:

Under de givne tidsfrister har det ikke været muligt at udarbejde den ønskede oversigt.

Spørgsmål 112:

Hvor meget forhøjes danske virksomheders omkostninger med dels som direkte, dels som indirekte følge af forhøjelsen af garantibetalingen (§ 2, stk. 1, nr. 2)?

Svar:

Forhøjelsen af garantibetalingen fra 31,40 kr. til 32,60 kr. og de deraf afledte prisvirkninger skønnes at ville øge danske virksomheders omkostninger med gennemsnitligt 1–2 promille. Forhøjelsen vil antagelig have en noget forskellig virkning for de enkelte virksomheder: For nogle vil omkostningerne sti-

ge relativt mere, for andre vil den være uden betydning.

Spørgsmål 113:

Hvor store har de overenskomstmæssige stigninger været ved de sidste 4 overenskomstfornyelser i 1979-kr?

Svar:

På grundlag af Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik kan de overenskomstmæssige stigninger beregnes fra 2. kvartal i et år til 2. kvartal i det næste år. De faktiske stigninger opgjort på denne måde i 1979-kr. (deflateret med udviklingen i prisen på det private forbrug) fremgår af tabel 1.

Tabel 1

Overenskomstmæssige stigninger i perioden 1971–1978

	Stigning i 1979-kr. – 2. kvartal over 2. kvartal		
	Faglærte	Ikke-faglærte mænd	Ikke-faglærte kvinder
1971.....	1,37	1,73	2,10
1972.....	0,46	0,72	1,20
1973.....	0,33	0,55	2,13
1974.....	0,61	1,01	1,05
1975.....	1,85	2,04	2,06
1976.....	0,25	0,40	0,41
1977.....	0,66	0,92	1,01
1978.....	0,85	1,08	1,23

Spørgsmål 114:

Hvordan bliver udviklingen af den disponible realløb i den kommende overenskomstperiode for den arbejderske, som i dag har en bruttoløn på 33 kr. i timen, sammenlignet med den, der i dag har tilsvarende løn på 31,40 kr. i timen (timelønnede på normal-lønsområdet)?

Svar:

Arbejdsministeriet har foretaget beregninger vedrørende den gennemsnitlige lønudvikling og endvidere en række konsekvensberegninger af lovforslagets elementer. Det er imidlertid ikke inden for den givne tidsramme muligt at skitsere den ønskede udvikling for udvalgte lønmodtagere med en bestemt

lønsats. Endvidere kan det ikke umiddelbart afgøres, hvilke lønstigninger en udvalgt arbejder med 33 kr. i timen vil opnå. Det afhænger af fordelingen af det beløb, der er afsat til dækning af specielle krav, fordelingen af de 225 mill. kr., der ydes fra den 1. marts 1980, og endelig fordelingen af individuelle tillæg (reststigningen eller lønglidningen).

Alt andet lige vil lønmodtagere, der i dag har en løn på netop 31,40 kr. i timen, få en betydelig reallønsfremgang sammenlignet med de lønmodtagere, der nu tjener mere end 32,60 kr. Denne relative fremgang for de lavestlønnede er imidlertid en tilsigtet konsekvens af regeringens lovforslag.

Spørgsmål 115:

Kan arbejdsministeren bekræfte, at en lønarbejder inden for normallønsområdet på det private arbejdsmarked med en årsindtægt på 75.000 kr. vil få en reallønsnedgang på lidt over 2 pct. i hvert af de ovenkomstår, hvis regeringens økonomiske forudsætninger for regeringens indgreb holder?

Svar:

Idet der henvises til svaret på spørgsmål 12, for så vidt angår skøn for prisudvikling og definition af reallønsbegrebet, skønnes det, at en gennemsnitlig lønarbejder inden for LO/DA-området i hvert af de to overenskomstår vil opnå ikke en reallønsnedgang, men en stigning i den reale årsløn på 1-2 pct.

Spørgsmål 116:

Hvor meget ville de 2 dyrtidsportioner, som nu suspenderes, have udgjort i alt for LO-området?

Svar:

Pr. 1. januar 1978 var der inden for LO-området 1.141.558 lønmodtagere. Der foreligger ikke oplysninger om heltids/deltids-beskæftigelse, der gør det muligt at beregne et samlet timetal for LO-området, hvorfor det heller ikke lader sig beregne, hvor meget de i spørgsmålet omtalte dyrtidsportioner beløber sig til.

For det fælles område mellem DA og LO foreligger der imidlertid de fornødne statistiske oplysninger om timetal m. v., og for det-

te område beløber 2 dyrtidsportioner sig på årsbasis til ca. 820 mill. kr., jfr. besvarelse af spørgsmål 100.

Spørgsmål 117:

Hvor meget beregnes ferieforlængelsen, som gives som kompensation for suspenderingen af 2 dyrtidsportioner, at beløbe sig til, set alene for LO-området?

Svar:

Idet der henvises til besvarelsen af spørgsmål 116, for så vidt angår de statistiske oplysninger, kan den årlige merudgift ved en forhøjelse af feriegodtgørelsen til 12½ pct. beregnes til ca. 630 mill. kr. i det første år, hvor der holdes en uges ekstra ferie. Som følge af den almindelige indkomststigning vil dette beløb stige fra år til år.

Spørgsmål 118:

Hvor meget beregnes forhøjelsen af garantibetalingen at beløbe sig til, set alene for LO-området?

Svar:

Det er ikke muligt at besvare spørgsmålet for hele LO-området, men for det fælles område mellem LO og DA er forhøjelsen af garantibetalingen, jfr. besvarelsen af spørgsmål 100, beregnet at give en årlig merudgift inkl. ferie- og sønehelligdagsbetaling på ca. 46 mill. kr.

Spørgsmål 119:

Hvor meget beregnes forhøjelsen af feriepengesatserne at beløbe sig til for LO-området alene?

Svar:

Der henvises til besvarelse af spørgsmål 117.

Spørgsmål 120:

Der ønskes en opstilling over den procentvise lønfremgang - såvel med hensyn til realindkomst som nominelindkomst for LO-området, i følgende 2 situationer:

- a. En 2-årig forlængelse af de nuværende overenskomster - med udbetaling af alle dyrtidsportioner.

b. Det foreliggende lovforslag fra regeringen.

Svar:

For DA/LO-området har arbejdsministeriet under forudsætning af en reststigning gennem de to overenskomstår på 3 pct. beregnet en situation som skitseret i spørgsmålets pkt. a som følger.

Tabel 1

Stigning i nominel og real årsløn ved spørgsmål 120 a

Overenskomstår	1979	1980
	- pct. stigning år til år -	
Nominel årsløn	9½	9
Real årsløn	2-3	2-3

Under de ovenfor nævnte forudsætninger fås en udvikling for den i lovforslag nr. L 196 foreslåede forlængelse som følger.

Tabel 2

Stigning i nominel og real årsløn ved lovforslag nr. L 196

Overenskomstår	1979	1980
	- pct.vis stigning år til år -	
Nominel årsløn	8	7
Real årsløn	1½	2

Det skal anføres, at arbejdstiden er kortere i tabel 2 end i tabel 1, hvilket i sig selv betyder ca. 1 pct. points forskel i 1980.

Endvidere ville en uændret forlængelse af overenskomsterne som skitseret i spørgsmålets pkt. a og den dermed forbundne lønudvikling medføre højere inflation end det forløb, som følger af regeringens lovforslag. Dette indebærer bl. a., at reallønnen stiger forholdsvis mindre end de nominelle lønninger.

For så vidt angår det prisforløb, der ligger til grund for vurderingen af regeringens forslag henvises til besvarelsen af spørgsmål 40.

Spørgsmål 121:

Har nogle funktionærgrupper allerede aftalt lønforhøjelser på over ½ pct. årligt - og i givet fald hvilke?

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger, der kan bidrage til besvarelsen af spørgsmålet.

Ad § 4, stk. 2:

Spørgsmål 122:

Hvilke områder er omfattet heraf?

Spørgsmål 123:

Hvad er de lønmæssige konsekvenser for disse områder?

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger om, hvilke områder der er omfattet af bestemmelsen.

Ministeriet er ej heller i stand til at bedømme de lønmæssige konsekvenser for disse områder, men det bemærkes, at de eventuelle konsekvenser ikke er bundet til de i øvrigt ved loven givne rammer.

Ad § 4, stk. 2:

Spørgsmål 124:

Betyder formuleringen i § 4, stk. 2, at der vil være et lovbestemt krav om genforhandling af tidligere indgåede aftaler om tilpasning af en procentvis dyrtidsregulering til ensartede ørebeløb, f. eks. af den i 1977 indgåede overenskomst mellem Dansk Slagteri-arbejderforbund og SALA?

Svar:

Som det fremgår af svaret på udvalgets spørgsmål 47, er der ikke i loven noget krav om genforhandling på de områder, hvor der allerede er taget stilling til, hvorledes en tilpasning af overenskomsterne til en dyrtidsregulering med ensartede ørebeløb skal finde sted. Dette gælder også den i spørgsmål 124 omhandlede overenskomst.

Ad § 13:

Spørgsmål 125:

Finder arbejdsministeren, at denne bestemmelse er i overensstemmelse med grundloven?

Svar:

Bestemmelsen i § 13 svarer indholdsmæssigt til tilsvarende bestemmelser i tidligere love om fornyelse eller forlængelse af overenskomster, og reglen er efter arbejdsministeriets opfattelse i overensstemmelse med grundloven.

Ad L 197:

Spørgsmål 126:

Hvilke lønmodtagergrupper vil ikke få forlænget ferie i henhold til lovforslaget?

Hvilken kompensation pr. opkrævede dyrtidsportioner vil sådanne lønmodtagergrupper få?

Spørgsmålet er tillige med spørgsmål 66 besvaret sammen med spørgsmål 128 og 129, hvortil henvises.

Ad § 4:

Spørgsmål 127:

Er § 1-lærlinge omfattet af den foreslåede forlængelse?

Svar:

Efter gældende formulering af ferielovens § 7, stk. 1, omfatter denne bestemmelse netop lærlinge med lærekontrakt efter lærlingelovens § 1.

Spørgsmålet må således besvares bekræftende.

Ad L 197:

Spørgsmål 128:

Af hvilken grund finder arbejdsministeren ikke, at de lønmodtagere, der overenskomstmæssigt allerede har sikret sig en femte ugers ferie, skal have andel i udvidelsen af ferien?

Spørgsmål 129:

Hvad vil der alternativt blive givet til lønmodtagere, der allerede har opnået 5 ugers ferie, til dækning af den i øvrigt gældende konvertering af dyrtidsportionerne?

Svar:

Ferielovens regler om feriens længde og om størrelsen af feriegodtgørelsen er minimumsbestemmelser. Ferieloven er således ikke til hinder for, at der i henhold til kollek-

tiv overenskomst eller individuel aftale gives længere ferie og større feriegodtgørelse/-tillæg.

Arbejdsministeriet er bekendt med, at der efter overenskomsterne inden for den grafiske industri og journalistområdene gives mere end 4 ugers ferie. Det samme er formentlig tilfældet efter enkelte andre overenskomster samt en del individuelle aftaler, f. eks. funktionærer over en vis alder eller med lang anciennitet, men der foreligger ikke oplysning om omfanget af disse persongrupper. Der er dog næppe tale om særlig talstærke grupper.

Forslaget til lov om ændring af ferieloven ændrer ikke ferielovens system, dvs. at kun den i loven fastsatte (minimums)ferie vil blive forlænget fra nu 2 dage til 2½ dag for hver måneds beskæftigelse (fra 24 til 30 dage på årsbasis), medens der ikke efter forslaget gennemføres en tilsvarende yderligere forlængelse af aftalte længere ferier.

De lønmodtagergrupper/lønmodtagere, der således allerede efter gældende aftale – kollektiv eller individuel – har krav på 5 ugers ferie eller mere, vil derfor ikke ved ferielovsændringen opnå nogen forlængelse af deres ferier eller kun få ferien delvis forlænget, hvis de nu har krav på mellem 4 og 5 ugers ferie.

Det er ikke hensigten, at lønmodtagere, der herefter ikke får længere ferie, end de har i forvejen, skal have nogen kompensati-on herfor. Heller ikke ved tidligere ændringer i ferieloven har man tilgodeset disse grupper, ligesom der ikke for den enkelte lønmodtager er nogen direkte sammenhæng mellem ferieforlængelsen og bortfaldet af de suspenderede dyrtidsportioner.¹⁾

Ad besvarelsen af spørgsmål 47:

Spørgsmål 130:

Hvad er baggrunden for, at ordene »uanset om udgifterne herved overstiger den i stk. 1 nævnte beløbsramme« er medtaget i § 4, stk. 2, men ikke i § 2, stk. 2?

Svar:

Ordene »uanset om udgifterne herved overstiger den i stk. 1 nævnte beløbsramme« er ikke medtaget i § 2, stk. 2, fordi der inden for de af § 2 omfattede overenskomstområ-

¹⁾ Ovennævnte svar udgør også besvarelse af spørgsmål 66 og 126.

der ikke – som i de af § 4 omfattede områder – i øvrigt kan aftales ændringer for det første overenskomstår inden for en beløbsramme af en vis størrelse. Den tilsvarende sætning som i § 4, stk. 2, ville derfor være uden mening.

Det skal imidlertid understreges, at der ikke er nogen realitetsforskel mellem de to bestemmelser i henseende til afholdelse af udgifterne til tilpasning af overenskomsterne til dyrtidsregulering med ensartede ørebeløb.

Ad besvarelsen af spørgsmål 35:

Spørgsmål 131:

Hvor stor en del af den samlede lønsum er kommet til udbetaling i 1977-1979 på baggrund af overenskomstforbedringerne?

Svar:

For så vidt angår DA/LO-området har de i overenskomstårene 1977-79 udbetalte satsforhøjelser på tidlønsområdet beløbet sig til

skønsmæssigt 5 pct. af lønsummen pr. 1. januar 1977. Hvad angår forhøjelsen af bidraget til uddannelsesfonden, beløber dette sig til knap 0,1 pct. af lønsummen ligeledes pr. 1. januar 1977. Det har ikke været muligt at vurdere effekten af de øvrige forbedringer i lov nr. 137 af 15. april 1977 inden for den givne tidsfrist.

Ad besvarelse af spørgsmål 10:

Spørgsmål 132:

Der ønskes oplysning om udviklingen i henholdsvis lønnens og dagpengenes størrelse inden for de sidste 10 år.

Svar:

I nedenstående tabel er anført de udbedte oplysninger, idet det dog kun har været muligt at tilvejebringe oplysninger fra 1970 og frem.

	Normal-timer pr. uge	Gnst. timeløn ÷ tillæg	gnst. ugeløn	Max dagpenge	Max dagpenge pr. uge	dæk-pct.
jan. 1970	42½	—				
april 1970	42½	14,61	621	84	504	81
juli 1970	42½	15,03	639	84	504	79
okt. 1970	41¾	15,89	663	84	504	76
jan. 1971	41¾	16,04	670	84	504	75
april 1971	41¾	16,87	704	93	558	79
juli 1971	41¾	17,17	717	93	558	78
okt. 1971	41¾	17,70	739	93	558	76
jan. 1972	41¾	17,87	746	93	558	75
april 1972	41¾	18,58	776	106	636	82
juli 1972	41¾	18,90	789	106	636	81
okt. 1972	41¾	19,60	818	106	636	78
jan. 1973	41¾	19,83	828	106	636	77
april 1973	41¾	21,08	880	116	696	79
juli 1973	41¾	21,99	918	116	696	76
okt. 1973	41¾	23,26	971	116	696	72
jan. 1974	41¾	23,96	1000	116	696	70
april 1974	41¾	25,54	1066	132	792	74
juli 1974	41¾	26,33	1099	132	792	72
okt. 1974	41¾	27,94	1166	132	792	68
jan. 1975	40	29,26	1170	160	960	82
april 1975	40	30,67	1227	160	960	78
juli 1975	40	31,09	1244	160	960	77
okt. 1975	40	32,32	1293	160	960	74

jan. 1976	40	32,79	1312	173	1038	79
april 1976	40	34,15	1366	184	1104	81
juli 1976	40	34,77	1391	184	1104	79
okt. 1976	40	35,85	1434	194	1164	81
jan. 1977	40	36,17	1447	194	1164	80
april 1977	40	37,47	1499	205	1230	82
juli 1977	40	38,18	1527	205	1230	81
okt. 1977	40	39,37	1575	215	1290	82
jan. 1978	40	39,82	1593	215	1290	81
april 1978	40	41,04	1642	225	1350	82

Spørgsmål 133:

Hvilken virkning har lovforslaget på kollektive overenskomster, der er fornyet inden 1. april 1979?

Svar:

Lovforslaget forlænger kun de overenskomster og aftaler, der er opsagt eller kan

opsiges til udløb inden 1. april 1980, jfr. lovforslaget §§ 2 og 3.

Lovforslaget har derfor ikke virkning for en kollektiv overenskomst, der er fornyet inden lovens ikrafttræden, medmindre den pågældende overenskomsts udløbstid skulle være fastsat til et tidspunkt inden den 1. april 1980.

Det bemærkes at arbejdsministeren endvidere har besvaret spørgsmål 33 og 48 til finansministeren, se bilag 3.

Udvalgets spørgsmål til finansministeren og dennes svar herpå¹⁾

Ad § 10:

Spørgsmål 1:

Vil ministeren ikke finde det hensigtsmæssigt, at der oprettes 2 nævn, hvoraf det ene skal varetage det statslige område og det andet det kommunale?

Svar:

Regeringen foreslog oprettet ét fælles nævn for hele den offentlige sektor til fordelingen af de 1¼ pct., som er afsat til denne sektor, under hensyn til de stærke indre sammenhænge i sektorens lønstruktur. Denne begrundelse er uddybet i bemærkningerne til § 10. Som et praktisk eksempel herpå kan jeg nævne, at en række stillinger har samme eller praktisk taget samme indhold inden for hele den offentlige sektor. Det gælder således inden for så store og forskelligartede områder som arbejde med rengøring på gymnasier og sygehuse samt med forskellige tekniske opgaver.

Jeg må stadig anse en sådan samlet løsning for at være den bedste. Jeg går imidlertid ud fra, at spørgsmålet er stillet på baggrund af den selvstændige værdi, det kan have, at der gennem årene er opbygget et forhandlingsapparat f. eks. for det kommunale område som helhed og inden for tjenstemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken. Dette kan tale for, at forhandlingerne vil kunne føres mere smidigt ved en opdeling i tre paritetiske nævn, nemlig et for det samlede kommunale område, et for tjenstemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken og endelig et for den offentlige sektor i øvrigt.

Regeringen agter derfor at fremsætte ændringsforslag til § 10 med det nævnte sigte. Det tilføjes, at regeringen ved fremsættelsen af dette ændringsforslag vil præcisere sine forudsætninger med hensyn til afstemning af resultaterne i de tre paritetiske nævn, således

at de overordnede hensyn, der førte til forslag om oprettelsen af ét samlet nævn, bedst muligt tilgodeses.

Spørgsmål 2:

Der ønskes en beregning over, hvilke udgiftsforhøjelser der kan forventes ved gennemførelse af fuld taktregulering.

Svar:

Ved beregningen af udgiftsforhøjelsen er det afgørende, hvilke forudsætninger om lønglidning på det private arbejdsmarked der lægges til grund.

I finansministeriet har vi naturligvis arbejdet med en række forskellige forudsætninger.

Vælges som forudsætning, at lønglidningen de næste 2 år kun bliver lidt lavere, end den har været de senere år, kan merudgiften ved en ændring af taktreguleringsordningen fra 75 pct. til 100 pct. opgøres til ca. 200 mill. kr. på årsbasis for tjenstemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. For hele den offentlige sektor ville merudgiften herefter blive ca. 650 mill. kr.

Vælges som forudsætning, at lønglidningen de næste 2 år bliver 2 pct. om året, ville gennemførelsen af fuld taktregulering med virkning fra 1. oktober 1979 indebære en merudgift for det offentlige på ca. 260 mill. kr. om året.

Spørgsmål 3:

Under henvisning til finansministerens udtalelse i samrådet den 15. marts, hvor der blev givet tilsagn om normale forhandlinger med de offentligt ansatte, ønskes oplyst, hvorfor finansministeren allerede på de følgende forhandlingsmøder med de offentligt ansattes organisationer afbryder videre forhandlinger.

Svar:

¹⁾ Det bemærkes, at spørgsmål 33 og 48 er besvaret af arbejdsministeren.

Under samrådet den 15. marts 1979 i arbejdsmarkedsudvalget gav jeg tilsagn om, at jeg førte forhandlingerne med Tjenestemændenes Fællesudvalg (TFU) om lønforhold m. v. for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken med henblik på at nå et forhandlingsresultat. Jeg måtte imidlertid samtidig erkende, at der var så stor afstand mellem TFUs forslag og mine muligheder for at imødekomme dem, at jeg ikke kunne udelukke, at forhandlingerne måtte afsluttes med en tilkendegivelse af, at det ikke kunne anses for muligt at nå et forlig.

Ved den efterfølgende forhandling med TFU den 18. marts 1979 fremsatte jeg yderligere tilbud i forhold til de hidtil førte forhandlinger, men måtte konstatere, at disse yderligere tilbud ikke var tilstrækkelige til at opnå en forhandlingsløsning. Herefter måtte jeg i overensstemmelse med reglerne i den mellem parterne indgåede hovedaftale betragte forhandlingerne som afsluttet.

I henhold til tjenestemandsløven skal der derefter fremsættes lovforlag om ændring af tjenestemændenes løn- og andre ansættelsesvilkår, og det er dette, der nu er sket.

Spørgsmål 4:

Under henvisning til ovennævnte samråd, hvor finansministeren meddelte, at overenskomsten med de offentligt ansatte ikke ville blive en affotografering af overenskomsten på det private arbejdsmarked, bedes finansministeren oplyse, hvilke særlige hensyn der i lovforslaget er taget til de offentligt ansattes særlige forhold.

Svar:

Lovforslaget tager særligt hensyn til de offentligt ansattes forhold på to punkter: For det første er der afsat en halv procent mere end på det private arbejdsmarked med særligt henblik på at afhjælpe skævheder, som er opstået i forhold til sammenlignelige grupper på det private arbejdsmarked. For det andet sættes taktreguleringsprocenten i vejret, således at den del, der automatisk kommer til udbetaling, bliver 75 pct. mod hidtil 50 pct.

Spørgsmål 5:

Under henvisning til tidligere samråd vedrørende de indefrosne dyrtidsportioner øn-

skes oplyst, om regeringen har truffet nogen beslutning om udbetaling af de i ATP indstånde midler, eller om regeringen afventer indstilling fra ATPs bestyrelse.

Svar:

Som tidligere oplyst såvel i folketinget som i folketingets arbejdsmarkedsudvalg er regeringen indstillet på i overensstemmelse med § 6 i loven om midlertidig indbetaling til ATP af visse dyrtidsportioner at afvente den indstilling fra ATPs bestyrelse, som vil fremkomme i efteråret 1979.

Spørgsmål 6:

Hvor mange elever/lærlinge inden for tjenestemandsområdet vil falde ind under begrænsningerne vedrørende garantilønnen?

Svar:

Det kan oplyses, at der inden for statstjenestemandsområdet ikke er lærlinge og mindre end 1000 elever på nuværende tidspunkt.

Der foreligger ikke offentligt tilgængelige oplysninger om antallet af elever/lærlinge på det kommunale tjenestemandsområde.

Spørgsmål 7:

Beregninger over det reelle lønefterslæb for tjenestemænd m. fl. pr. 1. april 1979 udbedes.

Svar:

Det såkaldte efterslæb opgøres ens for alle de offentligt ansatte, der er omfattet af den taktreguleringsordning, som er nærmere beskrevet i svaret til spørgsmål 8.

»Efterslæbet« fremkommer herefter som den halvdel af den opgjorte forskel i lønudvikling, der ikke er kommet til udbetaling; denne halvdel betegnes ofte som »forhandlingsdelen«.

Den samlede forhandlingsdel for hele taktreguleringsordningens anvendelsestid udgjorde, da opgørelsen blev foretaget, 6,06 pct. Heraf vedrørte imidlertid 1,8 pct. den forudgående aftale og overenskomst. Tilbage bliver 4,26 pct. af lønnen pr. 1. oktober 1978 med fradrag af dyrtidstillæg og automatisk udbetalt taktreguleringstillæg. Beregnet i forhold til den samlede løn (inkl. dyrtidstillæg og udbetalt taktreguleringstillæg) pr. 1. okto-

ber 1978 bliver forhandlingsdelen (= »efterslæbet«) således ca. 3,6 pct.

Spørgsmål 8:

Hvilke områder inden for arbejdsmarkedet danner grundlag for beregninger af taktregulering for de offentligt ansatte, og hvordan er beregningsmetoden?

Svar:

Grundlaget for beregningen af taktreguleringsprocenten er Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik for henholdsvis arbejdere og funktionærer. Disse statistikker omfatter de ansatte hos foreningens medlemmer, nemlig ca. 260.000 arbejdere og ca. 100.000 funktionærer.

Beregningsmetoden tager udgangspunkt i lønstigningen i arbejdernes tilsammenløn pr. time fra 1. til 3. kvartal ved beregning af taktreguleringsprocenten pr. 1. april (næste år) og i stigningen 3. til 1. kvartal (næste år) ved beregningen pr. 1. oktober (næste år). I denne stigning fradrages dyrtidstillæg, hvorefter der sker sammenvejning med stigningen i funktionærlønnen, ligeledes bortset fra dyrtidstillæg, fra september to år før til september året før. Halvdelen af denne stigning indgår i beregningerne pr. henholdsvis 1. april og 1. oktober.

Den beregnede stigning reduceres med de gennemsnitlige aftale- og overenskomstforbedringer, der er opnået af offentligt ansatte – der af praktiske grunde opgøres som lønstigningen for en statstjenestemand (skalatrin 26, stedtillægssats III) – og sættes i forhold til den sammenvejede gennemsnitlige timeløn for arbejdere og funktionærer gange 100. Den herved beregnede procent er i den nuværende ordning halveret, hvorefter den periodevise taktreguleringsprocent fremkommer. Den periodevise taktreguleringsprocent benyttes til beregning af en akkumuleret procent. Beregningen af denne procent har kun til formål at lette lønberegninger.

Spørgsmål 9:

Der udbedes en redegørelse for taktreguleringens virkeområde.

Svar:

Næsten alle offentligt ansattes løn er taktreguleret.

Knap 97,5 pct. af de ansatte er reguleret efter den almindelige taktreguleringsordning. Godt 2,5 pct. er fuldt taktreguleret, medens et ubetydeligt antal ikke er taktreguleret.

Det er ministeriet bekendt, at en del private virksomheder taktregulerer funktionærlønninger (bl. a. banker og sparekasser), men der findes ikke tilgængelige oplysninger om udbredelsen af denne praksis.

Spørgsmål 10:

Hvorledes vil finansministeren løse problemerne i forbindelse med de lærerne tilkommende dyrtidsportioners konvertering til feriegødtgørelse?

Svar:

Umiddelbart vil en ferieforlængelse ikke give særlige problemer, idet en ferie på 5 uger vil kunne afvikles i de undervisningsfri perioder. En ferieforlængelse med 1 uge betyder imidlertid en nedsættelse af den effektive arbejdstid med 40 arbejdstimer årlig.

Lærernes arbejdsordning er fastsat ud fra den forudsætning, at deres samlede arbejdsbyrde i løbet af et år skal være den samme som for tjenestemænd, der har en 40-timers arbejdsuge og 4 ugers ferie. Det vil derfor være nødvendigt, at lærerens arbejdstid ligeledes nedsættes med 40 arbejdstimer årlig.

Der knytter sig imidlertid en række problemer – såvel af teknisk som af anden karakter – til dette spørgsmål, hvilket bl. a. hænger sammen med den særlige opbygning af lærernes tjenestetidsaftaler med et pligtigt undervisningstimetal, timer til forberedelse og et antal timer til andre opgaver.

Gennemførelsen af tjenestetidsnedsættelsen på lærerområdet må derfor drøftes med de implicerede parter, dvs. personaleorganisationerne og de kommunale organisationer.

For folkeskolens vedkommende vil de nævnte problemer kunne tages op i det af undervisningsministeriet nedsatte tjenestetidsudvalg, der skal overveje en omlægning af lærernes tjenestetid.

Spørgsmål 11:

Hvorledes fortolker ministeren tjenestemandens lovens § 46, stk. 2?

Svar:

Tjenestemandslovens § 46, stk. 2, har følgende ordlyd:

»Kan der ikke indgås aftale om anvendelsen af det i stk. 1 nævnte beløb, fremsætter ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet særligt lovforslag.«

Der er i bemærkningerne til forslaget til tjenestemandsløven anført følgende:

»Manglende enighed vil kunne forekomme såvel med hensyn til beløbets fordeling på forskellige former for justeringer som vedrørende fordelingen på forskellige tjenestemandsgupper. Kommissionen foreslår i lovudkastets § 36, stk. 2 (identisk med lovens § 46, stk. 2), at ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen også i tilfælde af, at der ikke kan opnås enighed om beløbets anvendelse, skal fremsætte særligt lovforslag. I dette tilfælde, som vil indebære stillingtagen til en række detaljer, foreslås det, at der forud for lovforslagets fremsættelse skal indhentes en udtalelse fra lønningsrådet.«

Det bemærkes, at kommissionen ikke med disse forslag tænker sig, at der skal fremsættes to adskilte lovforslag, selv om der ikke har kunnet opnås enighed hverken om det samlede beløb til justeringer eller om beløbets anvendelse. I dette tilfælde vil det være naturligt at fremsætte et samlet lovforslag, men således at den del, der angår fordelingen, forud har været forelagt for lønningsrådet.«

Ifølge sagens natur har tjenestemandsløvens bestemmelser haft en situation for øje, hvor den interessekonflikt, der skal løses, er speciel for tjenestemandsområdet. I den foreliggende situation, hvor der er tale om at lovgive for hele arbejdsmarkedet, herunder hele det offentlige arbejdsmarked, kan det ikke anses for stridende mod tjenestemandsløvens § 46, stk. 2, at anvendelsen af beløbsrammen henskydes til et paritetisk sammensat nævn på tilsvarende måde, som det efter lovforslaget sker for den øvrige del af det offentlige arbejdsmarked. Inden lovforslagets fremsæt-

telse har sagen været forelagt lønningsrådet.

Spørgsmål 12:

Hvorledes skal bytteforholdet i udenrigshandelen udvikle sig for at overflødigøre nye finanspolitiske stramminger?

Svar:

På grundlag af foreliggende oplysninger påregnes det, at bytteforholdet vil være nogenlunde uændret fra 1978 til 1979. For de følgende år foreligger der ikke oplysninger, der giver anledning til at forvente ændringer i bytteforholdet. Som følge heraf har regeringen ved udarbejdelsen af forslagene til en overenskomstløsning forudsat, at der i de kommende år vil være stort set uændret bytteforhold, og en sådan udvikling vil ikke i sig selv aktualisere ændringer i den økonomiske politik.

For god ordens skyld kan tilføjes, at udviklingen i bytteforholdet ikke vil være den eneste faktor, der har indflydelse på udviklingen i betalingsbalancen, og at det derfor ikke vil komme på tale at fastlægge den økonomiske politik alene ud fra denne størrelse.

Spørgsmål 13:

Hvordan har statens indenlandske gældssætning udviklet sig fra 1975 og til 1979, og hvilke grupper har finansieret den?

Svar:

Nedenstående tabel viser den årlige indenlandske nettolåntagning nominelt og til kursværdi samt fordelingen heraf på købergrupper. Det fremgår af tabellen, at mens pengeinstitutterne i 1975 aftog 93 pct. af statspapirerne regnet til kursværdi, var deres andel i 1978 faldet til 14 pct. Modsat steg den andel af statspapirerne, som virksomheder, husholdninger og kommuner har aftaget, fra 5 pct. i 1975 til 61 pct. i 1978. Der foreligger ikke tal for den forløbne del af 1979 for så vidt angår salgets fordeling på investorgrupper.

Statens indenlandske nettolåntagning¹⁾ 1975–78 fordelt på investorgrupper.

Mia kr.	Nettolåntagning		Placering ²⁾				
	nomi- nelt	kurs- værdi	natio- nalbank	banker & spare- kasser	fonde m. v.	andre ³⁾	udlandet
1975.....	6,0	5,8	0,0	5,4	0,1	0,3	–
1976.....	6,9	5,9	0,2	3,8	0,2	1,6	0,1
1977.....	12,0	9,8	1,1	2,4	0,3	4,8	1,2
1978.....	18,1	14,1	÷ 0,2	2,0	1,8	8,6	1,9

¹⁾ Bortset fra afdrag på gæld udstedt før 1. april 1975.

²⁾ Kursværdi.

³⁾ Hypotekbanken, postgiro, ATP og Den sociale pensionsfond.

⁴⁾ Beregnet residualt, omfatter husholdninger, virksomheder.

Statens indenlandske gæld androg ultimo 1978 45,1 mia. kr. mod 2,5 mia. kr. ultimo 1974, når bortses fra statens nettotilgodehavende i Nationalbanken. I den forløbne del af 1979 er den indenlandske gæld netto forøget med 5,7 mia. kr.

Spørgsmål 14:

Hvilken forrentning har der været på denne gældssætning i samme periode i pct. og kroner?

Svar:

Udviklingen i statens årlige renteudgift vedrørende den indenlandske gæld er vist i nedenstående tabel.

Renteudgift vedr. statens indenlandske gæld.

finansåret 1975–76.....	459 mill. kr.
finansåret 1976–77.....	685 mill. kr.
finansåret 1977–78.....	1646 mill. kr.
finansåret 1. apr.–	
31. dec. 1978.....	1242 mill. kr.

I 1975 emitterede staten kun obligationer med 10 pct. pålydende rente. Fra 1976 har staten emitteret 8 pct. 1- og 2-årige statsgældsbeviser og 8 pct. og 10 pct. statsobligationer. Efterspørgslen efter statsobligationer har i overvejende grad været rettet mod 10 pct.-papirer. Som indikator for den effektive forrentning af statsgælden kan oplyses, at den effektive rente af 10 pct. Dansk Statslån 1976–83 gennemsnitlig har været henholdsvis 16,56 pct. 17,12 pct. og 16,89 pct. i årene 1976, 1977 og 1978.

Spørgsmål 15:

Hvilken indflydelse har forrentningen af statens indenlandske gældssætning haft på produktionens renteomkostninger i samme periode?

Svar:

Betalingsbalanceunderskud over for udlandet gør det nødvendigt med kapitalimport til at finansiere underskuddet.

Kapitalimporten kan sikres ved, at staten optager lån i udlandet, men i betragtning af kapitalimportens betydelige størrelse er det skønnet hensigtsmæssigt, at også den private sektor bidrager til kapitalimporten. Med henblik på at tilskynde hertil søges det at holde det indenlandske renteniveau i overkanten af renteniveauet i udlandet. Det danske renteniveau – og dermed erhvervslivets renteomkostninger – er således bl. a. afhængigt af dels det udenlandske renteniveau, dels behovet for kapitalimport.

Set på denne baggrund kan det ikke siges, at statens salg af statsobligationer i sig selv har bestemt erhvervslivets renteomkostninger. Salget af statsobligationer har blot været et blandt flere midler til at påvirke de indenlandske rente- og kreditforhold.

Spørgsmål 16:

Hvor stort et samlet beløb i kroner er arbejdsgiverne på det private og offentlige arbejdsmarked blevet fritaget for at betale som følge af indefrysningen af dyrtidsportioner indtil i dag, og hvordan fordeler udgifterne i kroner og pct. sig til statens indbetalinger til ATP af de indefrosne dyrtidsportioner på grupper af skatteydere?

Svar:

I vedlagte notat af 7. ds. har arbejdsministeriet i anledning af et spørgsmål fra finansudvalget til finansministeriet givet en redegørelse for den ved lov nr. 230 af 2. juni 1977 fastsatte midlertidige indbetaling fra staten til Arbejdsmarkedets Tillægspension af visse dyrtidsportioner.

Det fremgår af arbejdsministeriets notat, at der i den omhandlede ordnings løbetid sker indbetaling til ATP på grundlag af såvel den ved julipristallet 1977 som den ved januarpristallet 1978 stedfundne udløsning af en overskydende dyrtidsportion,

at der til og med marts måned 1979 af staten er indbetalt a conto 4.800 mill. kr. (150 mill. kr. pr. måned pr. overskydende dyrtidsportion), samt

at statens samlede indbetaling til ATP indtil ordningens udløb med udgangen af august

måned foreløbig er anslået til ca. 7.650 mill. kr.

Det fremgår endvidere af arbejdsministeriets notat (in fine), at det ikke er muligt på grundlag af ATPs registrering at opdele de indbetalte beløb mellem offentligt og privat ansatte, men at ATP og arbejdsministeriet på grundlag af den foreliggende beskæftigelsesstatistik skønner, at ca. $\frac{1}{3}$ af indbetalingen vedrører offentligt ansatte.

Det er tilsvarende ikke muligt på grundlag af ATPs registrering at foretage den ønskede opdeling af indbetalinger på grupper af skatteydere. Dels er der – som det fremgår af arbejdsministeriets notat – foreløbig kun sket godskrivning på den enkelte lønmodtagers konto for indbetalinger vedrørende tidsrummet 1. september–31. december 1977, og dels har ATP ikke oplysning om de enkelte lønmodtageres skattepligtige indkomst.

Notat

ad finansudvalgets spørgsmål i skrivelse af 1. marts 1979 (bilag 23.70) til finansministeren.

Spørgsmål:

Finansudvalget udbeder sig en redegørelse for, hvor mange penge staten har overført til ATP-fonden (overskydende dyrtidsportioner), og på hvilke tidspunkter disse penge er overført. I svaret bedes beløbene specificeret for henholdsvis offentligt og privat ansatte.

Svar:*Lovens ordning om indbetaling m. v.*

I henhold til § 1 i lov nr. 230 af 2. juni 1977 om midlertidig indbetaling fra staten til Arbejdsmarkedets Tillægspension af visse dyrtidsportioner suspenderes dyrtidsreguleringsordningen delvist i overenskomstperioden 1977-79, idet der højst kan komme én dyrtidsportion til udbetaling pr. gang ved hvert af de 4 reguleringspristal i perioden.

Til gengæld for hver overskydende dyrtidsportion, som suspenderes i perioden, indbetaler staten efter lovens § 2 til ATP et årligt beløb på 1248 kr. pr. helårsbeskæftiget lønmodtager, og de for den enkelte lønmodtager beregnede beløb godskrives særskilt på vedkommendes konto i ATP. For at begrænse ATPs administration med dyrtidsindbetalingerne og undgå ekstra besvær for arbejdsgiverne sker beregningen af indbetalingsbeløbet til den enkelte på grundlag af det i ATP foreliggende materiale, jfr. bemærkningerne til § 2 i lovforslaget, Tillæg A, 1976-77, 2. samling, spalte 4606, og indbetalingsbeløbet fra staten er derfor fastsat til et multiplum af 2% gange det indbetalte ATP-bidrag (fuldt årligt ATP-bidrag 432 kr. $\times$ 2% = 1248 kr.)

Som fremhævet i bemærkningerne til § 2 får ATP imidlertid nu kun oplysning om det for hver enkelt lønmodtager indbetalte ATP-bidrag én gang årligt via arbejdsgivernes oplysning herom på oplysningssedlen til skattemyndighederne.

Konteringen af det årligt indbetalte ATP-bidrag og dermed også beregningen og godskrivningen af dyrtidsindbetalingsbeløbet kan derfor først foretages $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ år efter udløbet af et kalenderår, når ATP har modtaget oplysningerne om ATP-bidragets størrelse fra

skattemyndighederne. Af de af staten indbetalte dyrtidsbeløb er der således foreløbig kun sket godskrivning på den enkelte lønmodtagers konto i ATP for så vidt angår indbetalingerne vedrørende tiden fra den 1. september 1977, da statens indbetaling blev aktuel efter udløsningen af 2 dyrtidsportioner ved julipristallet 1977, og til 31. december 1977. Det bemærkes herved, at der i slutopgørelserne for 1977 fra skattemyndighederne, side I forneden, er givet den enkelte lønmodtager oplysning om størrelsen såvel af det indbetalte ATP-bidrag i 1977 som af indbetalingsbeløbet for tiden september-december 1977, og i slutopgørelsen, side 2, er der givet nærmere vejledning herom. Indbetalingsbeløbene vedrørende 1978 og 1979 vil på tilsvarende måde blive beregnet og konteret af ATP i henholdsvis sommeren 1979 og 1980.

Under hensyn til den nævnte betydelige »forsinkelse« med hensyn til den endelige beregning og kontering af indbetalingsbeløbene fra staten samt for at opnå en jævnere placeringsrytme og undgå spørgsmålet om forrentning skal staten ifølge lovens § 3 indbetale et månedligt a conto beløb på 150 mill. kr. for hver dyrtidsportion, som danner grundlag for indbetaling. De månedlige a conto beløb overføres til den af ATP hertil oprettede konto i Nationalbanken ved begyndelsen af hver måned, således at de er til disposition (for anbringelse efter ATP-lovens § 26) den første bankdag i hver måned.

Størrelsen af de indbetalte beløb.

I overensstemmelse med de anførte bestemmelser i dyrtidsindbetalingsloven af 2. juni 1977 er der på grundlag af den såvel ved julipristallet 1977 som januarpristallet 1978 stedfundne udløsning af en overskydende dyrtidsportion således foreløbig i tiden september 1977 - marts 1979 inkl. ialt fra staten til ATP indbetalt 4.891.615.825 kr., heraf 4.800 mill. kr. á conto indbetalinger og 91.615.825 kr. som efterbetaling for månederne september - december 1977 i henhold til den endelige beregning af indbetalingsbeløbene for disse 4 måneder.

På de enkelte finansår fordeler indbetalingerne sig således:

Finansåret 1977/78..... 1.200.000.000 kr.

(a conto indbetalinger for sept. 1977–febr. 1978 à 150 mill. kr. og marts 1978 300 mill. kr.)

Finansåret 1978 (apr.–dec.) 2.791.615.825 kr.

(a conto indbetalinger for apr.–dec. 1978 à 300 mill. kr., eller 2700 mill. kr. og efterbetaling for sept.–dec. 1977 91.615.825 kr., anvist med 89.277.034 kr. og 2.338.791 kr. i henh. juli og okt. 1978).

Finansåret 1979..... 900.000.000 kr.

(a conto indbetalinger for jan.– marts 1979 à 300 mill. kr.)

Efter loven skal der yderligere indbetales a conto 1500 mill. kr. (for apr.–aug. 1979 à 300 mill. kr.) og i 1979 og 1980 efterbetaling vedrørende henholdsvis 1978 og 1979, foreløbig tilsammen anslået til godt 1.250 mill. kr.

Med hensyn til spørgsmålet om beløbenes specificering for henholdsvis offentligt og privat ansatte bemærkes, at de i ATP registrerede lønmodtagere ikke er opdelt mellem offentligt og privat ansatte, og at beløbene derfor ikke på grundlag af eksisterende materiale kan specificeres nøjagtigt på disse grupper. På grundlag den foreliggende beskæftigelsesstatistik skønner ATP og arbejdsministeriet, at ca. 1/3 af beløbene vedrører offentligt ansatte.

Spørgsmål 17:

Hvordan vil reallønsudviklingen være i de kommende 2 år for forskellige typer af tjenestemandsgrepper under forudsætning af 3 dyrtidsportioner pr. år og 2 procents lønglidning pr. år?

Svar:

Beregningerne af reallønsudviklingen for

forskellige typer af tjenestemænd er foretaget dels under de i spørgsmålet opstillede forudsætninger og dels under forudsætning af, at der sker proportional fordeling af de 1 3/4 pct., der i henhold til forslaget § 5 afsættes til anvendelse i den offentlige sektor.

Forbrugerpriserne forudsættes at stige med 6,0 pct. i første overenskomstår og med 4,75 pct. i andet overenskomstår.

Reallønsudviklingen i den kommende overenskomstperiode.

	1978/79 – 1979/80 1. overens- komstår	1979/80 – 1980/81 2. overens- komstår	1978/79 – 1980/81 hele perioden
Postbud			
Skalatrín 12			
Stedtilægssats III	1,97	1,33	3,32
Kontorfuldmægtig			
Skalatrín 26			
Stedtilægssats III	0,99	0,54	1,53
Kontorchef	÷ 0,94	÷ 0,93	÷ 1,87
Departementschef	÷ 2,04	÷ 1,82	÷ 3,83

Spørgsmål 18:

Ifølge regeringsmålsætningen skal forbrugsudvidelsen indskrænkes til årlig 1–2 pct. (= ca. 2 mia kr.) Det bedes oplyst, hvor store dele heraf der sluges som direkte eller indirekte følger af L 196 – L 202 inkl., dels fra 1978 til 1979, dels fra 1979 til 1980, idet stigningen bedes specificeret, herunder også med angivelse af den forventede lønglidning.

Derhos bedes oplyst, hvordan de 2. mia. kr. i øvrigt forventes indbragt, dels fra 1978 til 1979, dels fra 1979 til 1980, hvorunder det bedes oplyst, hvor meget der tilfalder pensionslovgivningen og hvor meget de grupper, der forventes at søge ind på arbejdsmarkedet.

Svar:

I »Økonomisk Oversigt« februar 1979, fra Det økonomiske Sekretariat, skønnes det, at stigningen fra 1978 til 1979 i det private forbrug i faste priser bliver på 2–2 1/2 pct. Gennemførelsen af den samlede overenskomstløsning skønnes ikke at ændre denne vurdering. Med hensyn til den samfundsøkonomiske udvikling i 1980 kan der alene gives en vurdering på grundlag af foreløbige bereg-

ninger, der må hvile på en lang række forudsætninger, om hvilke der ifølge sagens natur hersker en betydelig usikkerhed. De i det følgende anførte oplysninger er derfor alene udtryk for helt foreløbige vurderinger.

Med disse forbehold kan det oplyses, at stigningen i det samlede private forbrug fra 1979 til 1980 er opgjort til omkring 2 1/2 pct.

Arbejdsstyrken, inkl. efterlønsmodtagere, må forudses at vokse med ca. 1 1/4 pct. i såvel 1979 som 1980. De nytilkomne til arbejdsmarkedet vil enten komme i beskæftigelse og modtage lønindkomst eller blive arbejdsløse og modtage arbejdsløshedsdagpenge. Denne tilgang skønnes at resultere i en forøgelse af det totale reale private forbrug med ca. 1 pct. i både 1979 og 1980.

Den reale disponible indkomst for en beskæftiget lønmodtager må forventes at vokse med i gennemsnit ca. 1/2 pct. fra 1978 til 1979 og med omkring 1 1/2 pct. fra 1979 til 1980. Dette svarer til en stigning i det samlede reale private forbrug på henholdsvis knap 1/2 pct. og ca. 3/4 pct. i 1979 og 1980.

Stigning i de reale disponible indkomster for pensionistgruppen forøger det totale reale forbrug med ca. 3/4 pct. i 1979, hvoraf ca. 1/2

pct. skyldes pensionsreformen, og ca. ½ pct. i 1980.

De selvstændige erhvervsdrivende vil i 1980 formentlig kunne opnå en forbrugsfremgang, der er parallel med lønmodtagerens. Det svarer til en stigning i det totale reale forbrug på omkring ¼ pct.

For god ordens skyld bemærkes følgende om spørgsmålets indledende passus om forbrugsudvidelsen. Disse bemærkninger må sigte til regeringens tilkendegivelse i september 1978 om, at der i harmoni med bestræbelserne på at opnå en forbedring af betalingsbalancen i 1979 måtte sigtes mod at holde stigningen i det samlede private forbrug fra 1978 til 1979 på under 2 pct., og der er således ikke tale om en »årlig« stigning. Endvidere bemærkes, at den nu skønnede forbrugsstigning fra 1978 til 1979 ikke overstiger det tilsigtede med en margen af en størrelse, som aktualiserer nye foranstaltninger.

Spørgsmål 19:

En redegørelse udbedes for taktreguleringssystemets historiske baggrund og dets virkemåde i de sidste fire år. Hvor mange lønmodtagere er taktreguleringsberettigede, og hvordan fordeler de sig over følgende 1978-løngrupper: under 60.000 kr. årsløn, mellem 60.000 kr. og 90.000 kr., mellem 90.000 og 120.000 kr., mellem 120.000 og 180.000 kr. og over 180.000 kr.? Hvor mange har særlige pensionsrettigheder ud over de nævnte lønbeløb?

Svar:

1. Taktreguleringssystemet indførtes ved forlængelsesloven af 1975. I forslaget til lov herom hed det i forbindelse med afskaffelsen af den procentvise dyrtidsregulering, som hidtil havde været gældende blandt andet for størsteparten af de offentligt ansatte, i § 2, at der kunne »aftales en taktregulering til iværksættelse fra begyndelsen af det andet år i den forlængede overenskomst- eller aftaleperiode«.

I bemærkninger til lovforslaget hed det herom:

»De lønsystemer, der findes i størstedelen af den offentlige sektor og på en række andre områder, giver ikke samme smidige løn-

reguleringsmuligheder som på store dele af det private arbejdsmarked.

Den procentvise dyrtidsregulering på disse områder har – ud over at yde kompensation for dyrtiden – også haft til formål i nogen grad at tilgodese disse lønmodtagere for andre områders lønglidning.

Som led i gennemførelsen af ensartede dyrtidsportioner til alle overenskomst- og aftaleforhold foreslås det derfor i stk. 2 at åbne adgang til gennem indgåelse af taktreguleringsordninger at foretage rimelige justeringer på grundlag af indkomstudviklingen i det øvrige samfund.«

Under udvalgsbehandlingen ansås det for ønskeligt, at der blev tilvejebragt en fælles taktregulering for den offentlige sektor. Det besluttedes derfor at lovfæste nedsættelsen af et enkelt paritetisk nævn for hele denne sektor. Bestemmelse herom blev optaget i lovens § 5.

2. Siden indførelsen har udviklingen i taktreguleringsprocenten været:

1. april	1976: 0,87 pct.
1. oktober	1976: 0,93 pct.
1. april	1977: 0,86 pct.
1. oktober	1977: 0,79 pct.
1. april	1978: 1,46 pct.
1. oktober	1978: 1,06 pct.
1. april	1979: 1,36 pct.

Samlet har dette forløb resulteret i en stigning på 7,5 pct. af lønsummen bortset fra dyrtidsbetaling og taktregulering.

3. Så godt som alle offentligt ansatte er inde under taktreguleringssystemet.

For så vidt angår statstjenestemændene er fordelingen på 1978-løngrupper således:

	pct.
Under 60.000 kr. pr. år.....	0
60.000 kr. – 89.999 kr. pr. år.....	56
90.000 kr. – 119.999 kr. pr. år.....	33
120.000 kr. – 179.999 kr. pr. år.....	6
180.000 kr. og derover.....	5

I alt 100

Denne gruppe udgør pr. 1. april 1979 ca. 150.000 personer. For den øvrige del af de offentligt ansatte (ca. 450.000) er det ikke muligt at give præcise oplysninger om fordelingen på løngrupper.

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

4. For så vidt angår pensionsrettigheder ud over de nævnte lønbeløb kan det oplyses, at ca. 200.000 tjenestemænd og ca. 110.000 overenskomstansatte har sådanne rettigheder.

Spørgsmål 20:

Udvalget udbeder sig de oplysninger om betydningen for det samfundsøkonomiske forløb, som forhøjelser eller nedsættelser af lønbeløb bevirker ifølge den nye model for

dansk samfundsøkonomi, som finansministeren bebudede i notat af 9. juli 1978 til politisk-økonomisk udvalg – så vidt muligt bedes oplysningerne opdelt efter de forskellige lønmodtagergrupper og lønniveauer.

Svar:

Der henvises til vedhæftede skrivelse af 22. marts 1979 til folketingets politisk-økonomiske udvalg.

FINANSMINISTERIET

Den 22. marts 1979.

Folketingets
politisk-økonomiske udvalg,
Christiansborg

I skrivelse af 16. januar 1979 (Alm. del – bilag 22) har udvalget udbedt sig besvarelse af følgende spørgsmål nr. 3:

Finansministeren bedes tilstille udvalget de oplysninger om betydningen for det samfundsøkonomiske forløb, som forhøjelser eller nedsættelser af lønbeløb bevirker ifølge den nye model for dansk samfundsøkonomi, som omtales i ministerens notat af 9. juli 1979 til udvalget.

Så vidt muligt bedes oplysningerne opdelt efter de forskellige lønmodtagergrupper og lønniveauer.

Svar:

Beregninger over virkningerne på sam-

fundsøkonomien af ændringer i stigningstakten i de nominelle indkomster vil altid være forbundet med en ikke ubetydelig usikkerhed, da sådanne nødvendigvis må bygge på en række »håndfaste« forudsætninger, som naturligvis kan diskuteres.

I økonomigruppen i budgetdepartementet er der foretaget en række beregninger over virkningen af en afdæmpning af lønstigningstakten. Beregningerne er udført ved hjælp af Danmarks Statistiks makroøkonomiske edb-model ADAM, suppleret med nødvendige forudsætninger, således som der er nærmere gjort rede for i vedlagte notat.

Beregningerne er af teknisk karakter og viser virkningerne af en lønafdæmpning under givne beregningsmæssige forudsætninger.

KNUD HEINESEN

/ Lars Tybjerg

BUDGETDEPARTEMENTET

Den 22. marts 1979

Teknisk notat om de økonomiske konsekvenser af lønændringer.

I. Indledning.

1.1. Det er forbundet med betydelige vanskeligheder at beregne de mellemfristede dvs. 3-5-årige samfundsøkonomiske virkninger af en ændring i det danske lønniveau i forhold til udlandets. På en række punkter må der opstilles beregningsmæssige forudsætninger, som det er vanskeligt at få empirisk belyst.

Det følgende er en teknisk beskrivelse af en række beregninger, der er baseret på så bredt et erfaringsgrundlag som muligt. Imidlertid må der gøres opmærksom på, at videre arbejde og nye forskningsresultater kan føre til ændrede beregningsforudsætninger, og dermed til ændrede resultater. Eftersom disse væsentlige forbehold har gyldighed for andre faktorer i mellemfristede økonomiske fremskrivninger, skal det samtidig understreges, at sådanne fremskrivninger nødvendigvis er behæftet med betydelig usikkerhed.

1.2. I afsnit II er der redegjort for de anvendte beregningsforudsætninger i de her foretagne beregninger, og i afsnit III er beregningsresultaterne præsenteret.

II. Forudsætninger om lønændringers virkning på priser og konkurrenceevne.

2.1. Virkningen af en lønændring vil i afgørende grad være bestemt af, om produktionen afsættes på et marked, hvor der eksisterer fuldkommen eller ufuldkommen konkurrence.

I en situation med *fuldkommen konkurrence*, internationalt, vil prisen på markedet (målt i udenlandsk valuta) være givet, mens producenten – ved at sammenholde denne med omkostningerne – beslutter, hvor meget der skal afsættes. Ved en reduktion af det danske omkostningsniveau i forhold til udlandets vil det kunne betale sig for de indenlandske producenter at øge afsætningen, da ordrer – der før konkurrenceforbedringen måtte afvises som urentable – nu vil vise sig at være profitable. Antages der fuldkommen konkurrence, vil det med andre ord være

muligt at øge de afsatte mængder uden nogen prisnedsættelse og dermed uden nogen bytteforholdsforringelse, hvilket er ensbetydende med nogle meget gunstige betalingsbalanceeffekter af en lønafdæmpning.

Betragtes sammensætningen af den danske udenrigshandel, er der imidlertid meget, som tyder på, at det ikke vil være realistisk at opretholde en antagelse om fuldkommen konkurrence, idet hverken eksporten eller den importkonkurrerende produktion er præget af produkter, hvor en sådan markedsstruktur kan forventes. Tværtimod er denne del af produktionen præget af den priskonkurrence, der karakteriserer markeder med *ufuldkommen konkurrence*. Det må derfor forekomme mere realistisk at antage, at en forøgelse af afsætningen kun vil kunne finde sted ved en nedsættelse af prisen i udenlandsk valuta i forhold til de udenlandske produkter, med hvilke de danske varer skal konkurrere. Naturligvis kan der forekomme situationer, hvor en forbedret indtjening i erhvervene fører til større afsætning til uændrede priser, men i sådanne situationer kræves øgede udgifter til salg fremmende arbejde i udlandet, hvilket vil være ensbetydende med øgede valutaudgifter.

Endvidere foreligger den mulighed, at en neddæmpet omkostningsudvikling medfører, at *nye produkter*, som hidtil har været anset for urentable, vil blive sat i produktion, eller at virksomhederne anvender den forøgede indtjening til intensiveret produktudvikling.

Effekter af denne karakter er vanskeligt kvantificerbare og vil formentlig kun være afgørende ved en markant og længevarende omkostningsafdæmpning.

På denne baggrund er det i beregningerne forudsat, at en afdæmpet lønudvikling alene giver anledning til større produktion og beskæftigelse via en afdæmpet prisudvikling.

En forbedret konkurrenceevne kommer derfor til udtryk gennem en bytteforholdsforringelse og vil derfor kun give anledning til

forbedret betalingsbalance i det omfang, prisnedsættelsen fører til en mere end proportional stigning i de afsatte mængder.

2.2. Den grundlæggende forudsætning i beregningerne af prisvirkningerne af en lønafdæmpning er, at producenterne antages at benytte den blanding af faste stykavancer og fastsættelse af prisen som løbende omkostninger plus procentvis bruttoavance (mark-up), som har kunnet konstateres i efterkrigstiden. Dette betyder, at producenterne i et vist omfang antages at reducere stigningen i stykavancen, men dog ikke så meget som afdæmpningen i lønomkostningerne.

2.3. Da timelønnen indgår som forklarende variabel i prisrelationerne i den økonomiske model ADAM, hvorpå de her beskrevne beregninger bygger, er en væsentlig effekt af en lønafdæmpning direkte bestemt i modellen. Der findes dog en række »udefra« bestemte (dvs. fastlagt uden for modelberegningerne) priser, som også må forventes at ville blive påvirket.

Prisen på *fødevarer* kan groft set opdeles i producentprisen for landbrugsvarer og værditilvæksten som følge af videreforarbejdningen af varen. I beregningen er forudsat, at producentprisen ligger fast dels som følge af landbrugsordningerne inden for EF, dels fordi lønomkostningerne udgør en forholdsvis begrænset andel af de samlede omkostninger inden for dette erhverv. Den del af prisen, som kan tilskrives videreforarbejdningen af varen (55–60 pct.), forudsættes afdæmpet på linje med producentprisen for forbrugsvarerindustrien.

For *huslejen* er forudsat en afdæmpning svarende til afdæmpningen i prisen på det samlede private forbrug.

2.4. Det forudsættes, at afdæmpningen af producentpriserne vil slå igennem i form af en tilsvarende afdæmpning af *prisen på eksport af industrivarer og tjenesteydelser* og dermed give anledning til en forbedring af konkurrenceevnen på verdensmarkedet. Derimod forudsættes prisen på eksport af *landbrugsprodukter* uændret – til trods for den forbedrede konkurrenceevne – idet eksportpriserne på landbrugsvarer på linje med producentpriserne i alt væsentligt er fastlagt gennem medlemskabet af EF.

Der er antaget en noget svagere forbedring af konkurrenceevnen på hjemmemarkedet for *importkonkurrerende* varer, idet det må

forudses, at de udenlandske producenter i et vist omfang vil nedsætte prisen på deres varer for at begrænse tabet af markedsandele i Danmark. Det er derfor forudsat, at omkostningsafdæmpningen kun vil kunne forbedre konkurrenceevnen for de importkonkurrerende erhverv med halvdelen af konkurrenceevneforbedringen for de eksporterende erhverv.

2.5. Det er vanskeligt at bedømme, hvor meget den *mængdemæssige afsætning* vil øges ved ændringer i de relative priser. Der er ikke i forbindelse med disse beregninger gjort nye forsøg på at udarbejde statistiske skøn over priselasticiteterne (den mængdemæssige afsætnings følsomhed overfor ændringer i de relative priser); i stedet er det valgt at skønne over størrelsen på baggrund af udenlandske og tilsvarende danske undersøgelser. På trods af et ganske betydeligt arbejde, udført af flere forskellige institutioner, har det imidlertid ikke været muligt at beregne udenrigshandelselasticiteter på fuldt tilfredsstillende måde.

De anslåede elasticiteter må karakteriseres som en slags middelværdier ud fra det foreliggende undersøgelsesmateriale, selv om de må siges at være forholdsvis forsigtigt valgt. Når man alligevel i første omgang har valgt kun at arbejde med ét sæt elasticiteter, skyldes det, at det ikke er praktisk at arbejde med en række alternative elasticiteter, da det meget hurtigt vil komme til at betyde en ret uoverskuelig mængde resultater.

2.6. Der har siden begyndelsen af 1977 været anvendt anslåede elasticiteter for industrieksporten i de af budgetdepartementet benyttede versioner af ADAM. På baggrund af internationale og danske undersøgelser er det forudsat, at en konkurrenceevneforbedring (prisenedsættelse i forhold til konkurrenter) på 1 pct. vil medføre en stigning i den mængdemæssige afsætning på 1½ pct. for *eksporten af maskiner* og på 2 pct. for *eksporten af øvrige varer*. Det er ligeledes på baggrund af danske og internationale erfaringer forudsat, at den fulde effekt først vil vise sig efter tre år på grund af træghed med hensyn til at vinde ind på andre landes markedsandele.

For *landbrugseksporten* er ikke gjort nogen antagelser om priselasticiteten, idet der – som tidligere omtalt – i alle de foretagne beregninger forudsættes uændrede priser. Derimod må kunne forventes en vis mængde-

mæssig effekt på afsætningen af afdæmpningen i omkostningerne, men der er ikke i disse beregninger taget hensyn til en sådan effekt. Dette er ensbetydende med, at de gunstige effekter af lønafdæmpningen undervurderes noget.

Den resterende del af vare- og tjenesteeksporten må forventes at have en prisfølsomhed, der ligger noget under industrieksportens på grund af varesammensætningen. I beregningerne er regnet med en elasticitet på 1 for *eksporten af øvrige varer og tjenester*.

2.7. Den mængdemæssige effekt af en ændring af konkurrenceforholdet vil for *importens* vedkommende for en stor del fremgå af importrelationerne i modellen. Således vil en ændring i konkurrenceforholdet med 1 procent til gunst for de udenlandske producenter forøge importen af *investeringsvarer* med 0.75 og af *forbrugsvarer* med 1.03 pct.

For *importen af øvrige varer og tjenester* antages en elasticitet på omkring $\frac{1}{2}$, idet der for importen af skibe og fly antages en elasticitet på 1 og for fragtindtægter og licenser m. v. regnes med en mængdemæssig effekt på $\frac{1}{2}$ pct. ved en ændring af konkurrenceforholdet på 1 pct.

For råvarer til byerhverv, der indeholder en betydelig andel af halvfabrikata, og anden konkurrerende import er valgt at regne med en elasticitet på $\frac{1}{2}$.

Der er benyttet en elasticitet på 0 for *importen af råvarer til landbruget* og for *energiimporten*, idet der for begge varegrupper må skønnes at være meget begrænsede substitutivmuligheder.

2.8. Som følge af modellens opbygning er det tillige nødvendigt at skønne over størrelsen af den direkte import, der er nødvendig ved en forøgelse af den importkonkurrerende produktion af tjenesteydelser og skibe m. m. samt rå- og hjælpstoffer til byerhvervene, der følger af konkurrenceevneforbedringen. Med udgangspunkt i en oversigt over de enkelte produktionssektors krav til konkurrerende og ikke-konkurrerende import er det skønsmæssigt anslået, at de direkte krav til importen udgør ca. 25 pct. af forøgelsen af den importkonkurrerende produktion.

I tabel 2.1 er givet en oversigt over de beregningstekniske forudsætninger om virkningen af en lønændring på eksport- og importpriser samt konkurrenceevnen, der her defi-

neres som ændringen i de relative priser mellem inden- og udenlandsk producerede varer.

Tabel 2.1.
Beregningsmæssige forudsætninger.

	Konkurrenceevne ¹⁾	Langtidselasticitet ²⁾	Afledt import ³⁾
<i>Eksport</i>			
Ea Landbrugsvarer	0	0	0
Em Maskiner	RpW-RpNi	1,5	Endogen
Eq Øvrige varer	RpW-RpNc	2	Endogen
Es Resten af varer og tjenester	RpW-RpN	1	Endogen
<i>Import</i>			
Ma Råstof til landbrug	0	0	0
Me Energi	0	0	0
Mr Råstof til byerhverv	RpMr-RpN	0,5	25 pct.
Mi Investeringsvarer	RpMi-RpNi	0,73	Endogen
Mc Forbrugsvarer	RpMc-RpNc	1,03	Endogen
Mt Turistrejser	RpMt-RpCp	0,04	Endogen
Ms Øvrige varer og tjenester	RpMs-RpN	0,5	25 pct.

¹⁾ Et foranstillet R betyder relativ ændring. Konkurrenceevnen er defineret som den procentvise ændring i verdensmarkedsprisen/importprisen minus den procentvise ændring i producentprisen.

pN Producentpris i industrien

pNi Producentpris i investeringsindustrien

pNc Producentpris i forbrugsindustrien

pQ BFI deflator i øvrige erhverv

pW Verdensmarkedsprisen

pCp Prisen på det samlede forbrug

pMx Prisen på den xte importkomponent

²⁾ numerisk værdi.

³⁾ Endogen dvs. fastlagt af modellen.

III. Virkningerne af en lønafdæmpning på 1 pct. om året.

3.1. Det er forudsat, at lønstigningstakten hvert år er 1 pct. mindre end i kontrolberegningen. Der er taget hensyn til ændringerne i personfradrag og statsskatteskala samt i forskudsregistreringen som følge af de af lønafdæmpningen forårsagede ændringer i de nominelle indkomster og i reguleringspristallet.

3.2. Der er en væsentlig forskel i de samfundsøkonomiske virkninger af en lønaf-

dæmpning på det private arbejdsmarked og af en afdæmpning hos de offentligt ansatte og transfereringsmodtagerne, idet de private lønninger både har et omkostnings- og et efterspørgselselement, mens indkomster fra det offentlige stort set alene har et efterspørgselselement.

I det følgende er omtalen af beregningsresultaterne af illustrative grunde foretaget etapevis. Først er der redegjort for de isolerede virkninger af en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked, idet det samtidig forudsættes, at den disponible realindkomst for offentligt ansatte og transfereringsmodtagere er uændret, dvs. samme stigningstakt som i kontrolkørslen. Dernæst er omtalt de samlede resultater, når det – realistisk – forudsættes, at den disponible realindkomst for offentligt ansatte samt for transfereringsmodtagere begrænses i samme omfang som for de privat ansatte.

3.3. I tabel 3.1 er givet en oversigt over virkningerne af en isoleret afdæmpning af lønstigningstakten på det private arbejdsmarked med 1 pct.enhed pr. år.

Tabel 3.1.

Virkningen på stigningstakten for udvalgte pris- og lønindekser af en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	— pct.enheder —			
Lønninger	÷ 1	÷ 1	÷ 1	÷ 1
Producentpriser:				
Industrien ¹⁾	÷ 0,3	÷ 0,4	÷ 0,4	÷ 0,3
Øvrige erhverv ²⁾	÷ 0,6	÷ 0,7	÷ 0,7	÷ 0,6
Eksportpriser	÷ 0,3	÷ 0,4	÷ 0,3	÷ 0,3
Importpriser	÷ 0,1	÷ 0,2	÷ 0,2	÷ 0,2
Forbrugspriser	÷ 0,3	÷ 0,3	÷ 0,4	÷ 0,4

¹⁾ produktionsværdideflator

²⁾ BFI-deflator

Lønafdæmpningen slår igennem på producentpriserne i industrien med godt $\frac{1}{3}$, således at prisstigningstakten afdæmpes med omkring $\frac{1}{3}$ pct.enhed, hvilket vil påvirke eksportpriserne og forbedre konkurrenceevnen med ca. $\frac{1}{3}$ pct.enhed.

Lønafdæmpningen vil have et noget større gennemslag i de beskæftigelsesintensive erhverv, men her er konkurrencen med udlånnet mere begrænset, således at det ikke vil have nogen større effekt på afsætningsmulig-

hederne for disse sektorer. Til gengæld vil det bidrage til en generel afdæmpning af prisudviklingen.

Der kan kun forventes en konkurrenceevneforbedring på godt $\frac{1}{2}$ pct.enhed for de importkonkurrerende erhverv, idet det må forudses, at de udenlandske producenter i et vist omfang vil nedsætte prisen på deres varer for at begrænse tabet af markedsandele i Danmark.

3.4. Afdæmpningen af det indenlandske omkostningsniveau sammen med tendensen til lavere priser på importerede varer, der konkurrerer med danske produkter, betyder, at forbrugerpriserne kan forventes at ville udvise en stigningstakt, der er godt $\frac{1}{3}$ pct.enhed lavere end i kontrolberegningen.

For en gennemsnitslønmodtager betyder det, når skattevirkningen indregnes, at den disponible realindkomst kun vil afdæmpes med op mod 0,4 pct.enheder ved en ændring af stigningstakten i de nominelle lønninger med 1 pct.enhed (jfr. tabel 3.2).

Tabel 3.2.

Virkningen på de disponible realindkomster af en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	— pct. enheder —			
Lønmodtager	÷ 0,3	÷ 0,3	÷ 0,4	÷ 0,4
Samlede	÷ 0,1	÷ 0,1	÷ 0,1	÷ 0,1

Afdæmpningen af forbrugerpriserne fører umiddelbart til en tilsvarende forbedring af realindkomsten for offentligt ansatte og transfereringsmodtagere. I denne etape af beregningerne er der imidlertid – som tidligere anført – forudsat uændret stigningstakt i den disponible realindkomst for offentligt ansatte og transfereringsmodtagere. Den disponible realindkomst for restindkomstmodtagere vil derimod forøges. Dels er prisafdæmpningen svagere end lønafdæmpningen, dels medfører prisafdæmpningen en forøget afsætning.

3.5. I tabel 3.3 er der givet en samlet oversigt over lønafdæmpningens påvirkning af de vigtigste efterspørgselskomponenter samt påvirkningen af den samlede produktion.

Tabel 3.3.

Virkningerne på udvalgets efterspørgselskomponenter (i faste priser) af en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	— pct.enheder —			
Privat forbrug.....	÷ 0,1	÷ 0,1	÷ 0,1	÷ 0,1
Private erhvervsinvesteringer	0,2	0,4	0,6	0,5
Lagerinvesteringer ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0
Indenlandsk efterspørgsel	0,0	0,1	0,1	0,1
Eksport af varer og tjenester	0,2	0,4	0,5	0,5
Samlet efterspørgsel .	0,0	0,1	0,2	0,2
Import af varer og tjenester	÷ 0,1	0,1	0,2	0,2
Bruttonationalprodukt.....	0,1	0,1	0,2	0,2

¹⁾ Ændring i procent af bruttonationalproduktet.

Den samlede produktion øges med omkring 0,2 pct.enheder i forhold til kontrolkørslen. Det er primært afdæmpningen i importandelene og forøgelsen af eksporten samt – afledt heraf – en betragtelig stigning i de private erhvervsinvesteringer, der giver anledning til forøgelsen, mens det private forbrug – som følge af udviklingen i de samlede disponible realindkomster – udviser et

afdæmpet forløb.

I det første år medfører lønafdæmpningen et direkte fald i importen i forhold til kontrolkørslen, men i de følgende år medfører stigningen i den samlede efterspørgsel en importstigning, som er større end afsvækkelsen via lønafdæmpningen. Imidlertid er ændringen i den mængdemæssige importstigning væsentlig mindre end den mængdemæssige stigning i eksporten, således at betalingsbalancen – regnet i faste priser – forbedres mærkbart i forhold til kontrolkørslen.

3.6. Forudsætningen for stigningen i eksporten og faldet i importkvotaen er ændringen i de relative priser mellem indland og udland. Det forhold, at eksportpriserne afdæmpes en del mere end importpriserne, idet hele den ikke-konkurrerende import har uændret prisudvikling, medfører imidlertid en forringelse af bytteforholdet og dermed en belastning af betalingsbalancen.

I tabel 3.4 er vist nettoresultatet på betalingsbalancen samt en opsplitning af de modsatrettede effekter.

Foringelsen af bytteforholdet belaster vare- og tjenestebalancen med 0,2 mia kr. det første år stigende til op mod 1 mia kr. i det fjerde år.

Forbedringen af den mængdemæssige eksport samt faldet i importkvotaen forbedrer vare- og tjenestebalancen med 0,2 mia kr. det første år og 1,5 mia kr. det fjerde.

Tabel 3.4. Virkningen på betalingsbalancens løbende poster af en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked.

	Ni- veau	Værdi				Mængdeeffekt				Priseffekt				
		1977	år 1	år 2	år 3	år 4	år 1	år 2	år 3	år 4	år 1	år 2	år 3	år 4
Mia kr., løbende priser														
Eksportvarer og tjenester:														
Landbrugsvarer	11,6	-	-	-	-	-	-	0,1	0,2	0,0	+0,1	+0,1	+0,2	
Maskiner	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	+0,1	+0,1	+0,2	
Øvrige varer (ekskl. skibe og fly)	33,8	0,0	0,0	0,2	0,5	0,1	0,3	0,7	1,2	+0,1	+0,3	+0,5	+0,7	
Resterende varer og tjenester	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	+0,1	+0,2	+0,3	+0,5	
I alt	86,4	0,0	0,0	0,2	0,5	0,2	0,6	1,1	1,9	+0,2	+0,6	+0,9	+1,4	
Import af varer og tjenester:														
Forbrugsvarer	20,1	0,0	+0,1	+0,2	+0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	+0,1	+0,2	+0,2	
Investeringsvarer	21,1	0,0	+0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	+0,1	+0,1	+0,2	
Brændsel	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	
Råstoffer til landbruget	4,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Råstoffer til byerhverv	20,1	0,0	0,1	0,3	0,4	0,0	0,1	0,3	0,4	-	-	-	-	
Turistrejser	7,0	0,0	0,0	+0,1	+0,1	0,0	0,0	+0,1	+0,1	-	-	-	-	
Øvrige varer	9,4	0,0	0,0	+0,1	+0,2	0,0	0,0	0,0	+0,1	0,0	0,0	+0,1	+0,1	
I alt	95,2	0,0	+0,1	+0,1	+0,1	0,0	0,1	0,3	0,4	0,0	+0,2	+0,4	+0,5	
Varer og tjenester														
I alt	+8,8	0,0	0,1	0,3	0,6	0,2	0,5	0,8	1,5	+0,2	+0,4	+0,5	+0,9	
Usynlige poster	+1,3	0,0	0,0	0,0	0,0									
Betalingsbalancens														
løbende poster	+10,1	0,0	0,1	0,3	0,6									

Nettoeffekten af en lønafdæmpning på 1 pct. alene på det private arbejdsmarked bliver således en forbedring af vare- og tjenestebalancen på omkring ½ mia kr. efter 4 år. Tages endvidere hensyn til det heraf afledte mindre udenlandske lånebehov og dermed mindre rentebetalinger til udlandet, opnås en forbedring af betalingsbalancens løbende poster med over 0,6 mia kr. efter 4 år. I de første par år er betalingsbalanceforbedringen derimod ret beskedet.

3.7. Konkurrenceforbedringen fører til en stigning i produktionen, men der vil gå nogle år, før produktionsstigningen når op på fuld styrke; tilsvarende vil der derfor gå et stykke tid, før beskæftigelseseffekten er maksimal. Men efter 4 år vil lønafdæmpningen kunne betyde en merbeskæftigelse på 10-15.000 personer (jfr. tabel 3.5).

Tabel 3.5.

Virkningerne på beskæftigelsen af en lønaf-
dæmpning på det private arbejdsmarked.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	— 1.000 personer —			
Industrien	0	2	2	5
Bygge- og anlæg	0	0	1	1
Øvrige erhverv	1	2	4	6
I alt	1	4	7	12

3.8. I afsnit 3.3-3.7 er redegjort for virkningerne af en isoleret lønafdæmpning på det private arbejdsmarked. For at få det samlede billede omtales i det følgende beregningsresultater, hvor det yderligere er forudsat, at modtagere af transfereringsindkomster fra det offentlige samt offentligt ansatte får samme afdæmpning i de disponible realindkomster som lønmodtagere på det private arbejdsmarked. Det er således forudsat, at

indkomspolitikken ikke ændrer fordelingen mellem de større indkomstgrupper.

Begrænsningen i overførselsindkomster og offentlige lønninger påvirker stort set ikke udviklingen i erhvervenes omkostninger og dermed konkurrenceevnen over for udlandet, idet man har set væk fra afsmitningsvirkninger som følge af en forskellig lønudvikling i de to sektorer. Der kan således regnes med stort set samme markedsandele for det danske erhvervsliv i udland og indland som i tilfældet med lønafdæmpning alene på det private arbejdsmarked.

Dæmpningen i udviklingen i de disponible realindkomster vil imidlertid påvirke udviklingen i den samlede indenlandske efterspørgsel i forhold til en situation, hvor der alene er tale om en lønafdæmpning på det private arbejdsmarked. Det vil først og fremmest være det private forbrug, der kan forventes at vokse med 0,1–0,2 pct.enheder mindre, men afledt heraf kan der tillige forventes en noget mere behersket vækst i de private erhvervs investeringer.

I alt vil det private forbrug således afdæmpes med 0,2–0,3 pct.enheder ved en afdæmpning af samtlige løn- og transfereringsindkomster med 1 pct.enhed (jfr. tabel 3.6).

Tabel 3.6.

Virkningerne på udvalgte efterspørgselskomponenter (i faste priser) af en dæmpning i udvik-

lingen i løn- og transfereringsindkomster.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	pct.enheder			
Privat forbrug.....	÷ 0,2	÷ 0,2	÷ 0,3	÷ 0,3
Private				
erhvervsinvesteringer	0,1	0,3	0,4	0,4
Lagerinvesteringer ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0
Indenlandsk				
efterspørgsel	÷ 0,1	÷ 0,1	0,0	÷ 0,1
Eksport af varer				
og tjenester	0,2	0,4	0,5	0,5
Samlet efterspørgsel	0,0	0,1	0,1	0,1
Import af varer				
og tjenester	÷ 0,1	0,0	0,0	0,0
Bruttonational-				
produkt	0,0	0,1	0,1	0,1

¹⁾ Ændring i procent af bruttonationalproduktet.

3.10. Den generelle svækkelse af den indenlandske efterspørgsel vil formindske importen og dermed forbedre betalingsbalancen yderligere.

I tabel 3.7 er vist udviklingen på betalingsbalancen og – i lighed med tidligere – er vist opdelingen på mængde- og priseffekt.

Når alle løn- og transfereringsmodtagere får den samme begrænsning af den disponible realindkomst, forbedres betalingsbalancen med ca. 0,1 mia kr. det første år, stigende til 1,5 mia kr. efter fire år.

Tabel 3.7. *Udviklingen på betalingsbalancens løbende poster af en lønafdæmpning for privat og offentligt ansatte samt en tilsvarende indkomstnedgang for transfereringsmodtagerne.*

	Niveau		Værdi				Mængdeeffekt				Priseffekt			
	1977	år 1	år 2	år 3	år 4	år 1	år 2	år 3	år 4	år 1	år 2	år 3	år 4	
Mia kr., løbende priser														
Eksporvarer og tjenester:														
Landbrugsvarer	11,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Maskiner	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	±0,1	±0,1	±0,2	
Øvrige varer (ekskl. skibe og fly)	33,8	0,0	0,0	0,2	0,5	0,1	0,3	0,7	1,2	±0,1	±0,3	±0,5	±0,7	
Resterende varer og tjenester	28,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	±0,1	±0,2	±0,3	±0,5	
I alt	86,4	0,0	0,0	0,2	0,5	0,2	0,6	1,1	1,9	±0,2	±0,6	±0,9	±1,4	
Import af varer og tjenester:														
Forbrugsvarer	20,1	±0,1	±0,2	±0,4	±0,4	±0,1	±0,1	±0,2	±0,2	0,0	±0,1	±0,2	±0,2	
Investeringsvarer	21,1	0,0	±0,2	±0,2	±0,3	0,0	±0,1	±0,1	±0,1	0,0	±0,1	±0,1	±0,2	
Brændsel	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	
Råstoffer til landbruget	4,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Råstoffer til byerhverv	20,1	0,0	0,1	0,2	0,3	0,0	0,1	0,2	0,3	-	-	-	-	
Turistrejser	7,0	0,0	±0,1	±0,1	±0,1	0,0	±0,1	±0,1	±0,1	-	-	-	-	
Øvrige varer	9,4	0,0	0,0	±0,1	±0,2	0,0	0,0	0,0	±0,1	0,0	0,0	±0,1	±0,1	
I alt	95,2	±0,1	±0,4	±0,6	±0,7	±0,1	±0,2	±0,2	±0,2	0,0	±0,2	±0,4	±0,5	
Varer og tjenester														
I alt	8,8	0,1	0,4	0,8	1,2	0,3	0,8	1,3	2,1	±0,2	±0,4	±0,5	±0,9	
Usynlige poster	±1,3	0,0	0,1	0,1	0,3									
Betalingsbalancens løbende poster														
	±10,1	0,1	0,5	0,9	1,5									

3.11. Modstykket til den yderligere forbedring af betalingsbalancen er en svagere produktionsudvikling og dermed en afsvækket beskæftigelsesfremgang; efter fire år er beskæftigelsesfremgangen omkring 10.000 personer eller 3-4.000 mindre end i første etape af beregningerne (jfr. tabel 3.8.).

Tabel 3.8.

Virkningerne på beskæftigelsen af en dæmpning i udviklingen i løn og transfereringsindkomster.

	år 1	år 2	år 3	år 4
	— 1.000 personer —			
Industrien	0	1	2	4
Bygge- og anlæg	0	0	1	1
Øvrige erhverv	0	1	2	4
I alt	0	2	5	9

3.12. I det foranstående er foretaget en teknisk gennemgang af en mekanisk beregning

af de samfundsøkonomiske virkninger af en lønafdæmpning på 1 pct. At beregningen er mekanisk, viser sig bl. a. ved, at det ikke har været muligt at tage hensyn til forventningskift og andre adfærdsmæssige ændringer. Afsluttende skal anføres nogle overvejelser om sådanne adfærdsendringeres indvirkning på resultaterne.

På den ene side er det blevet fremhævet, at en fastholdt lønafdæmpning kan udløse en optimisme i erhvervslivet, som kan føre til en investerings- og produktionsudvikling af betydeligt omfang.

Modsat er det fra den anden side fremhævet, at en længerevarende lønafdæmpning vil kunne udløse spændinger og reaktioner på arbejdspladserne, som vil kunne vanskeliggøre produktionsprocessen.

Selv om sådanne effekter givetvis kan spille en rolle, er det ikke muligt at tage hensyn hertil ved beregninger af den karakter, der her er fremlagt.

Det er ligeledes fremhævet, at en af forudsætningerne for en fastholdt lønafdæmpning er, at alle indkomstgrupper får deres indkomster begrænset. I de foretagne beregninger er det forudsat, at lønafdæmpningen ikke fører til stigende stykavancer, men der er ikke taget stilling til, i hvilket omfang noget sådant kræver yderligere pris- og avancekontrol. Yderligere foranstaltninger til begrænsning af udviklingen i andre indkomster er ikke indlagt i beregningerne.

Selv om sådanne følgefornanstaltninger kan være afgørende for gennemførelsen og holdbarheden af en indkomstpolitik, vil de direkte målelige samfundsøkonomiske virkninger være begrænsede.

Beregningerne er således alene baseret på kvantificerbare økonomiske sammenhænge. Under disse beregningsforudsætninger viser resultaterne, at en afdæmpning af lønudviklingen for alle lønmodtagere med 1 pct. og en tilsvarende begrænsning af transfereringsmodtagernes indkomster, der fastholdes over en fireårig periode, kan resultere i en nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet, mens den tilhørende forbedring af beskæftigelsen er mere begrænset sammenlignet med det nuværende antal arbejdsløse.

Spørgsmål 21:

Hvordan vil lønudviklingen blive i 1979 og 1980 for en typisk tjenestemand i lønramme 3, 13, 23, 33 og 38? Hvordan vil den tilsvarende udvikling blive i aflønningen af overenskomstansatte med tilsvarende beskæftigelse?

Svar:

Under de i øvrigt anvendte forudsætninger ved beregninger i svar på udvalgets spørgsmål fås følgende lønudvikling i 1979 og 1980 for typiske tjenestemænd i nedennævnte lønrammer. Der er regnet med stedtillæg efter sats III, hvor dette er aktuelt.

Lønramme	Typisk stillingsbestegnelse	Lønfremsgang i pct.	
		1978-79	1979-80
3	Postbud	8,04	6,98
13	Togfører	7,30	6,27
23	Overlærer	6,19	5,59
33	Politiinspektør	5,42	4,96
38	Afdelingschef	4,10	3,63

Det tilføjes, at beregningerne er foretaget under den forudsætning, at de pågældende typiske tjenestemænd ikke opnår nogen andel i puljen på 1 1/4 pct.

For så vidt angår spørgsmålet om lønudviklingen for overenskomstansatte med tilsvarende beskæftigelse bemærkes, at der kun i et enkelt tilfælde findes overenskomstansatte med tilsvarende beskæftigelse, men at der påregnes en praktisk taget parallel lønudvikling for tjenestemænd og overenskomstansatte med samme lønniveau.

Spørgsmål 22:

En specificeret oversigt udbedes over, hvordan finansloven for 1979 forventes påvirket – såvel på indtægts- som udgiftssiden – såfremt L 196 – 202 vedtages.

Spørgsmål 23:

Hvordan vil de kommunale og amtskommunale budgetter for 1979 blive påvirket ved gennemførelse af L 196 – 202?

Svar:

Den samlede overenskomstløsning påregnes ikke at ville indebære væsentlige nettoforskydninger i den budgetterede statsfinansielle stilling for 1979. De for finansloven 1979 tilgrundliggende budgetteringsforudsætninger vedrørende løn- og prisudviklingen svarer i det store og hele til den pris- og lønudvikling, der tegner sig i lyset af den samlede overenskomstløsning.

Den skønnede lønstigning fra 1978 til 1979 på 7 pct. for en gennemsnitlig tjenestemand svarer stort set til den budgetterede lønstigning. Andre indkomster som arbejdsløshedsdagpenge og efterløn, der reguleres i overensstemmelse med lønudviklingen på det private arbejdsmarked, berøres også af løningen. Da satsene i 1979 udelukkende fastsættes på baggrund af løntal fra 1978, medfører overenskomstløsningen ikke ændringer i de budgetterede beløb for 1979. Alt i alt ventes overenskomstløsningen kun at påvirke udgiftsbudgettet på finansloven for 1979 i beskedent omfang. Tilsvarende gælder de på finansloven budgetterede skatter og afgifter.

Som hovedregel belaster ferieforlængelsen med 2 dage i ferieåret 1980-81 ikke de offentlige budgetter i 1979.

Ved udarbejdelse af de *kommunale og amtskommunale* budgetter for budgetåret 1979 har de fleste kommuner regnet med en gennemsnitlig lønstigning for offentligt ansatte på 7 pct. fra 1978 til 1979. Denne lønstigning, der blev anbefalet af de kommunale organisationer, svarer til overenskomstløsnings forventede lønudvikling for offentligt ansatte.

Spørgsmål 24:

Hvordan forventes taktreguleringsordningen at komme til at virke i de kommende to år, dels på det private, dels på det offentlige arbejdsmarked?

Svar:

Forudsættes en lønglidning på 2 pct. om året i den kommende overenskomstperiode, kan de periodevise taktreguleringsprocenter for perioden i henhold til § 6 beregnes således:

1. april	1979	1,36 pct.
1. oktober	1979	1,50 pct.
1. april	1980	0,75 pct.
1. oktober	1980	0,75 pct.

Der er ikke taget stilling til eventuelle virkninger af dels opfyldte specielle krav på det private arbejdsmarked, dels forhøjelsen af garantibetalingen.

For det offentlige arbejdsmarked, hvor næsten alle ansatte er taktregulerede, betyder de anførte procenter en stigning i lønsummen på ca. 3,7 pct.

Det er ikke muligt at angive virkningerne på det private arbejdsmarked, idet antallet af ansatte med taktreguleringsordninger ikke er kendt.

Spørgsmål 25:

Udvalget ønsker at få forelagt de seneste lønmodtagerkrav inden for de offentlige overenskomstområder.

Svar:

Fra en række organisationer inden for det offentlige overenskomstområde er der indtil nu modtaget krav, der bl. a. vedrører forbedringer inden for følgende generelle emneområder:

Reallønssikring gennem forbedret taktregulering.

Udbetaling af efterslæb.

Skåletal.

Dyrtidsregulering.

Lærlinge- og elevløn.

Garantiløn.

Stedstillægsordning.

Anciennitetsregler.

Kvalifikationstillæg o. lign.

Ulempeydelse.

Pensionsordning.

Arbejdstid (længde, tilrettelæggelse m. v.).

Overarbejde/afspadsring.

Ferie/feriegodtgørelse.

Barsel/adoption.

Opsigelsesvarsel.

Tjenestefrihed, bl. a. til efteruddannelse.

Udgiftsdekkende ydelser.

Herudover har organisationerne i vidt omfang fremsat krav om forbedringer inden for emneområder, der er specielle for den enkelte overenskomst.

Spørgsmål 26:

Hvilke lønstigninger pr. time opnås af et postbud, en togfører, en departementschef og en lektor på universitetet og lignende? Det skal af svaret fremgå, på hvilke forudsætninger beregningerne er foretaget, herunder indvirkningen af forbedret ferie.

Svar:

Lønstigningerne er beregnet under de samme forudsætninger som angivet i svarene til spørgsmål 17, 24 og 27 samt under forudsætning af, at antallet af arbejdstimer pr. år i 1980 går ned fra 1856 til 1840.

Der opnås følgende lønstigninger pr. time for:

	1978/79	1979/80	hvoraf forbedret ferie udgør
	pct.	pct.	pct.

Postbud

begyndelsesløn.	8,48	8,44	0,93
slutløn.....	8,04	7,92	0,93

Togfører (1r 13)

begyndelsesløn.	7,64	7,44	0,92
slutløn.....	7,30	7,20	0,91

Lærer/overlærer			
begyndelsesløn .	7,64	7,44	0,92
slutløn	6,19	6,51	0,92
Professor	4,43	4,87	0,90
Departementschef	3,74	4,17	0,90
	3,69	4,10	0,90

Spørgsmål 27:

Hvor mange procents lønfremgang forventes fra februar 1979 til februar 1980 for folketingsmedlemmer, borgmestre og ministre?

Svar:

Efter gældende regler vil lønnen for MFer og ministre pr. 1. april 1979 stige som følge af dyrtidsregulering og taktregulering med følgende procenter:

Folketingsmedlemmer:

Grundvederlag	2,2 pct.
Omkostningstillæg (taktreguleres ikke)	2,4 pct.
Ministre	1,8 pct.

Under forudsætning af, at der udløses 2 dyrtidsportioner pr. 1. oktober 1979, og at den akkumulerede taktreguleringsprocent stiger til 9,11 pct. (dækningsgrad 0,75), udgør stigningen pr. denne dato yderligere følgende procenter i forhold til lønnen i februar 1979:

Folketingsmedlemmer:

Grundvederlag	4,3 pct.
Omkostningstillæg (taktreguleres ikke)	4,8 pct.
Ministre	2,3 pct.

De anførte lønstigninger har til forudsætning, at fordelingen af beløbsrammen i henhold til lovforslagets § 5 ikke får konsekvenser for folketingsmedlemmers og ministres aflønning.

Da vederlæggelsen af borgmestre beror på de kommunale styrelsesvedtægter, blot med visse maksimumsgrænser fastsat af indenrigsministeriet efter et indbyggertalskriterium, kan borgmestres aflønning ikke angives blot nogenlunde entydigt. Der er således ikke noget rimelig sikkert grundlag for et skøn over lønfremgangen for borgmestre.

Spørgsmål 28:

Hvordan ønsker regeringen at de midler, som omhandles i § 5, bør fordeles mellem statsansatte, amsansatte og kommunalt ansatte?

Spørgsmål 29:

Hvorledes ønsker regeringen at de § 5-midler, som der bliver til statsansatte, skal fordeles mellem lønramme 1-10, 11-20, 21-30 og 31-40?

Svar:

Det fremgår af bemærkningerne til § 5, at de 1¼ pct. af lønsummen, som er afsat til den offentlige sektor, tænkes anvendt dels til forbedringer, der, jfr. bemærkningerne til § 4, er af samme karakter som de specielle krav, som er imødekommet på LO/DA-området, dels til afhjælpning af uligheder i forhold til tilsvarende områder på den private del af arbejdsmarkedet, og som ikke mindst for visse laverelønnede grupper har skabt betydelige problemer. Herudover var der ikke ved lovforslagets fremsættelse taget stilling til, hvorledes den nærmere fordeling af puljen ønskedes foretaget inden for den offentlige sektors dele eller i forhold til de enkelte personalegrupper.

Som det fremgår af svaret på spørgsmål 1, er et ændringsforslag til § 10 under udarbejdelse. I henhold til dette oprettes tre paritetske nævn - et for det samlede kommunale område, et for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken og endelig et for den øvrige offentlige sektor. Efter ændringsforslaget henlægges det til hvert af disse tre nævn at fordele deres del af den samlede beløbsramme.

Spørgsmål 30:

Hvordan fordeles de statsansatte sig numerisk mellem lønramme 1-10, 11-20, 21-30 og 31-40?

Svar:

Antallet af tjenestemænd under statens forhandlingsområde skønnes at være fordelt således:

Lønramme 1-10 ...	73.200
Lønramme 11-20 ...	42.400
Lønramme 21-30 ...	18.300
Lønramme 31-40 ...	16.100
	150.000

Spørgsmål 31:

Hvordan fordeler de kommunalt ansatte sig numerisk mellem de indtægtsniveauer, som svarer til de statslige lønrammer 1-10, 11-20, 21-30 og 31-40?

Svar:

De kommunalt ansatte tjenestemænd skønnes at være fordelt således:

Lønramme 1-10 ...	12.300
Lønramme 11-20 ...	23.500
Lønramme 21-30 ...	9.600
Lønramme 31-40 ...	4.600
	50.000

Ad § 6:

Spørgsmål 32:

Hvad koster forhøjelsen fra 50-75 pct.?

Hvad koster en forhøjelse fra 75-90 pct. og fra 75 til 100 pct.?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 2.

En forhøjelse af taktreguleringsprocenten fra 75 til 90 vil under de i besvarelsen af spørgsmål 2 anførte forudsætninger andrage henholdsvis 400 mill. kr. og 160 mill. kr.

Spørgsmål 33: (besvaret af arbejdsministeren).

Kan den taktregulering, hvortil en række funktionærgrupper blev berettiget ved 1975-loven, udslettes med dette lovforslag, såfremt der i den mellemliggende periode har været aftalt andre ordninger i stedet for taktregulering, jfr. L 196, bilag 11?

Svar:

Den i spørgsmålet omtalte ordning, jfr. bilag 11, går ud på, at der på et bestemt overenskomstråde i perioden 1975-77 var

aftalt en taktregulering, og at denne aftale for perioden 1977-79 afløstes af en halvårlig, fast procentuel lønstigning, som også indeholdt dyrtidsportionerne.

Ved lovforslaget foreslås de gældende overenskomster forlænget og dermed i det pågældende tilfælde den ændrede reguleringsordning. Parterne vil således ikke i forlængelsesperioden kunne genindføre den tidligere taktreguleringsordning.

Spørgsmål 34:

Hvor meget ville de 2 dyrtidsportioner, som nu suspenderes, i alt have udgjort for offentligt ansatte?

Svar:

De to suspenderede dyrtidsportioner udgør ca. 1,5 mia kr. pr. år.

Spørgsmål 35:

Hvor meget beregnes ferieforlængelsen, som gives som kompensation for suspendering af 2 dyrtidsportioner, at beløbe sig til, set alene for de offentligt ansatte?

Svar:

Ferien i 1980 forlænges med 2 dage, hvilket betyder en nedgang i antal arbejdstimer fra 1856 til 1840. Timelønnen inkl. feriepenge stiger hermed for en gennemsnits aflønnet offentligt ansat med ca. 46 øre.

For alle offentligt ansatte svarer dette således til et beløb på ca. 500 mill. kr. i 1980.

I 1981 er det tilsvarende beløb ca. 1250 mill. kr.

Ad § 5:

Spørgsmål 36:

Hvor meget beregnes den ramme på i alt 1¼ pct. af lønsummen at beløbe sig til, fordelt på de 2 år, for offentligt ansatte?

Svar:

Rammen på 1¼ pct. af lønsummen giver første overenskomstår anledning til en merudgift på ca. 500 mill. kr. og en yderligere merudgift på ca. 375 mill. kr. i andet år.

Spørgsmål 37:

Hvor meget beløber de ændrede feriegodtgørelsessatser for offentligt ansatte sig til?

Svar:

En forhøjelse af feriegødtgørelsen som foreslået i lovforslaget fra 10 pct. til 12½ pct. skønnes – når virkningen heraf er slået fuldt igennem – at beløbe sig til ca. 200 mill. kr. pr. år for de offentligt ansatte.

Spørgsmål 38:

Der ønskes en opstilling over den procentvise lønfremgang – såvel med hensyn til realindkomst som nominelindkomst – for det offentlige område i følgende 2 situationer:

a. En 2-årig forlængelse af de nuværende

overenskomster med udbetaling af alle dyrtidsportioner.

b. Det foreliggende lovforslag fra regeringen.

Svar:

Forudsætningerne for nedennævnte beregninger er de i svarene til spørgsmål 17 og 24 angivne.

I de ovenfor nævnte situationer vil en statstjenestemand på skalatrin 26, stedtillægs-sats III, have følgende udvikling i løn og realløn fra 1978 til 1980:

	a. en 2-årig forlængelse af de nuværende overenskomster – med udbetaling af alle dyrtidsportioner			b. Det foreliggende lovforslag fra regeringen		
	1978-19 79 pct.	1979-19 80 pct.	1978-19 80 pct.	1978-19 79 pct.	1979-19 80 pct.	1978-19 80 pct.
Nominel lønstigning	6,63	6,38	13,43	6,96	6,04	13,42
Forbrugerprisstigning	6,25	5,00	11,56	6,25	5,00	11,56
Reallønsstigning	0,35	1,31	1,67	0,67	1,00	1,67

Spørgsmål 39:

Er det rigtigt, når Teknisk Landsforbund hævder at have fremsat skriftligt krav om 100 pct. taktregulering under forhandlingerne den 30.–31. januar 1979 med samtlige offentlige arbejdsgiverrepræsentanter, herunder også staten? I bekræftende fald bedes oplyst, om dette giver anledning til modifikationer eller kommentarer i relation til de udtalelser, som finansministeren fremsatte i folketinget den 23. marts 1979 om, at ingen havde fremsat krav om mere end 75–80 pct. taktregulering.

Svar:

Det er rigtigt, at Teknisk Landsforbund blandt sine overenskomstkra v har et krav om udbetaling af fuld taktregulering.

Endvidere kan oplyses, at HK har fremsat krav om, at taktreguleringen ændres således, at den giver fuld dækning for lønglidning på det private arbejdsmarked, ligesom landsforeningen Prosa har krævet 90 pct. taktregulering.

Med hensyn til mine udtalelser i folketinget den 23. marts 1979 skal bemærkes, at de var møntet på tjenestemandso rganisationer-

ne, med hvem taktreguleringsordningen har været forhandlet.

Det bemærkes i øvrigt, at taktreguleringsordningerne for de nævnte overenskomstgrupper alle henviser til reglerne i taktreguleringsordningen af 30. december 1975 med de ændringer, der er fastlagt af det af finansministeriet ved skrivelse af 3. maj 1977 nedsatte taktreguleringsnævn.

Spørgsmål 40:

Er det rigtigt, at organisationsrepræsentanterne for offentligt ansatte søndag den 18. marts 1979 begærede at forhandle videre og overveje foreliggende muligheder, men blev afskåret af finansministeren ved, at han ensidigt erklærede forhandlingerne for afsluttede?

Svar:

Ved forhandlingerne den 18. marts 1979 afviste Tjenestemændenes Fællesudvalg (TFU) de tilbud, jeg kunne fremsætte. TFU oplyste samtidig, at hvis jeg ville fremsætte yderligere tilbud, var man parat til at fortsætte forhandlingerne. Da jeg ingen mulighed havde herfor, måtte jeg anse yderligere forhandling for formålsløs. Der var således

konstateret et egentligt forhandlingsammenbrud, hvorfor der ikke er tale om, at jeg har afskåret TFU fra at fortsætte forhandlingerne.

Spørgsmål 41:

Hvor mange milliarder kr. andrager det beløb, som i § 5 betegnes som »den samlede lønsom«?

Svar:

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke opgørelser af lønsommen for den offentlige sektor. På baggrund af lønsomopgørelsen i 1977 kan »den samlede lønsom« skønsmæssigt opgøres til ca. 50 milliarder kr.

Spørgsmål 42:

Chaufførerne ved bybusserne i Odense har oplyst, at lønnen i dag var 32,60 kr. pr. time. Hvor meget vil deres løn stige i overenskomstperioden?

Svar:

Det er ikke muligt på indeværende tidspunkt at angive, hvor stor lønstigningen vil blive for chaufførerne ved bybusserne i Odense, da deres lønstigning vil være afhængig af, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang de vil få andel i den i § 5 foreslåede pulje.

Spørgsmål 43:

Kan ministeren bekræfte, at 100 pct. taktregulering for offentligt ansatte vil give 4 pct. lønspring, hvis lønglidningen på det private arbejdsmarked bliver de af regeringen skønnede 2 pct.?

Svar:

Såfremt lønglidningen på det private arbejdsmarked i 1979 og 1980 udgør 2 pct., vil fuld taktregulering betyde en periodevis taktreguleringsprocent på 1 to gange i 1980 og 2 gange i 1981. Lønstigningen som følge heraf vil være mindre end 4 pct., da dyrtidstillæg ikke taktreguleres.

For en gennemsnitstjenestemand vil stigningen som følge af ovennævnte være ca. 3,6 pct.

Spørgsmål 44:

Kan finansministeren bekræfte, at spørgsmålet om forøgelsen af ferien for lærere vil blive løst på baggrund af årsnormen, således at lærere bliver sikret andel i den udvidede ferie?

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 10.

Spørgsmål 45:

Vil specielle krav inden for det offentlige område, der er løst delvis, være omfattet af lovens § 3, stk. 1, 1), og hvorledes vil man i bekræftende fald undgå skævheder i forhold til andre grupper?

Svar:

Såfremt der på det offentlige område er opnået enighed om ændringer inden lovens ikrafttræden, forlænges vedkommende overenskomst eller aftale med disse ændringer i henhold til § 3, stk. 1, 1).

Der vil imidlertid ikke som følge heraf opstå skævheder i forhold til andre grupper, idet det følger af bemærkningerne til lovforslagets § 5, at såfremt der inden lovens ikrafttræden er aftalt forbedringer, skal disse medregnes ved opgørelsen af beløbsrammens udnyttelse. Tilsvarende gælder forbedringer, der er aftalt på ét område, og som i henhold til aftaler og overenskomster uændret overføres til disse områder.

Spørgsmål 46:

Finansministeren oplyste under 1. behandling af L 196, at det på årsbasis ville koste 400 mill. kr. at hæve taktreguleringens dækningsgrad fra 75 til 90. Der udbedes en redegørelse for, hvorledes dette beløb fremkommer.

Svar:

Det nævnte beløb fremkommer på grundlag af de under første del af svaret på spørgsmål 2 nævnte forudsætninger.

En udvidelse af taktreguleringens dækningsgrad fra 50 til 75 pct. ville ifølge ovennævnte svar betyde en merudgift for den offentlige sektor på ca. 650 mill. kr. pr. år. En

1) Det bemærkes, at ovennævnte spørgsmål træder i stedet for spørgsmål 46 til arbejdsministeren.

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

udvidelse fra 75 til 90 pct. ville derudover bevirke en merudgift på $\frac{1}{3}$ af ovennævnte beløb, ca. 400 mill. kr. pr. år.

af de forudsætninger, der har været lagt til grund ved indgåelsen af overenskomsten.

Ændringer i overenskomsten må iøvrigt holdes inden for de i loven angivne rammer.

Spørgsmål 47:

Vil ministeren give mulighed for oprettelse af flere paritetiske nævn, således at de enkelte organisations- og aftaleområder kan forhandle puljefordeling?).

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1 og det deri omtalte ændringsforslag, der snart vil blive fremsendt til udvalget.

Under hensyn til det offentlige arbejdsmarkeds struktur og lønsystemernes opbygning vil det være en afgørende forudsætning for sigtet med fordelingen af den i lovforslagets § 5 omhandlede beløvsramme, at der ikke oprettes flere paritetiske nævn for de enkelte overenskomst- og aftaleområder end de 3, der er foreslået i ovennævnte ændringsforslag.

Spørgsmål 47 a:

Er lovforslaget til hinder for, at der i overenskomstperioden indføres jobvurdering for f. eks. bybuschauffører?

Svar:

Lovforslaget vil ikke være til hinder for, at der indføres jobvurdering, men det bemærkes, at eventuelle økonomiske konsekvenser heraf må holdes i overensstemmelse med de i lovforslaget angivne økonomiske rammer.

Spørgsmål 48: (besvaret af arbejdsministeren)

Kan det bekræftes, at de problemer, der rejses af Dansk Socialrådgiverforening, stadig vil være uløste, da der er tale om en forlængelseslov?

Svar:

Arbejdsministeriet er ikke på grundlag af de foreliggende oplysninger i stand til at tage stilling til den konkrete sag. Generelt skal man imidlertid udtale, at det er de gældende kollektive overenskomster i deres helhed, der forlænges. Fortolkningen af overenskomster må foretages ad fagretlig vej, og der vil herved tillige kunne tages stilling til betydningen

Ad besvarelsen af spørgsmål 17 sammenholdt med henvendelsen fra Akademikernes Centralorganisation:

Spørgsmål 49:

Ministerens bemærkninger udbedes til forskellene mellem de 2 i ovennævnte bilag givne opstillinger.

Svar:

Når beregningerne i de 2 ovennævnte bilag fører til forskellige resultater, skyldes det forskelle i forudsætningerne. De væsentligste forskelle er følgende:

1. Der ses i L 196 – bil. 17 (AC-opstilling) bort fra de $1\frac{1}{4}$ pct., der i henhold til forslagens § 5 afsættes til anvendelse i den offentlige sektor.

2. Stigningerne i L 196 – bil. 17 beregnes fra 1. april 1979 til 1. april 1981. Dvs. den relativt høje taktreguleringsstigning pr. 1. april 1979 medregnes ikke, medens den relativt lave pct. pr. 1. april 1981 medregnes.

Beregningerne foretages pr. 1. april, medens svaret på spørgsmål 17 indeholder en stigningsberegning fra overenskomstår til overenskomstår.

3. I L 196 – bilag 17 benyttes 1,17 pct. som taktreguleringsprocent pr. 1. oktober 1979 mod 1,50 pct. i svaret på spørgsmål 17.

4. I L 196 – bil. 17 antages forbrugerpriserne at stige med 13,53 pct. fra januar 1979 til januar 1981, medens forudsætningerne for svaret på spørgsmål 17 er en stigning fra overenskomstår 1978/79 til overenskomstår 1980/81 på 11,03 pct.

ACs afvigende valg af forudsætninger bevirker for så vidt angår punkt 1-3 en lavere stigning i lønnen, medens punkt 4 bevirker en lavere reallønsstigning.

Spørgsmål 50:

Ministeren bedes oplyse, hvorledes finanslovene og betalingsbalancen i 1980 og 1981 forventes påvirket som følge af den af ferieforlængelsen forårsagede merbeskæftigelse i den offentlige sektor.

Svar:

Der henvises til samrådet dags dato vedrørende samrådsspørgsmål F, hvorunder det blev fremhævet, at det ikke på forhånd er muligt at skønne med nogenlunde rimelig sikkerhed over, hvor mange nyansættelser ferieforlængelsen vil give anledning til i den offentlige sektor.

Bilag 4

Udvalgets spørgsmål til handelsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Hvilke virksomheder havde i 1978 et bruttooverskud på over 225 mill. kr.?

Svar:

Det er ikke muligt at besvare det stillede spørgsmål, idet der ikke i den officielle regnskabsstatistik foreligger en opdeling på antal virksomheder efter bruttoavancens størrelse.

Spørgsmål 2:

Hvorledes berøres Dansk Undergrunds Consortium af indkomstbegrænsningen?

Svar:

Dansk Undergrunds Consortium er ikke nogen juridisk person, men et arbejdsfællesskab mellem A. P. Møller-selskaberne og de tre olieselskaber Shell, Texaco og Chevron. De deltagende selskaber deltager alle gennem dansk registrerede aktieselskaber eller gennem dansk registrerede filialer. De deltagende selskaber vil således være omfattet af avancebegrænsningsloven på samme måde som andre danske selskaber.

Spørgsmål 3:

Der ønskes en opgørelse over statslige kapitaltilskud til industri og håndværk i kroner årligt for perioden 1975 og til 1979, samt et

skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år?

Svar:

Direkte *tilskud* til industri og håndværk af kapital til investeringsformål ydes i medfør af egnsudviklingslovens § 10, der er forbeholdt virksomheder i de vanskeligst stillede dele af egnsudviklingsområderne.

Herudover er der i henhold til lovens § 14 et beløb på 5 mill. kr. pr. år til rådighed for grundlægsinvesteringer; men disse ydes normalt ikke direkte til virksomhederne, men til anlægsarbejder (havne, sluseanlæg, uddybning af sejløb og lign.), som er af direkte betydning for konkrete erhvervsvirksomheder.

Til energibesparende foranstaltninger i forbindelse med industrielle processer m. v. har der siden den 1. juli 1977 kunnet ydes tilskud til industri- og håndværksvirksomheder samt visse andre erhvervssektorer med særligt energikrævende processer.

Til fremstillingsvirksomheden inden for håndværk og industri m. v. har der fra den 1. december 1977 kunnet ydes tilskud til produktudvikling.

De nævnte tilskudsordninger har disponeret eller ventes at ville disponere over følgende årlige rammebeløb:

Mill. kr.	1975/76	1976/77	1977/78	1978	1979	1980	1981	1982
Egnsudvikling	38,0	50,0	60,0	3 kv. 51,5	71,0	Bo 70,0	Bo 30,0	Bo 30,0
Grundlægsinvesteringer	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Procesenergi	—	—	80,0	50,0	70,0	70,0	—	—
Produktudvikling ...	—	—	40,0	37,5	60,0	10,0	10,0	10,0

Udover egentlige tilskudsordninger stilles der tillige kapital til rådighed for industri og håndværk i form af *lån til reduceret rente*.

Følgende beløb har været eller ventes at være til rådighed i nedennævnte finansår:

Mill. kr.	1975/76	1976/77	1977/78	1978	1979	1980	1981	1982
				3 kv.		Bo	Bo	Bo
Egnsudvikling	150,0	150,0	165,0	133,5	176,5	180,0	120,0	120,0
Håndværk og mindre industri	40,0	40,0	50,0	40,0	55,0	60,0	40,0	40,0
Udviklingsfondet ...	54,6	31,5	29,6	13,9	31,2	29,4	29,4	29,4
K-lån	-	-	110,0	110,0	440,0	440,0	-	-

Endelig har staten i finansårene 1972/73 og 1975/76 indskudt ialt 98 mill. kr. i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S, der på grundlag heraf optager lån på kapitalmarkedet for indtil tre gange dette beløb. Genudlånet udgør nu ca. 100 mill. kr. pr. år.

De ovennævnte ordninger kan i enkelte tilfælde (egnsudvikling, procesenergi, produktudvikling) anvendes til virksomheder uden for håndværk og industri, men den altovervejende del af beløbene anvendes i disse to erhvervsgrupper.

Ad arbejdsministerens besvarelse af spørgsmål 76. (se bilag 2):

Spørgsmål 4:

Kan en bestående virksomhed, der hidtil ikke har haft en kollektiv lønoverenskomst med fagbevægelsen, men indgår en sådan i efteråret 1979, indregne de af overenskomsten følgende lønstigninger med øjeblikkelig virkning uden tilladelse fra myndighederne?

Svar:

Det stillede spørgsmål kan besvares bekræftende.

Bilag 5

Udvalgets spørgsmål til ministeren for skatter og afgifter og dennes svar herpå.*Spørgsmål 1:*

Hvornår kommer lovforslaget om værdistigningsafgiften?

Svar:

Regeringen har endnu ikke tilendebragt undersøgelserne og overvejelserne af problemerne i forbindelse med udformningen af lovforslaget om værdistigningsskat, og der kan derfor ikke oplyses noget om, hvornår forslaget fremsættes i folketinget.

Spørgsmål 2:

Der ønskes en opgørelse over foretagne skatteunddragelser ved hjælp af fonds og

skattetekniske fiduser i perioden fra 1975 og til 1979 samt et skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år.

Svar:

Der findes ikke tilgængelige oplysninger, der gør det muligt at foretage den nævnte opgørelse for perioden 1975-1979, ligesom der ikke foreligger grundlag for at afgive et blot nogenlunde forsvarligt skøn over den forventede udvikling på det omhandlede område i de kommende 2 år.

Der henvises i denne forbindelse til vedlagte kopi af skrivelse af 6. marts 1979 til folketingets skatte- og afgiftsudvalg.

MINISTERIET FOR SKATTER OG AFGIFTER

Den 6. marts 1979.

Til folketingets skatte- og afgiftsudvalg.

Ad forslag til folketingsbeslutning om indgreb mod skatte- og afgiftsunddragelse gennem oprettelse af private fonds (»Den døde hånd«) (af Wilhjelm (VS) og Waldorff (VS)) (B 15).

I anledning af spørgsmål 2 i udvalgets skrivelse af 17. januar 1979 (B 15 – bilag 2) skal man meddele følgende:

Spørgsmål:

Der ønskes en kvantitativ oversigt over, hvilke renteindtægter der ikke bliver beskattet, samt om muligt oplysning om, hvilke renteindtægter der på trods af lovgivningen ikke beskattes.

Svar:

Renteindtægter, der erhverves af en lang række private fonds, foreninger, stiftelser, legater og selvejende institutioner m. v., beskattes ikke efter de gældende regler, idet renteindtægter normalt ikke kan betragtes som indkomst ved erhvervsmæssig virksomhed for de pågældende institutioner med deraf følgende skattepligt efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 6.

Tilsvarende er renteindtægter, der erhverves af pensionskasser – herunder ATP – samt renter, der tilskrives de forskellige skattebezugstagede opsparingskonti i banker og sparekasser, fritaget for beskatning. De sidstnævnte konti omfatter bl. a. selvpensioneringskonti, børneopsparingskonti, indekskonti m. v.

Renteindtægter, der tilskrives de forskelli-

ge pensionsordninger – herunder ATP, udsættes dog for en efterfølgende beskatning hos den pensionsberettigede, når pensionen kommer til udbetaling.

Endvidere er renteindtægter, der tilfalder forsikringsselskaber, skattefri, i det omfang de medgår til dækning af selskabernes forpligtelser overfor forsikringstagerne.

Oplysninger, der kan danne grundlag for et skøn over de samlede skattefri renteindtægter hos de nævnte private institutioner m. v., forekommer meget spredt og daterer sig i flere tilfælde adskillige år tilbage. Et skøn over de samlede »private« renteindtægter, der er undtaget fra beskatning efter de gældende regler, må derfor blive yderst summarisk og behæftet med stor usikkerhed.

Med dette forbehold kan det anslås, at skattefri renteindtægter hos private institutioner m. v. i 1977 har været af størrelsesordenen omkring 9 mia kr.

Der findes ingen statistiske oplysninger, der gør det muligt med rimelig sikkerhed at skønne over, i hvilket omfang renteindtægter ulovligt bliver unddraget beskatning. Det må dog antages, at de med virkning fra 1978 indførte regler om skattemæssig kontrol med renteindtægter i pengeinstitutter og med obligationsrenter har ydet et væsentligt bidrag til at forhindre ulovlig skatteunddragelse af renteindtægter.

Bilag 6

Udvalgets spørgsmål til økonomiministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Under henvisning til, at forbrugerpriserne i de sidste 2 år er steget 20 pct., ønskes det oplyst, hvor meget de da forventes at stige de næste 2 år?

Svar:

Med udgangspunkt i de forudsætninger (herunder ikke mindst om prisudviklingen i udenrigshandelen), der blev lagt til grund i den økonomiske oversigt, samt overenskomstlovene anslås det, at forbrugerpriserne fra begyndelse til slutning af 1979 vil gå op med omkring 5½ pct.

For 1980 skulle der med en moderat opgang i import- og eksportpriser samt den lønudvikling, som overenskomstloven antages at resultere i, være mulighed for en reduktion af stigningstakten i forbrugerpriserne til ca. 4½ pct.

Det skal dog fremhæves, at ikke mindst udviklingen i oliepriserne, om hvilke der endnu ikke er grundlag for en blot nogenlunde sikker bedømmelse, tilfører vurderingen en høj grad af usikkerhed. Til belysning af størrelsesordenen kan det nævnes, at f. eks. en olieprisstigning, der er 10 pct. kraftigere end oversigtens forudsætning om 14½ pct. i løbet af 1979, vil forstærke prisstigningstempoet med ½-¾ pct. Heri er medregnet samtlige indirekte virkninger, herunder at olieprisstigningen generelt vil virke forstærkende på det internationale prisniveau.

Spørgsmål 2:

Hvor meget er jord og fast ejendom steget i værdi siden 16. alm. vurdering?

Svar:

Statsskattedirektoratet udarbejder løbende beregninger over udviklingen i salgspriserne for enfamilieshuse, sommerhuse og landbrugsejendomme. Det fremgår af denne statistik, at salgspriserne målt i forhold til værdiansættelsen ved 16. alm. vurdering ved ud-

gangen af 1978 gennemsnitlig har udviklet sig således:

16. alm. vurdering = 100	April 1977	December 1978
Enfamilieshuse.....	107	139
Sommerhuse.....	112	143
Landbrugsejendomme 15-60 ha ¹⁾ i Københavns, Frederiksberg og Roskilde amtsskyldskredse	113	168
Resten af landet	106	154

¹⁾ Prisudviklingen for mindre landbrugsejendomme viser lidt kraftigere stigninger i salgssummen.

Der foreligger ikke oplysninger om udviklingen i salgspriserne for andre ejendomsarter.

Spørgsmål 3:

Betyder iværksættelsen af EMS-systemet, at ministeren kan garantere for, at kronen ikke devalueres i år?

Svar:

I sammenligning med slangesamarbejdet rummer EMS-systemet den fordel, at det bl. a. i kraft af de øgede kreditmuligheder skulle være modstandsdygtigt over for stærke internationale kapitalbevægelser. Bortset herfra indebærer overgangen fra slangen til EMS ikke nogen ændring i grundlaget for den danske valutapolitik.

Spørgsmål 4:

Hvor meget vil Danmarks gæld til udlandet blive reduceret de næste 2 år?

Spørgsmålet er besvaret sammen med spørgsmål 18, hvortil henvises.

Spørgsmål 5:

Det ønskes nærmere belyst, hvordan samtidige bestræbelser fra andre lande på at for-

bedre egen konkurrenceevne over for udlandet har modvirket de seneste års danske bestræbelser på at forbedre konkurrenceevnen, herunder udenlandske indkomst- og lønpolitiske foranstaltninger og omkostningsdæmpende foranstaltninger i øvrigt.

Svar:

Forskydninger i konkurrenceevnen mellem Danmark og andre lande afhænger af mange ting udover foranstaltninger overfor løn- og omkostningsudviklingen. Forskelle i produktivitetsudvikling samt valutakursforskydninger, der påvirker såvel eksportvilkårene som råvareomkostningerne via importprisudviklingen, spiller således en væsentlig rolle. Det er ikke muligt specifikt at vurdere den kombinerede effekt af bestræbelserne på at dæmpe omkostningsudviklingen her i landet og i udlandet.

Det samlede resultat af de påvirkninger, som omkostningsudvikling, produktivitetsudvikling og valutakursforskydninger har udøvet, kan belyses ved at betragte forskydningerne i den danske industris andel af importen af industrivarer i udlandet. I midten af 1970'erne var denne andel faldende, men i de seneste år er nedgangen ophørt, og i 1978 har der efter alt at dømme været tale om en stigning. Denne udvikling dækker over, at der har været stigende markedsandele i Norge og Tyskland gennem de sidste tre år, og at faldende markedsandele i Sverige og England siden første halvdel af 1970'erne i 1978 er blevet afløst af stigning. Selv om de i udlandet udfoldede bestræbelser på at styrke konkurrenceevnen har virket dæmpende på effekten af de tilsvarende danske bestræbelser, synes der således, når alle konkurrencebestemmende faktorer tages i betragtning, ikke at have været en afgørende bremse på mulighederne for at øge den danske industrieksport.

Spørgsmål 6:

Der ønskes en opgørelse over produktivtetsstigningen i de sidste 10 år samt oplysning om, i hvor høj grad denne stigning er medgået til at afdrage og forrente nyanskaffet maskinpark og anden produktionskapital.

Svar:

Fra 1969 til 1978 er bruttofaktorindkomsten i de private erhverv bortset fra boligbenyttelse i gennemsnit forøget med 2 pct. om året regnet i 1970-priser. Samtidig er antallet af fuldtidsbeskæftigede reduceret med i gennemsnit ca. 1 pct. om året og antallet af arbejdstimer pr. år med yderligere knap 1 pct. Produktiviteten i de private erhverv skulle således være steget med omkring 4 pct. årligt over den betragtede periode.

Det er ikke muligt at udtale sig præcist om, i hvilken udstrækning der er en årsagssammenhæng mellem denne produktionsstigning og erhvervslivets muligheder for at forrente og afdrage nyinvesteringer, idet andre faktorer såsom afsætningsmuligheder og omkostningsudvikling også spiller ind. Men til belysning af investeringsomfanget kan anføres, at de private faste investeringers andel af den private sektors bruttofaktorindkomst (eks. boligbenyttelse) steg fra 17,7 pct. i 1969 til 19,3 pct. i 1978.

Spørgsmål 7:

Der ønskes en opgørelse af, på hvilken måde og i hvilket omfang valutakursændringerne i perioden fra 1975 og til 1979 er slået igennem i priserne på importvarerne.

Spørgsmål 8:

I hvilket omfang er valutakursændringerne i samme periode slået igennem på priserne i det hele taget?

Svar:

Med udgangspunkt i den af Danmarks Nationalbank beregnede »effektive« kronekurs er i tabellen nedenfor vist omfanget af de valutakursforskydninger, der har fundet sted siden 1974. Er den procentvise ændring positiv, er valutakursændringen udtryk for en revaluering af kronen.

Tabel.

Ændring i den »effektive« kronekurs, 1974 – 1978.

	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
Procent	2,7	2,9	÷ 0,6	1,3

Som det ses, har der fra år til år kun været tale om mindre forskydninger. På den bag-

grund må påvirkningen af det danske importprisniveau også antages at være beskedent. I 1975 og 1976 og igen i 1978 har valutakursændringerne bidraget til at dæmpe importprisopgangen. Den isolerede virkning heraf på importpriserne må dog antages at have været mindre end den procentvise ændring i den »effektive« kronekurs.

Opgangen i det indenlandske forbrugerprisniveau kan som følge heraf anslås at være blevet dæmpet med ½–1 procent i såvel 1975 som 1976, mens påvirkningen i de to sidste år har været yderst begrænset.

Spørgsmål 9:

I hvilket omfang er valutakursændringer i den omhandlede periode blevet benyttet til at øge profitterne fremfor at øge »konkurrenceevnen«?

Svar:

Som det fremgår af svaret på spørgsmål 5, er valutakursændringer kun en af de faktorer, der påvirker konkurrenceevnen. Den stedfundne valutakursudvikling i de senere år har bidraget til at dæmpe opgangen i råvareudgifterne og har dermed sammen med de fortsatte produktivitsfremskridt dæmpet opgangen i omkostningerne. Det skal endvidere anføres, at en forøget indtjening i virksomhederne også indebærer en styrkelse af konkurrenceevnen gennem de virkninger, som dette har på virksomhedernes muligheder for at investere, øge salgsindsatsen, udvikle nye produkter m. v.

Spørgsmål 10:

Der ønskes en opgørelse over forbrugsudviklingen for selvstændige og for lønmodtagergrupper med en årsindtægt, der er større eller mindre end 100.000 kr., i perioden 1975 og til 1979 og et skøn over den mulige udvikling i de kommende 2 år.

Svar:

Der foreligger ikke oplysninger, der gør det muligt at besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 11:

Der ønskes en opgørelse over den købekraft i kroner og pct., der er opsuget henholdsvis gennem besparelser på finansloven og gennem skatter og afgifter, samt en opgø-

relse over, hvordan denne politik har ramt de nævnte grupper i perioden 1975 til 1979.

Svar:

Det er hverken muligt eller rimeligt at foretage en isoleret vurdering af enkeltstående ændringer af de offentlige budgetter. De samlede offentlige indtægter og udgifter påvirkes således ikke alene af skatte- og afgiftsændringer og besparelser, men tillige af f. eks. ny aktivitetsskabende lovgivning (bl. a. beskæftigelsesplaner), pris- og lønudviklingen samt aktiviteten i den private sektor.

Et summarisk udtryk for, hvordan udviklingen i de offentlige finanser påvirker de disponible indkomster i den private sektor, findes i bevægelserne i saldoen på de offentlige budgetter.

Fra 1975 til 1979 ventes underskuddet på de samlede offentlige budgetter således at gå ned fra ca. 5 mia kr. (svarende til knap 2½ pct. af bruttonationalproduktet), til godt 3 mia kr. (svarende til knap 1 pct. af bruttonationalproduktet). Disse tal må ses i lyset af, at der i 1974 – før indkomstskattelettelse pr. 1. januar 1975 – var tale om et samlet *overskud* på de offentlige budgetter på over 8 mia kr. (svarende til ca. 4 pct. af bruttonationalproduktet).

Forskydningerne i stillingen på de offentlige budgetter er stort set et resultat af bevægelserne i saldoen på statsbudgettet, idet den øvrige offentlige sektor ret stabilt har vist overskud på 3–4 mia kr. om året.

Det er ikke muligt at foretage en opdeling af budgettets virkninger på forskellige indkomstgrupper.

Spørgsmål 12:

Hvordan har købekraften i kroner for en familie udviklet sig fra 1975 og til 1979, og hvordan forventes den at udvikle sig i de kommende 2 år?

Spørgsmålet er besvaret sammen med spørgsmål 26–28, hvortil henvises.

Spørgsmål 13:

Der ønskes en opgørelse over prisudviklingen fra 1975 og til 1979 bl. a. set i forhold til forsøg på indgreb over for prisudviklingen.

Svar:

Inden for de sidste fire år har der været iværksat forskellige former for indgreb i pris- og avancédannelsen. Således var perioden marts 1975 – november 1976 undergivet avancestoploven, som blev afløst af et prisstop, der var gældende indtil udgangen af februar 1977. Herefter var prisudviklingen under påvirkning af pris- og avanceloven af

1974 med de ændringer, der blev vedtaget i medfør af augustforlig I. Endelig har prisudviklingen siden september 1978 været under indflydelse af den nu gældende prisstoplov.

Nedenfor i tabellen er vist den gennemsnitlige månedlige prisstigning inden for de relevante perioder for udvalgte dele af månedsprisindeksets varer og tjenester.

Pct.-stigning pr. måned	Månedspri- sindeks, ekskl. bolig	heraf		
		animalske varer	danske in- dustrivarer	private tje- neste ydelser
Mar. 1975–nov. 1976	0,64	0,77	0,41	0,69
Dec. 1976–feb. 1977	0,00	÷ 0,13	0,00	0,07
Mar. 1977–aug. 1978	0,68	0,70	0,65	0,93
Sep. 1978–jan. 1979	0,11	0,12	0,00	0,29

Ved en vurdering af disse oplysninger må der tages hensyn til, at prisudviklingen, uanset hvilken lovgivning der har været gældende, altid vil kunne påvirkes af importprisstigninger. Endvidere kan man ikke med sikkerhed udtale sig om den virkning, de to prisstoplove måtte have haft i prisstopperioden, idet virkningen må ses i sammenhæng med den videre prisudvikling. Der kan således ikke ganske ses bort fra, at den tilbageholdenhed, erhvervslivet måtte have udvist i prisstopperioder, senere modsvares af prisforhøjelser, som var midlertidigt udsat.

Spørgsmål 14:

Der ønskes en opgørelse over udviklingen i virksomhedernes indtjening i perioden 1975 og til 1979 samt et skøn over, hvordan den vil udvikle sig i de kommende 2 år.

Spørgsmålet er af økonomiministeren besvaret sammen med spørgsmål 29 til arbejdsministeren, hvorfor der henvises til bilag 2.

Spørgsmål 15:

Der ønskes en oversigt over kapitalgevinsterne i perioden fra 1975 og til 1979 samt et skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år.

Svar:

Kapitalgevinster i form af stigende mulige salgspriser forekommer såvel på reale som på finansielle aktiver. Der foreligger ingen samlede opgørelser over kapitalgevinster ef-

ter denne opgørelsesmåde, og anvendelse af opgørelsen over de skattepligtige formuer vil ikke være fyldestgørende, idet fast ejendom optages med de beløb, der fastsættes ved seneste offentlige værdiansættelse, og »juridiske personers« (fonde og aktieselskaber) formuer ikke indgår i opgørelsen.

Til delvis belysning af spørgsmålet kan oplyses, at fra april 1975 til udgangen af 1978 viste statsskattedirektoratets salgsstatistik, at salgspriserne for enfamiliehus og sommerhuse var øget med godt 60 pct. og for landbrugsejendomme ca. 100 pct.

Der foreligger ingen skøn over udviklingen i kapitalgevinster i 1979 og 1980.

Spørgsmål 16:

Der ønskes en oversigt og opgørelse over ejersubsidierne i kroner for perioden 1975 og til 1979 samt et skøn over den forventede udvikling i de kommende 2 år.

Svar:

Det er forbundet med store praktiske og teoretiske vanskeligheder at opgøre »ejersubsidierne« for indehavere af ejerboliger, og der foreligger derfor ingen opgørelser, der dækker den ønskede periode. Boligministeriet har i en redegørelse for »udviklingen i boligsektoren« af juni 1978 beskrevet forskellige metoder til opgørelse af subsidierne. Boligministeriet har i denne redegørelse opgjort de subsidier, der knytter sig til lejeværdiansættelsen, til 6,4 mia kr. i 1977.

Spørgsmål 17:

Det ønskes oplyst, hvor stor en del af værditilvæksten der i de sidste 10 år er gået til det offentlige forbrug, opgivet i pct. år for år.

Svar:

I nedenstående tabel er angivet en oversigt over udviklingen i bruttonationalproduktet, bruttofaktorindkomsten samt det offentlige forbrug (alt opgjort i årets priser) for perioden 1969/78. Endvidere er det offentlige forbrug angivet som pct. af dels bruttonationalproduktet, dels bruttofaktorindkomsten.

	(1) Bruttonationalprodukt	(2) Bruttofaktorindkomst	offentligt forbrug	Offentligt forbrug som procent af	
	(mia kr.)	(mia kr.)	(mia kr.)	(1)	(2)
1969	106,90	92,75	20,00	18,7	21,5
1970	118,05	102,90	23,85	20,2	23,2
1971	130,10	113,10	28,50	21,9	25,2
1972	147,35	127,70	32,05	21,7	25,1
1973	169,10	145,45	36,05	21,3	24,8
1974	188,35	165,70	43,90	23,3	26,5
1975	209,30	183,75	52,50	25,1	28,6
1976	241,85	210,05	58,60	24,2	27,9
1977	270,10	230,95	65,60	24,3	28,4
1978 (skøn)	300,50	255,05	73,55	24,5	28,8

Kilde: »Økonomisk oversigt« (Bilagstabel 13).

Spørgsmål 18:

Regeringens skøn over betalingsbalanceunderskuddets udvikling i 1979 og 1980 efter lovforslagernes gennemførelse og under hensyntagen til stigende oliepriser udbedes.

Svar:

I den økonomiske oversigt skønnedes et betalingsbalanceunderskud for 1979 på 8 mia kr. For 1980 forelå ikke et egentligt skøn, men under de forudsætninger om den internationale økonomiske udvikling og den økonomiske politik, der var gjort i kapitel IV i oversigten, må det antages, at der ville blive tale om en stigning i betalingsbalanceunderskuddet på ca. 1½ mia kr. til ca. 9½ mia kr. i 1980 først og fremmest som følge af stigende nettorentebetalinger til udlandet.

Gennemførelsen af lovforslagene vil indebære, at omkostningsudviklingen for 1979 og 1980 som helhed ikke vil afvige nævneværdigt fra oversigtens forudsætninger, om end med en noget anderledes tidsprofil (noget større stigning igennem 1979 og noget langsommere stigning gennem 1980). Det må antages, at dette næppe vil øve nævneværdig indflydelse på eksportforløbet. Da en del af lønfremgangen ifølge lovforslagene gives

som ferieforlængelse, vil stigningen i den udbetalte løn og dermed i forbrugsmulighederne være mindre end forudsat i den økonomiske oversigt. I denne forudsattes samme stigningstakt i timelønninger og årsløn. Det må derfor antages, at væksten i den private forbrugsefterspørgsel og dermed i importen vil blive svagere ved gennemførelsen af lovforslagene end antaget i oversigten. Virkningerne heraf vil næppe øve synderlig indflydelse på betalingsbalancen i 1979, men til gengæld få fuld effekt i 1980. På denne baggrund må det anslås, at en væsentlig del af den foran skønnede forringelse af betalingsbalancen fra 1979 til 1980 vil blive fjernet. Skønsmæssigt vil der med disse ændrede forudsætninger blive tale om en forringelse på ca. ½ mia kr. fra 1979 til 1980. Den omstændighed, at der således må påregnes et fortsat stort betalingsbalanceunderskud, vil være ensbetydende med, at Danmarks nettogæld til udlandet fortsat vil vokse.

Det skal understreges, at disse overslag bygger på oversigtens forudsætninger om olieprisernes stigning, dvs. en stigning i OPEC-landenes råoliepriser på 14,5 pct. fra slutningen af 1978 til slutningen af 1979 og en tilsvarende – lidt forsinket – opgang i de samlede importpriser på energi.

De på nuværende tidspunkt foreliggende oplysninger viser, at olieprisstigningerne – først og fremmest på raffinerede produkter – er kommet hurtigere end forudsat i oversigten, hvilket naturligvis vil indebære en tendens til forøget underskud for året som helhed. Det er imidlertid ikke muligt på basis af de oplysninger, der foreligger, at foretage en realistisk revision af betalingsbalanceskønnet som følge af olieprisudviklingen, hvortil kommer den usikkerhed, der knytter sig til OPEC-landenes fremtidige prispolitik.

Til belysning af størrelsesordenen skal oplyses, at f. eks. en yderligere 10 pct.s forøgelse af energipriserne umiddelbart vil belaste betalingsbalancen med ca. 1 mia kr. årligt ved uændrede importmængder (netto) af energi. Hvilke betalingsbalancemæssige virkninger en sådan yderligere prisstigning vil få via sine påvirkninger af energiforbruget og den økonomiske aktivitet her i landet samt på det internationale konjunkturklima, kan ikke vurderes med rimelig sikkerhed på nuværende tidspunkt.

Spørgsmål 19:

Hvad er grunden til, at lønstigningen i den periode, hvor overenskomstloven af 15. april 1977 har været gældende, ikke har holdt sig inden for de 6 pct. årligt, som regeringen forsikrede folketinget om, da dette i april 1977 behandlede forslaget til nævnte overenskomstlov, og hvordan specificeres overskridelserne af denne procentramme?

Spørgsmålet er besvaret sammen med spørgsmål 28, hvortil henvises.

Spørgsmål 20:

Hvor meget mindre skulle den danske lønstigningstakt have været i hvert af de seneste 15 år, for at en klar forbedring af den danske konkurrenceevne over for udlandet er opnået?

Svar:

Som det fremgår af svaret på spørgsmål 5 (bil. 25) er forskydninger i konkurrenceevnen

et resultat af udviklingen i en lang række faktorer, herunder lønudviklingen. Det er derfor ikke muligt mere præcist at vurdere, hvorledes et ændret forløb i en enkelt af disse faktorer isoleret vil påvirke konkurrenceevnen. Det er dog klart, at det er et vigtigt element i en konkurrencestyrkende politik at få bremset væksten i lønomkostningerne og at sikre, at disse ikke stiger stærkere end i de lande, vi konkurrerer med. Det må vurderes, at der gennem de forslag, der er fremlagt, er skabt mulighed for en dæmpning af omkostningsopgangen i løbet af de kommende 2 år. Af mindst lige så stor betydning er, at den hidtidige gunstige produktivitetsudvikling fortsætter. Dette er søgt tilgodeset gennem den række af investeringsstimulerende foranstaltninger, der er gennemført i de senere år. Hvor hurtigt samspillet mellem lønudvikling og produktivitetsudvikling vil slå igennem på betalingsbalancestillingen, kan ikke vurderes med rimelig sikkerhed. Det er derfor heller ikke muligt at give en mere præcis vurdering af, hvilket økonomisk forløb man ville have haft ved et andet lønforløb i den foregående periode. Det bør her anføres, at valutakursudviklingen, der også øver indflydelse på konkurrencestillingen, da givetvis ville have været anderledes¹⁾.

Spørgsmål 21:

Hvilken årlig lønstigningstakt forventes i de næste 2 år i Sverige, Norge, Finland, USA, Japan og de otte andre EF-lande? Hvilke øvrige oplysninger ligger til grund for regeringens opfattelse af, at de af regeringen fremsatte lovforslag nr. L 196 – L 202 vil sikre, at konkurrenceevnen over for udlandet fastholdes?

Svar:

På basis af nationale skøn og overslag fra internationale organisationer er i nedenstående tabel angivet en samlet oversigt over den forventede stigningstakt (fra 1978 til 1979) i industriarbejdernes gennemsnitlige timefortjeneste for Sverige, Norge, Finland, USA, Japan samt de øvrige EF-lande bortset fra Luxembourg. På indeværende tidspunkt fore-

¹⁾ Ovennævnte svar er også besvarelse af spørgsmål 18 og 20 til arbejdsministeren, jfr. bilag 2.

ligger der ikke skøn over lønstigningstakten for 1980:

Tabel	pct.
Sverige	7
Norge	4
Finland	11
USA	9
Japan	6
Belgien	6½
England ¹⁾	14
Frankrig ²⁾	13
Holland ²⁾	6
Italien ²⁾	13½
Tyskland	5

¹⁾ Gennemsnitlig ugeløn for samtlige ansatte i industrien.

²⁾ Lønsats.

På dette grundlag må man antage, at forholdet mellem udviklingen i de danske og de udenlandske lønomkostninger ikke på afgørende måde vil adskille sig fra situationen i de nærmest foregående år.

Spørgsmål 22:

Industrirådets prognose af 21. marts 1979 udbedes, hvorhos regeringens udførlige kommentarer hertil bedes tilstillet udvalget med udtømmende begrundede vurderinger, hvor regeringens fremtidsforventninger adskiller sig fra Industrirådets.

Svar:

Økonomiministeriet er ikke i besiddelse af Industrirådets prognose, der først offentliggøres i aprilnummeret af Dansk Industri. Økonomiministeriet har imidlertid modtaget det af Industrirådet til folketingets medlemmer tilsendte sammendrag.

Sammendraget er ikke så specificeret, at det er muligt at foretage en udtømmende bedømmelse af, i hvilket omfang Industrirådets vurdering adskiller sig fra det økonomiske sekretariats.

Det er dog tydeligt, at Industrirådets prognose regner med prisudvikling i udenrigshandelen, der afviger fra de forudsætninger, der ligger til grund for den økonomiske oversigt. Der er ikke oplyst enkeltheder herom, men det forekommer sandsynligt, at der bl. a. er regnet med betydeligt større stigninger i olie-

priserne og muligvis også i andre råvarepriser. Disse prisbevægelser, som det som nævnt i svaret på spørgsmål 18 (bil. 25) er overmåde vanskeligt at vurdere i dag, synes at være den vigtigste årsag til, at Industrirådet regner med så store underskud på betalingsbalancen, idet de forskelle i bevægelsen i import- og eksportmængde, der er oplyst, ikke er af en sådan størrelse, at de kan påvirke saldoen på betalingsbalancen stærkt. Om det også er denne vurdering af de udefra kommende prisstigninger, der fører til, at Industrirådet regner med en større lønstigning i de kommende to år end det økonomiske sekretariat – henholdsvis 20 og 16 pct. – foreligger ikke belyst.

Til overslagene for Industrirådet må yderligere knyttes den kommentar, at såfremt der bliver tale om så stærke internationale prisstigninger, må det forventes, at såvel det internationale som det danske konjunkturbillede vil blive påvirket heraf. Dette kan bl. a. have til følge, at de internationale råvarepriser (ekskl. olie) antager et noget gunstigere forløb, og vil formentlig virke dæmpende på det danske aktivitetsniveau og dermed på importen. Det er således nærliggende at forestille sig, at den kraftigere forbrugsstigning i 1980, som Industrirådet regner med, og som under alle omstændigheder forekommer høj, i en sådan situation vil blive mere trykket.

Spørgsmål 23:

Hvad vil man gøre ved den forringede konkurrenceevne, når det viser sig, at mæglingsforslaget, som kun regeringen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO foregiver at tro på, ikke holder? Er forhøjelse af skatter og afgifter en mulighed, og vil et sådant indgreb forbedre konkurrenceevnen?

Svar:

Det er ikke regeringens opfattelse, at den stigning i lønudgifterne, som ligger i de fremsatte lovforslag, vil indebære en forringelse af konkurrenceevnen. Det følger heraf, at der ikke under henvisning til forringelse af konkurrenceevnen vil kunne forventes forslag om en finanspolitisk stramning.

Spørgsmål 24:

Hvordan har udviklingen været i industriflugten, og i hvilket omfang falder den på

særlig løntunge virksomheder? Hvordan vil den påvirkes ved vedtagelse af lovforslaget om forlængelse af kollektive overenskomster (L 196)?

Svar:

Økonomiministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger, der tyder på nogen industriflugt. Tværtimod ligger industriens investeringer her i landet på et – aktivitetsniveauet taget i betragtning – højt niveau, ligesom der i 1979 ventes en opgang i byerhvervenes investeringer, jfr. økonomisk oversigt og vurderingen i Industrirådets halvårsprognose. Det kan endvidere oplyses, at der ingen tegn er på, at danske industriinvesteringer i udlandet er øget i de seneste år.

Spørgsmål 25:

Hvad bliver den gennemsnitlige reduktion af købekraften til fritvalgt forbrug for en lønmodtagerfamilie, hvis prisstigningerne bliver $\frac{1}{4}$ pct. månedlig i de næste 2 år og momsens derudover forhøjes til 25 pct. fra 1. oktober 1979?

Svar:

De i spørgsmålet anførte prisforudsætninger indebærer en årlig prisstigning på 9,4 pct., og en momsforhøjelse fra 20% til 25 pct. fra 1. oktober 1979 indebærer en yderligere forhøjelse af forbrugerpriserne med ca. 3,2 pct. pr. den nævnte dato.

Disse tal skal sammenholdes med de oplysninger, der er givet i besvarelsen af spørgsmål 1 i L 196 – 198 – bil. 25, og hvoraf det fremgår, at der med udgangspunkt i de forudsætninger, der er lagt til grund i den økonomiske oversigt, samt overenskomstloven er anslået en stigning i forbrugerpriserne på omkring $5\frac{1}{2}$ pct. igennem 1979 og ca. 4 $\frac{1}{2}$ pct. i det følgende år.

Det er ikke uden betydning for virkningerne på realindkomsterne, hvordan det i spørgsmålet skitserede prisforløb fremkommer. Såfremt den stærkere prisstigning er en følge af en momsforhøjelse, er det klart, at det vil være forbundet med en stort set tilsvarende forringelse af købekraften for forbrugerne. Drejer det sig derimod om andre prisstigninger, er virkningerne noget mere

usikre. Er der tale om følgerne af en kraftigere indkomstfremgang, vil der således ikke indtræde forringelse af realindkomsterne, på samme måde som det vil være tilfældet, hvis prisstigningerne er en følge af højere importpriser, som først efterhånden trækker dyrtidstillæg med sig.

Spørgsmål 26:

Der ønskes incidensberegninger over typiske lønmodtageres realforbrugsmuligheder igennem de sidste 4 år og den forventede udvikling i de kommende år, således at hensyn naturligvis tages til gennemførte afgiftsforhøjelser og til den afgiftspolitik, der forventes ført i de kommende 2 år.

Det skal af svaret kunne aflæses, hvordan man er kommet frem til tallene.

Svar:

Der kan ikke gives mere detaljeret besvarelse end svaret på spørgsmål 12 (L 196 – 198 bil. 25) og spørgsmålene 26–28¹⁾ (L 196 – 198 – bil. 18). Disse svar bygger på en forudsætning om, at de ved udgangen af 1978 gældende afgiftssatser vil være stort set uændrede igennem 1979 og 1980.

Spørgsmål 27:

Det økonomiske sekretariats vurdering udbedes af de beskæftigelsesmæssige og betalingsbalancemæssige konsekvenser af lovforslagene nr. L 196 – 202.

Svar:

For så vidt angår de betalingsbalancemæssige konsekvenser henvises til svar på spørgsmål 18, bil. 25.

Som der ligeledes er redegjort for her, må det antages, at lovforslagenes virkning på konkurrenceevnen over for udlandet stort set er den samme som forudsat i den økonomiske oversigt. Forskelle i beskæftigelsesvirkningen kan derfor tilskrives ferieforlængelsen. I modsætning til, hvad der normalt er gældende ved en ugentlig arbejdstidsforkortelse, må det antages, at en ferieforlængelse ikke giver anledning til væsentlig kraftigere produktivitetstigninger pr. mand. Ved uændret efterspørgsel og produktion ville der blive tale om en forøgelse af beskæftigelsen

¹⁾ Til arbejdsministeren, se bilag 2.

målt i personer, således at antallet af udførte arbejdstimer stort set ikke reduceres. Det må dog tages i betragtning, at ferieforlængelsen er ensbetydende med en svækkelse i indkomstfremgangen og dermed i efterspørgslen. Den samlede virkning af disse forskydninger er ikke umiddelbart let at vurdere, hvilket også hænger sammen med, at der bliver tale om en tilpasningsperiode. Svækkelsen af efterspørgselsstigningen sætter ind samtidig med, at omkostningsstigningen påvirker priserne, mens reduktionen i arbejdsudbuddet målt i timer og dermed behovet for flere beskæftigede personer først viser sig, når ferien holdes. Når virkningen af ferieforlængelsen har sat sig fuldt igennem, forekommer det sandsynligt, at beskæftigelsen i den private sektor målt i antal personer vil være blevet noget større – måske omkring 1 pct.

Spørgsmål 28:

Hvad var det, der kiksede så fatalt, da regeringens økonomiske sekretariat den 14. april 1977 – L 163, bilag 11 – oplyste folketingets arbejdsmarkedsudvalg om, at den overenskomstlov, som dengang var til behandling, måtte forventes at medføre lønforhøjelser på »ca. 5½ pct. i det første overenskomstår og ca. 5 pct. i det andet år«, mens tallene faktisk blev mere end dobbelt så høje? Hvordan har man sikret sig (ved afskedigelser i det økonomiske sekretariat eller på anden vis), at tilsvarende samfundsødelæggende kapitalbrølere ikke gentages denne gang?

Svar:

I forbindelse med ophøjelsen af mæglingsforslaget til lov i april 1977 afgav det økonomiske sekretariat den 14. april et »notat om de overenskomstmæssige lønændringer ifølge mæglingsforslaget«. Der blev heri redegjort for de *direkte virkninger* af de indeholdte lønforbedringer *inkl. gennemslaget af de aftalte*

lavtlønstillæg og indførelsen af garantilønnen *baseret på parternes egne vurderinger heraf*. Sammen med dyrtidsportionerne, der da var fastlagt til kun at måtte udgøre 1 portion pr. reguleringstidspunkt, ville disse overenskomstmæssige tillæg give en lønstigning på knap 6 pct. pr. år. Som det også fremgik af notatets titel, indgik der derimod ikke overslag over den lønglidning, der måtte ventes at komme i overenskomstperioden. Egentligt lønskøn, hvori overslag over lønglidningen indgik, blev fremlagt i sekretariatets konjunkturvurdering maj 1977, hvor man på linje med det økonomiske råd skønnede, at lønstigningen i hvert af de to overenskomstår ville blive af størresesordenen 8–9 pct. Når den faktiske lønstigning er blevet 1–1½ pct. stærkere i hvert af årene end anslået i majoversigten 1977, skyldes det efter alt at dømme først og fremmest, at gennemslaget (af smitningen) af lavtlønstillæggene har været større end anslået af arbejdsmarkedets parter i 1977¹⁾.

Spørgsmål 29:

Det ønskes oplyst, hvordan ordrebeholdningerne i dansk industri har udviklet sig, fordelt på eksport- og hjemmemarkedsordninger, i det sidste år.

Svar:

Danmarks Statistik offentliggør ikke talmateriale, som giver en egentlig opsplitning af ordrebeholdningerne på eksportordrer og hjemmemarkedsordrer. Derimod udarbejdes et indeks over de samlede ordrebeholdninger samt eksportordrernes andel heraf. Der vedlægges tabel over udviklingen i 1978 for disse to talstørrelser.

Det fremgår af tabellen, at eksportandelen har været stort set konstante gennem 1978. Dette er udtryk for, at beholdningerne af eksportordrer er steget i samme takt som den samlede ordrebeholdning.

¹⁾ Ovennævnte svar er også besvarelse af spørgsmål 19.

Industriens ordrebeholdning 1978

	Indeks i løbende priser				Eksportmarkedsandel			
	Investeringsgodeindustri (ekskl. værfter)	Mellemproduktindustri	Forbrugsgodeindustri	Ialt (ekskl. værfter)	Investeringsgodeindustri (ekskl. værfter)	Mellemproduktindustri	Forbrugsgodeindustri	Ialt (ekskl. værfter)
	— ultimo 1974 = 100 —				— pct. —			
Januar	115	87	136	111	58	42	58	54
Februar	117	90	132	112	58	41	60	54
Marts	122	92	140	117	58	40	62	54
April	123	92	151	120	58	39	61	53
Maj	123	92	159	121	58	40	61	54
Juni	124	88	150	119	58	40	59	53
Juli	125	90	151	120	58	40	59	53
August	131	89	142	120	58	40	58	53
September	128	86	147	119	59	39	59	54
Oktober	128	86	152	120	58	39	58	53
November	127	84	150	119	59	42	59	54
December	126	88	155	120	58	42	58	54

Spørgsmål 30:

Hvilke beskæftigelsesmæssige virkninger forventes lovforslagets vedtagelse at indebære, sammenlignet med den situation, at samme lønfremgang i stedet blev ydet ved forhøjelse af det almindelige personfradrag fra de nuværende 14.500 kr.?

Svar:

Erstatning af en lønfremgang med en forhøjelse af personfradraget, der indebærer samme forøgelse af den disponible indkomst, vil for det første indebære en tendens til øget beskæftigelse i eksporterhvervene og de importkonkurrerende erhverv, idet konkurrenceevnen vil blive noget bedre. For det andet vil beskæftigelsen blive påvirket i positiv retning af en mærkbar stigning i det private forbrug. Dette skyldes dels, at forbrugerpriserne må forventes at stige lidt mindre, end hvis indkomstfremgangen har form af højere lønninger, dels at personfradragsforhøjelser også vil få virkning for en del ikke-lønmodtagere (selvstændige, gifte kvinder uden erhvervsindkomst og pensionister).

Samtidig må det dog forventes, at den forøgede økonomiske aktivitet vil blive ledsaget af en mærkbar opgang i importen, som især i begyndelsen må forventes at overstige stigningen i eksporten, således at nettovirknin-

gen for betalingsbalancen vil være en forøgelse af underskuddet.

Spørgsmål 31:

Der ønskes et skøn over den gennemsnitlige produktivitetstigning i de kommende 2 år, og hvad produktivitetstigningen har været i de sidste 10 år. I hvor høj grad er denne stigning medgået til at afdrage og forrente nyanskaffet maskinpark og anden produktionskapital?

Svar:

Med hensyn til den historiske udvikling henvises til svaret på bil. 25, spørgsmål 6.

Der findes ikke konkrete skøn for de kommende år, men produktivitetfremgangen vil næppe afvige påfaldende fra den hidtidige tendens.

Spørgsmål 32:

Hvordan vurderes lønfremgang som følge af produktivitetstigning ifølge lovforslaget?

Svar:

I det omfang de kollektive overenskomster og aftaler, der forlænges ifølge lovforslaget, indeholder bestemmelser om lønforbedringer knyttet til produktivitetstigning, vil en sådan

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

lønfremgang kunne fremkomme i den ny overenskomstperiode.

Spørgsmål 33:

Under forudsætning af, at ændringsforslag nr. 2 (til § 2) gennemføres, ønskes beregnet:

a) Hvordan bliver lønudviklingen i det første og det andet overenskomstår?

b) Hvilke virkninger vil forslaget få for betalingsbalanceudviklingen?

c) Hvad vil taktreguleringens omkostninger blive ved 50 pct., 75 pct., 90 pct. og 100 pct.?

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 34 (bil. 117), har man under bestemte forudsætninger beregnet stigningen i lønomkostninger pr. arbejdstime igennem det første overenskomstår til 9,4 pct. og igennem det andet overenskomstår til 6,5 pct. Om det fremsatte ændringsforslag vil være ensbetydende med, at den forudsatte lønglidning (restlønstigningen) på 2,0 pct. i det første overenskomstår helt forsvinder, er uvist. Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 22 (bil. 18), omfatter lønglidningen (restlønstigningen) mange forskellige løndelev, og det er ikke muligt for økonomiministeriet at vurdere, om ændringsforslaget vil betyde, at alle de omtalte faktorer bag restlønstigningen vil blive fjernet.

Det må endvidere påpeges, at en meget drastisk opbremsning i stigningen i akkordlønninger og minimallønninger i det første overenskomstår formentlig vil medføre en forstærket opgang i det efterfølgende år. Det er derfor ikke muligt at vurdere, i hvilket omfang ændringsforslaget vil føre til, at lønstigningen gennem hele overenskomstperioden vil afvige fra den i besvarelsen af spørgsmål 34 (bil. 117) anførte opgang. Det skal endvidere bemærkes, at den tilstræbte løndæmpning ved det fremsatte ændringsforslag ikke nødvendigvis vil være ensbetydende med en tilsvarende dæmpning af omkostningerne pr. produceret enhed. For både akkord- og minimallønninger gælder det, at de opnåede stigninger i høj grad er kædet sammen med produktivetsfremskridt på den enkelte arbejdsplads. Stop for løbende justeringer af disse lønninger kan meget vel tænkes at påvirke produktivetsforløbet.

På baggrund af usikkerheden omkring lønforløbet gennem hele overenskomstperioden og på baggrund af usikkerheden omkring produktivetsudviklingen i det første overenskomstår kan en nærmere vurdering af de samlede samfundsøkonomiske virkninger – og herunder betalingsbalanceudviklingen – af ændringsforslaget ikke foretages. For så vidt angår virkningerne af en svagere lønstigning skal iøvrigt henvises til finansministerens besvarelse af 22. marts 1979 på spørgsmål nr. 3 fra folketingets politisk-økonomiske udvalg (alm. del – bilag 22).

For så vidt angår de i punkt c rejste spørgsmål skal anføres, at taktreguleringen pr. 1. oktober i år vil blive påvirket af den valgte »dækningsgrad«, idet taktreguleringen fra dette tidspunkt vil afhænge af lønudviklingen på det private arbejdsmarked gennem det sidste halve år af den tidligere overenskomstperiode. Den faktiske lønudvikling på det private arbejdsmarked i denne periode vil først foreligge belyst sidst på sommeren. Hvis ændringsforslaget får de tilsigtede virkninger på lønglidningen (restlønstigningen) i det første overenskomstår, vil der ikke blive tale om stigning i taktreguleringstillægget ved de to reguleringstidspunkter i 1980 udover det niveau, der nås i efteråret 1979. I 1981 vil taktreguleringen bero på lønudviklingen på det private arbejdsmarked i andet overenskomstår. Som anført må det befrygtes, at en drastisk opbremsning af lønglidningen (restlønstigningen) i det første overenskomstår fører til forstærket stigning i det andet overenskomstår, hvorfor det ikke er muligt at angive en realistisk vurdering af taktreguleringen og dermed af omkostningerne ved alternative »dækningsgrader«.

Spørgsmål 34:

Beregninger over lønudviklingen i begge overenskomstårene, såfremt regeringsforslagene gennemføres, udbedes.

Svar:

I nedenstående tabeller er vist lønudviklingen på LO-området under den af regeringen foreslåede samlede overenskomstløsning. Nærmere specificerede beregningsmæssige forudsætninger er angivet i tilslutning til tabellerne.

A. Stigning i timelønsomkostningerne igennem overenskomstårene (1. marts - 1. marts):

Pct.-stigning	1. overens- komstår	2. overens- komstår
Dyrtid	4,1	3,7
Overenskomst	0,8	0,8
Lønglidning	2,0	2,0
Feriepenge	2,5	-
I alt	9,4	6,5

Dyrtidsreguleringen forudsætter, at der udløses 2 portioner til september 1979, 1 portion til marts og september 1980 og endelig 2 portioner til marts 1981, dvs. 3 portioner i hvert overenskomstår. Der er herved ikke taget hensyn til eventuelle virkninger af en stærkere importprisstigning end forudsat i den økonomiske oversigt.

Overenskomsten omfatter forhøjelse af garantilønnen, opfyldelse af specielle krav samt forbedringer for lavtlønnede m. v. til 1. marts 1980.

Lønglidning forudsættes herefter at udgøre 2 pct. om året bl. a. i lyset af lovgivningen om indregning af lønstigninger i priserne.

Feriepenge forudsættes - bl. a. i lyset af ovennævnte lovgivning - at indgå i lønomkostningerne fuldt ud fra 1. september.

B. Med udgangspunkt i det under A viste lønforløb gennem overenskomstårene kan stigningen i lønomkostningerne (LO-området) fra det ene år i gennemsnit til det næste opgøres til følgende:

Pct.-stigning	Fra 1978 til 1979	Fra 1979 til 1980
Dyrtid	3,4 ¹⁾	3,6
Overenskomst	1,1 ²⁾	0,7
Lønglidning	3,3 ³⁾	2,0
Feriepenge	0,9	1,6
I alt	8,7	7,9

1) Heraf vedrører 1,2 pct. 1977-1979 overenskomst.

2) Heraf vedrører 0,5 pct. 1977-1979 overenskomst.

3) Heraf vedrører 2,4 pct. 1977-1979 overenskomst.

C. Tages der hensyn til, at feriepenge optjent i et kalenderår først bliver disponible i det efterfølgende ferieår, samt at det årlige antal løntimer reduceres i forbindelse med ferieførlængelse, får man følgende år til år-udvikling i den faktisk udbetalte årsindkomst:

Pct.-stigning	Fra 1978 til 1979	Fra 1979 til 1980
Dyrtid	3,4 ¹⁾	3,6
Overenskomst	1,1 ²⁾	0,7
Lønglidning	3,3 ³⁾	2,0
Feriepenge	0,4 ⁴⁾	0,7
Arbejdstid	-	÷ 0,7
I alt	8,2	6,3

1) Heraf vedrører 1,2 pct. 1977-1979 overenskomst.

2) Heraf vedrører 0,5 pct. 1977-1979 overenskomst.

3) Heraf vedrører 2,4 pct. 1977-1979 overenskomst.

4) Vedrører alene 1977-79 overenskomst: Udbetaling af feriepengeforhøjelse fra 9,5 til 10 pct. optjent fra 1. januar 1978

Det bemærkes, at økonomiministeren endvidere har besvaret spørgsmål 18 og 20-30 til arbejdsministeren, se bilag 2.

Bilag 7

AKADEMIKERNES CENTRALORGANISATION

Den 23. marts 1979.

Til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

I fortsættelse af ACs telefoniske anmodning om at få foretræde for arbejdsmarkedsudvalget fremsendes hoslagt dels et notat vedrørende forlængelseslovens konsekvenser for lønudviklingen i den offentlige sektor, dels et notat, der fremhæver nogle konkrete

problemer, overvejende af teknisk og fortolkningsmæssig karakter, som det fremlagte forslag til forlængelseslov rejser.

ACs mere principielle bemærkninger til lovforslaget vil blive fremsat ved foretrædet for udvalget.

Med venlig hilsen
J. Kr. Lomholt

Underbilag 1

Forlængelseslovens konsekvenser for lønudviklingen i den offentlige sektor.

Forslaget til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. afsætter en ramme på 1¼ pct. til ændringer inden for den offentlige sektor under ét for at afhjælpe opståede uligheder i forhold til den øvrige del af arbejdsmarkedet. I bemærkningerne er særligt peget på visse laverelønnede grupper, ligesom satsen for ulempeydelse er omtalt.

Lovforslaget indeholder dernæst bestemmelse om bortfald af de 2 dyrtidstillæg, der hidtil er blevet indbetalt til ATP, idet der ved det samtidigt fremsatte forslag til ændring af ferieloven til gengæld gives længere ferie med 2 dage i ferieåret 1980/81 og 1 uge fra og med 1981/82. Denne ordning gælder for såvel den private som den offentlige sektor.

Endelig indeholder forlængelsesloven en forhøjelse af dækningsgraden i den offentlige sektors taktregulering, således at der fra den 1. oktober 1979 gives dækning svarende til 75 pct. af den konstaterede lønudvikling (længlidning) på det private arbejdsmarked

mod hidtil 50 pct.

For lønudviklingen i den offentlige sektor kan konsekvenserne herefter opgøres således, idet der ses bort fra den nævnte snævre beløbsramme på 1¼ pct. og ferieforlængelsen, som tilsvarende gennemføres for den private sektor:

Ved fremlæggelsen af det foreslåede indgreb i arbejdsmarkedets forhold har regeringen forudsat en prisudvikling svarende til 3 dyrtidstillæg pr. år og en længlidning på 2 pct. pr. år i den kommende 2 års periode. Lægges disse forudsætninger til grund, fås nedenstående tal for lønudviklingen 1979-81 for nogle stillingsgrupper i den offentlige sektor. Da det er væsentligt for vurderingen af tallene at sammenholde med udviklingen siden lovindgrebet, der afskaffede den procentvise dyrtidsregulering i 1975, er tallene for perioden 1975-1979 indføjet, ligesom der er givet tal for den samlede periode 1975-1981.

Lønninger og lønændringer 1975-1981 for nogle stillingsgrupper i den offentlige sektor.

Stillingsgruppe, lønramme og skalatrin	Lønninger ¹⁾			Stigning		Ændring i realløn	
	1.4.75	1.4.79 ²⁾	1.4.81 ³⁾	1979/81	1975/81	1979/81	1975/81
	— kr. —			— pct. —			
Postbud, lr. 2/3							
6. beg.løn	50964	70813	80368	14	58	0	+1
12. slutløn	59316	80323	90208	12	52	+1	+4
Togfører, lr.13							
18. beg.løn	69141	91512	101786	11	47	+2	+7
22. slutløn	75531	98417	108930	11	44	+3	+9
Lærer/overlærer,lr.13/23							
18. beg.løn	69141	91512	101786	11	47	+2	+7
35. slutløn	100761	125282	136728	9	36	+4	+14
AC-overenskomstskala							
1. beg.løn	70138	91836	101766	11	45	+2	+9
15. slutløn	125448	151252	163244	8	30	+5	+18
Lønramme 36 ⁴⁾	162292	192741	206526	7	27	+6	+20
Professor, lr.37 + tillæg	202521	234199	247985	6	22	+7	+23
Dept:chef, lr.39 + tillæg	262856	296422	310205	5	18	+8	+26
Forbruger-/reguleringspristal ⁵⁾ ...	100,0	139,7	158,6	14	59		

- 1) Tjenestemandslønningerne er inkl. stedtillægssats III; overenskomstlønningerne er ekskl. eget pensionsbidrag.
- 2) Tallene for 1979 omfatter lønbeløbene pr. 31. marts 1979 forhøjet med 1 dyrtidstillæg samt taktreguleringen pr. 1. april 1979.
- 3) Beregnede tal baseret på en årlig lønglidning på arbejdsmarkedet på 2 pct., en prisstigning svarende til 3 dyrtidstillæg pr. år og en dækningsgrad på 75 pct. i taktreguleringen.
- 4) Lønninger over denne lønrammeløn taktreguleres med samme taktreguleringsbeløb som i lr. 36, der således danner loft for taktreguleringen. Fjernes loftet, reduceres reallønsnedgangen for disse lønninger med op til 1 pct. for 1979/81 og tilsvarende for 1975/81.
- 5) Pristallet er forbrugerpristallet april 1975 og januar 1979 sammenkædet med reguleringspristallet januar 1979 og januar 1981. Sidstnævte pristal er sat til 133 (januar 1979) med tillæg af 3×6 points, dvs. 151.

Ved omregningen til realløn er anvendt forbrugerpristallet for perioden 1975/79, jfr. grundlaget ved økonomiministerens besvarelse af 10. november 1978 af spørgsmål nr. 166 indleveret af folketingsmand Bernhard Baunsgaard. For perioden 1979/81 er forudsat en prisstigning svarende til ydelsen af 6 dyrtidstillæg, dvs. en stigning i reguleringspristallet fra 133 til 151.

Sammenholdes de to kolonner for procentvis ændring i reallønnen, vil det ses, at reallønsnedgangen for offentligt ansatte fortsætter i den kommende 2-års periode trods

forhøjelsen af taktreguleringens dækningsgrad fra 50 til 75 pct., og at mønsteret for nedgangen er ganske det samme som for den forudgående periode: omtrent uændret realløn for de lavestlønnede og fortsat stærk nedgang i reallønnen for de højere skalatrin og lønrammer.

I bilaget er det belyst, hvorledes den hidtidige lønudvikling for nogle tjenestemandsløntrin er sammensat på de forskellige former for lønstigning. Heraf fremgår, hvilken betydning disse komponenter har haft for udviklingen 1975/78.

Underbilag 2

Lønudvikling 1975/78 for nogle tjenestemandsgupper.

Skalatrín	Dato	Tjenestemandsløn ¹⁾					Indeks for realløn ²⁾ (april 1975 = 100)				
		Samlet løn april 1975	Stigning efter 1.4.75			Samlet løn	Samlet løn april 1975	Stigning efter 1.4.75			Samlet løn
			ved dyrt. reg.	ved takt-reg.	ved anden reg.			ved dyrt. reg.	ved takt-reg.	ved anden reg.	
6	1.4.75	50964	-	-	-	50964	100,0	-	-	-	100,0
	1.10.75	50964	1248	-	652	52864	98,9	2,4	-	1,3	102,6
	1.4.76	50964	3744	449	1484	56641	91,8	6,7	0,8	2,7	102,0
	1.10.76	50964	4992	941	2316	59213	87,3	8,6	1,6	3,9	101,4
	1.4.77	50964	6240	1407	2667	61278	83,9	10,3	2,3	4,4	100,9
	1.10.77	50964	7488	1842	3023	63317	77,4	11,4	2,8	4,6	96,2
	1.4.78	50964	8736	2719	3739	66158	75,2	12,9	4,0	5,5	97,6
	1.10.78	50964	9984	3359	4460	68767	72,0	14,1	4,8	6,3	97,2
18	1.4.75	69141	-	-	-	69141	100,0	-	-	-	100,0
	1.10.75	69141	1248	-	903	71292	98,9	1,8	-	1,3	102,0
	1.4.76	69141	3744	609	1735	75229	91,8	5,0	0,8	2,3	99,9
	1.10.76	69141	4992	1274	2567	77974	87,3	6,3	1,6	3,3	98,5
	1.4.77	69141	6240	1902	3053	80336	83,9	7,6	2,3	3,7	97,5
	1.10.77	69141	7488	2487	3548	82664	77,4	8,3	2,8	4,0	92,5
	1.4.78	69141	8736	3662	4540	86079	75,2	9,5	4,0	4,9	93,6
	1.10.78	69141	9984	4526	5538	89189	72,0	10,4	4,7	5,8	92,9
35	1.4.75	100761	-	-	-	100761	100,0	-	-	-	100,0
	1.10.75	100761	1248	-	1339	103348	98,9	1,2	-	1,3	101,4
	1.4.76	100761	3744	888	2171	107564	91,8	3,4	0,8	2,0	98,0
	1.10.76	100761	4992	1854	3003	110610	87,3	4,3	1,6	2,6	95,8
	1.4.77	100761	6240	2762	3453	113216	83,9	5,2	2,3	2,9	94,3
	1.10.77	100761	7488	3607	3912	115768	77,4	5,7	2,8	3,0	88,9
	1.4.78	100761	8736	5237	4621	119355	75,2	6,5	3,9	3,5	89,1
	1.10.78	100761	9984	6429	5332	122506	72,0	7,1	4,6	3,8	87,5
50	1.4.75	181799	-	-	-	181799	100,0	-	-	-	100,0
	1.10.75	181799	1248	-	2456	185503	98,9	0,7	-	1,3	100,9
	1.4.76	181799	3744	1431	3288	190262	91,8	1,9	0,7	1,7	96,1
	1.10.76	181799	4992	2982	4190	193963	87,3	2,4	1,4	2,0	93,1
	1.4.77	181799	6240	4436	4760	197235	83,9	2,9	2,0	2,2	91,0
	1.10.77	181799	7488	5788	5413	200488	77,4	3,2	2,5	2,3	85,4
	1.4.78	181799	8736	8352	6240	205127	75,2	3,6	3,4	2,6	84,8
	1.10.78	181799	9984	10232	7155	209170	72,0	4,0	4,0	2,8	82,8
52	1.4.75	226592	-	-	-	226592	100,0	-	-	-	100,0
	1.10.75	226592	1248	-	3073	230913	98,9	0,5	-	1,3	100,8
	1.4.76	226592	3744	1431	3905	235672	91,8	1,5	0,6	1,6	95,5
	1.10.76	226592	4992	2982	4807	239373	87,3	1,9	1,1	1,9	92,2
	1.4.77	226592	6240	4436	5510	242778	83,9	2,3	1,7	2,0	89,9
	1.10.77	226592	7488	5788	6301	246169	77,4	2,6	2,0	2,1	84,1
	1.4.78	226592	8736	8352	7300	250980	75,2	2,9	2,8	2,4	83,3
	1.10.78	226592	9984	10232	8535	255343	72,0	3,2	3,2	2,7	81,1

1) Tjenestemandsløn i stedtillægsområde III ekskl. dyrtidstillæg indbetalt til ATP.

2) Forbrugerpristallet er lagt til grund.

Underbilag 3

AKADEMIKERNES CENTRALORGANISATION

Den 23. marts 1979

Bemærkninger til enkelte bestemmelser i forlængelsesloven.*ad § 3, stk. 1, nr. 1):*

AC går ud fra, at lovens formulering ikke hindrer parterne i en overenskomst i efter lovens ikrafttæden at aftale ændringer, som ikke medfører øgede lønudgifter.

Som eksempel på sådanne ændringer kan nævnes regler for adgang til tjenestefrihed uden løn.

Det er naturligvis klart, at sådanne ændringer i givet fald må gennemføres i enighed mellem parterne og under respekt af fredspligten, jfr. lovforslagets § 12.

ad bemærkningerne til § 9, stk. 2:

AC går ud fra, at der i 2. linje skal stå § 4 og ikke § 3.

ad §§ 5 og 10:

AC finder, at det er særdeles uheldigt, at man slår hele den offentlige sektor sammen og afsætter 1¼ pct. af den samlede lønsum til specielle krav m. v. Hermed går man på tværs af alle etablerede forhandlingsstrukturer og tvinger grupper sammen, der ikke har tradition for at forhandle sammen, f. eks. tjenestemænd i staten og i den kommunale sektor.

Dette »bunkebryllup« er samtidig i strid med alle forhandlingsregler og hovedaftaler. Efter ACs opfattelse må det være et selvfølgeligt hensyn, når lovgivningsmagten griber ind i overenskomstforhold, at man i videst muligt omfang respekterer hovedaftaler og veletablerede forhandlingsfællesskaber.

De koordinationshensyn og hensyn til sammenhængen, der anføres i bemærkningerne, gør sig altid gældende ved forhandlinger i den offentlige sektor og er altså ikke en følge af det foreslåede lovindgreb.

Folketinget vil derfor, hvis lovforslaget på dette punkt gennemføres uændret, gøre sig skyldig i et indgreb over for det offentlige

arbejdsmarked, der går ud over lovforslagets egne intentioner.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget, side 5, spalte 1, afsnit 3, hedder det således:

»Det har ved forslaget's udarbejdelse været regeringen magtpåliggende, at det foreslåede indgreb i arbejdsmarkedets forhold sker på en sådan måde, at der mindst muligt ændres i det af parterne opbyggede overenskomstssystem.«

Også uden for den offentlige sektor kan der være behov for koordination, uden at man af den grund lægger op til en nedbrydning af de enkelte overenskomstområder.

Samtidig kan det anføres, at det fremlagte forslag om at slå hele det offentlige arbejdsmarked sammen omkring en fælles beløbsramme ikke er velegnet til at skabe arbejdsro og et bedre arbejdsklima på det offentliges arbejdspladser.

AC skal derfor foreslå, at der oprettes flere paritetiske nævn med hver sin beløbsramme inden for den offentlige sektor, således at etablerede forhandlingsfællesskaber kan respekteres.

ad § 11, stk. 1:

I det omfang sammensætningen af paritetiske nævn ikke respekterer etablerede forhandlingsfællesskaber, er det efter ACs opfattelse uacceptabelt med flertalsafgørelser i nævnet.

Ser man f. eks. på taktreguleringsnævnet for den offentlige sektor, der er et eksempel på et paritetisk nævn, der ikke følger de sædvanlige forhandlingsstrukturer, er det udtrykkeligt bestemt, at der kræves enighed i nævnet. Kan der ikke opnås enighed, overlades afgørelsen til opmanden.

ad spørgsmålet om ferieforlængelse:

AC går ud fra, at de fremlagte lovforslag ikke forhindrer, at man på områder, hvor ansættelsesvilkårene er udformet således, at arbejdsforpligtelserne er fastlagt som et antal arbejdstimer pr. år, kan nedsætte antallet af

arbejdstimer svarende til den ferieforlængelse, andre opnår.

Sådanne ansættelsesvilkår er f. eks. gældende for en række personalegrupper i undervisningssektoren.

Underbilag 4

Finansministerens kommentarer til henvendelsen fra AC, Akademikernes Centralorganisation, af 23. marts 1979

Vedr. forlængelseslovens konsekvenser for lønudviklingen i den offentlige sektor.

For så vidt angår notatets afsnit om forlængelseslovens konsekvenser for lønudviklingen i den offentlige sektor henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 49.

Vedr. bemærkninger til enkelte bestemmelser i forlængelsesloven

ad § 3, stk. 1, nr. 1):

Der henvises til mine kommentarer til henvendelse fra LC, punkt 5 (underbilaget til bilag 15). Jeg er således enig i det af AC anførte.

ad bemærkningerne til § 9, stk. 2:

Jeg er enig i det af AC anførte.

ad §§ 5 og 10:

Der henvises til besvarelsenerne af arbejdsmarkedsudvalgets spørgsmål 1 og 47.

ad § 11, stk. 1:

Såfremt lovforslaget var gennemført i sin oprindelige form, dvs. med kun ét paritetisk

nævn for hele den offentlige sektor, måtte det erkendes, at betydelige personalegrupper ville være inddraget under samme nævn uden særlig hensyntagen til traditionelle forhandlingsfællesskaber.

Ændringsforslaget medfører oprettelse af 3 nævn, der netop i vid udstrækning bygger på etablerede forhandlingsfællesskaber, hvorved de af AC anførte betænkeligheder i forbindelse med flertalsafgørelser må antages afgørende at blive formindsket.

ad spørgsmålet om ferieforlængelse:

Det kan bekræftes, at lovforslaget ikke er til hinder for, at ferieforlængelsen kan gennemføres ved en nedsættelse af arbejdstiden på områder, hvor arbejdstidsforpligtelserne for de ansatte er fastlagt som et antal arbejdstimer pr. år, under forudsætning af, at den samlede arbejdsbyrde for heltidsansatte i løbet af et år er den samme som for tjenestemænd, der har en 40 timers arbejdsuge og 4 ugers ferie.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 10 og 44.

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Den 23. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg,
Christiansborg,
1218 København K

**Vedrørende lovforslag nr. L 196 til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler
m. v.**

Dansk Arbejdsgiverforening har i en skrivelse til Folketingets medlemmer af 21. ds. tilkendegivet sine principielle synspunkter på det foreliggende forslag til lov om forlængelse af de kollektive overenskomster, hvoraf fremgår, at forslaget i den nuværende økonomiske situation vil forringe vor konkurrenceevne og dermed forringe mulighederne for løsning af de mere fundamentale problemer i dansk økonomi.

Efter at have haft lejlighed til at studere lovforslaget ønsker vi at gøre arbejdsmarkedsudvalget opmærksom på følgende specielle problemer:

Det fremgår af lovforslagets § 9, stk. 1, at fordelingen af de 225 mill. kr. inden for DA/LO-området skal være endeligt afgjort – i givet fald af Overenskomstnævnet – inden den 1. maj i år.

Denne tidsfrist er helt uacceptabel. Det fremgår af § 2, stk. 1, punkt 3, at beløbet bl. a. skal anvendes til afhjælpning af opståede uligheder, og at fordelingen først skal have virkning i 2. overenskomstår.

Reale hensyn taler derfor for, at fristen forlænges til 1. januar 1980, således at man, om nødvendigt, ved fordelingen kan tage hensyn til uligheder opstået også efter marts 1979.

Vi konstaterer med tilfredshed, at arbejdsministeren i sin forelæggelse af lovforslaget

har lovet positivt at overveje en lempelse af fristen, og må også på denne baggrund gå ud fra, at arbejdsmarkedsudvalget vil stille sig positivt over for en sådan fristforlængelse.

Som en naturlig konsekvens heraf bør der også i § 9, stk. 2, åbnes mulighed for en tilsvarende forlængelse af fristen for fordelingen af de $\frac{3}{4}$ pct., som inden for andre overenskomstområder skal gælde for 2. overenskomstår, hvilket naturligvis ikke forhindrer, at overenskomstparterne på disse områder kan finde det mest hensigtsmæssigt at få løst deres problemer samtidigt for såvel 1. som 2. overenskomstår.

Det fremgår af § 15, at loven træder i kraft den 30. marts 1979.

Ifølge bemærkningerne til § 2 er det regeringens tanke, at forhøjelsen af garantibetalingen med kr. 1,20 skal træde i kraft allerede den 1. marts 1979, altså med tilbagevirkende kraft. Det er i strid med almindelige retsgrundsætninger at gennemføre love, der medfører omkostningsstigninger med tilbagevirkende kraft. Det vil skabe store praktiske vanskeligheder for virksomhederne at administrere en sådan bestemmelse, og det forekommer urimeligt at påtvinge erhvervslivet omkostninger, som det for en lang række virksomheder ikke vil være muligt at indregne i priserne i tilfælde, hvor de pågældende varer og tjenesteydelser allerede er leveret.

Vi går derfor ud fra, at § 2 bliver tydeliggjort, således af såvel de ændringer, om hvilke der er opnået enighed mellem parterne, som den forhøjelse af garantibetalingen, der foreslås, først får virkning fra lovens ikrafttræden.

Med venlig hilsen

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

ARNE LUND

adm.

/ P. Schade-Poulsen

Underbilag**Arbejdsministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra Dansk Arbejdsgiverforening**

Hvad angår spørgsmålet om lovforslagets frister, er det arbejdsministeriets opfattelse, at der hurtigt må ske en endelig afklaring omkring fordelingen af de respektive puljer. Der er derfor sat tilsvarende stramme frister for behandlingen i de øvrige nævn, der har opgaver i henhold til lovforslaget.

Det ville være meget uhensigtsmæssigt, hvis fordelingen af de 225 mill. kr. skulle udsky-

des helt til januar 1980.

Uanset disse betænkeligheder vil jeg dog positivt overveje en bestemmelse i loven om en udsættelse af fristen, hvis begge parter er enige herom.

Med hensyn til spørgsmålet om lovens virkningstidspunkt henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 62.

Bilag 9

DANSK SOCIALRÅDGIVERFORENING

Den 23. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg

Folketingets sekretariat

Christiansborg

1218 København K

Vedrørende lovforslag nr. L 196 om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.¹⁾

Dansk Socialrådgiverforening konstaterer, at ovennævnte lovforslag i dets natur forlænger alle indgåede aftaler gældende den 30. marts 1979 med 2 år, og at lovens forudsætninger er, at ingen lider indtægtstab ved lovens gennemførelse.

Dansk Socialrådgiverforening har i sit aftale- og overenskomstområde ved fornyelsen i 1977 aftalt, at et hidtil gældende tillæg for klientopsøgende arbejde kr. 6.672,- bortfalder den 31. marts 1979. Forudsætningen for denne aftale var, at parterne i overenskomstperioden tilvejebragte et grundlag for indførelse af kompensation for klientopsøgende arbejde i form af et ulempetillæg. Dette grundlag er tilvejebragt i et af parterne fælles udarbejdet arbejdsgruppenotat (underbilag til nærværende henvendelse).

Forhandlingforløbet har imidlertid været sådan, at arbejdsgiverparten – i afventning af resultaterne på det private område – ikke er indgået i egentlige forhandlinger, der indebærer betalingsydelse. Man har heller ikke som aftalt realitetsforhandlet kompensation for klientopsøgende arbejde til afløsning af det hidtidige tillæg.

Hertil kommer, at Dansk Socialrådgiverforening fra arbejdsgiversiden har fået melding om, at man ikke i lovforslaget om aftaleforlængelse ser noget grundlag for Dansk Socialrådgiverforenings opfattelse af, at det hidtidige tillæg for klientopsøgende arbejde fortsat vil komme til udbetaling ved forlængelseslovens ikrafttræden.

Dette er årsagen til, at Dansk Socialrådgiverforening henvender sig til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

Dansk Socialrådgiverforening har omkring 800 medlemmer, der oppebærer det nugældende tillæg, hvilket svarer til en samlet lønsom på 6½ mill. kr. årligt.

Arbejdsgivernes fortolkning af forlængelsesloven vil således betyde en indtægtsnedsættelse svarende til kr. 6.672,- årligt pr. medlem, jfr. underbilag 2.

Sagt på en anden måde: de funktioner, der hidtil har været betalt med samlet 6½ mill. kr. årligt, forventer arbejdsgiverne nu, med henvisning til bistandslovens bestemmelser og intentioner, videreført uden kompensation og med deraf følgende indtægtstab.

¹⁾ Henvendelsen fra Dansk Socialrådgiverforening er kommenteret af arbejdsministeren i dennes besvarelse af spørgsmål 48 til finansministeren, se bilag 3.

Det er derfor af afgørende betydning, at udvalget præciserer, at lovens hensigt ikke er at påføre offentligt ansatte sådanne indtægts-
tab.

CARSTEN ANDERSEN
formand

/ Gertrud Birke
sekretariatsleder

Underbilag

Notat udfærdiget af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for DS, HK og Københavns Kommunalforening, AiD, FKKA og KL vedrørende klientopsøgende arbejde

Notatet er opdelt på den måde, at vi i første del beskriver det lovmæssige grundlag for klientopsøgende arbejde og i anden del beskriver de ulemper der er forbundet med dette arbejde.

1. Den lovmæssige baggrund

Bistandslovens § 1

Formålet med bistandsloven jfr. dennes § 1 er, at det offentlige er forpligtet til i enhver henseende at yde bistand til familier og enkeltpersoner, der har brug for rådgivning, økonomisk eller praktisk hjælp.

Kap. 7, § 28

I afsnit 2, kap. 7, § 28 er specielt anført muligheden og forpligtelsen for, at kommunen kan yde rådgivning og vejledning (bilag 1).

I øvrigt henvises til Rådgivningscirkulæret af 9. oktober 1975 (bilag 2)¹⁾.

Specielt rådgivningscirkulæret, punkt 8, 9, 10 og 18:

I rådgivningscirkulæret har man peget på en række situationer, hvor der kan være behov for råd og vejledning. I forbindelse hermed er der peget på betydningen af at den kan foregå i klientens eget hjem. Der understreges i den forbindelse, at det ofte er meget vigtigt at tale med familien samlet, hvilket betyder, at det ofte må foregå uden for normal arbejdstid.

Rådgivningscirkulærets punkt 11, 12, 13, 14 og 15:

I cirkulæret er endvidere påpeget nødvendigheden af samarbejdet med andre myndigheder indenfor og udenfor kommunerne.

§ 32, stk. 1, rådgivningscirkulæret, punkt 30 - 63:

¹⁾ De pågældende bilag er ikke optrykt her.

Forpligtelsen til opsøgende virksomhed er skærpet for såvidt angår børn og unge, (bistandslovens § 32, stk. 1), idet det påhviler det sociale udvalg at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge lever i kommunen. Herunder at etablere et snævert samarbejde med forskellige institutioner. (Cirkulære om medvirken til gennemførelse af vejledningen m. v. efter bistandsloven af 26. marts 1976), (bilag 3)¹⁾, der opfordrer til regelmæssige kontaktmøder med de involverede samarbejdspartnere med henblik på en hensigtsmæssig koordinering af arbejdet.

Bistandsloven § 33, § 65, § 66, og § 123-128 og cirkulæret om dag- og døgnpleje:

Det sociale udvalg er forpligtiget til at holde forbindelsen ved lige mellem barn/hjem/plejehjem/institution ved anbringelse udenfor hjemmet med henblik på senere tilbagevenden til hjemmet (cirkulære om dag- og døgnpleje) (bilag 4).

Bistandsloven § 37, § 40.1 § 42, § 48, § 58 og § 59:

Udover de i rådgivningscirkulæret anførte situationer, er der i en lang række andre cirkulærer til bistandsloven anført, hvordan rådgivning skal indgå som en del af de hjælpeforanstaltninger der iøvrigt tilbydes.

2. Ulemper ved klientopsøgende arbejde

Udgangspunktet for drøftelse af spørgsmålet om ulemper ved klientopsøgende arbejde må være en konstatering af, at sagsbehandlerværket ikke kan sidestilles med service- og oplysningspræget kunde/borgerbetjening over en skranke.

Gennem samtaler med klienter gives råd og vejledning samt meddeles afgørelser og beslutninger i overensstemmelse med gældende lovgivning, som ofte betyder både fysisk og psykisk indgriben i klienternes daglige og

fremtidige tilværelse. At viderebringe beslutninger, tilrettevisninger og henstillinger kan undtagelsesvis medføre ulemper for sagsbehandlere på grund af klienternes reaktioner.

I mange sager nødvendiggør saglig og kvalificeret sagsbehandling i overensstemmelse med bistandsloven klientopsøgende arbejde.

I en vis udstrækning kan disse møder tilrettelægges indenfor normal arbejdstid, men i nogle tilfælde lader det sig ikke gøre, f. eks. i akutte situationer, der ikke kan tilrettelægges på forhånd.

Ulemperne ved dette arbejde, som det må understreges ligger i en *naturlig* forlængelse af kontorarbejdet, kan opgøres som følger:

- 1) Tilrettelagte besøg og møder udenfor forvaltningen.
- 2) Akutte besøg.
- 3) Forebyggende opsøgende arbejde (f. eks. miljøarbejde).

Ad 1. Tilrettelagte besøg og møder udenfor forvaltningen skal ifølge lov om cirkulærestemmelser være en del af sagsbehandlingen. De kan finde sted både indenfor og udenfor arbejdstiden. Ulemperne for sagsbehandleren er:

Fremmede omgivelser.

Alene om ansvaret, hvis der skal træffes beslutning her og nu.

På grund af tidspres kan der opstå »stresssituationer«, hvis der i samtalsløbet dukker andre problemer op, som klienten ønsker at drøfte.

Man må påregne aftenbesøg med de ulemper, dette medfører.

Ad 2. Udover de i pkt. 1 anførte ulemper er der følgende:

Ødelægger planlægningen af det daglige arbejde.

Afsmittende effekt (ophobning) af det øvrige arbejde.

Forringet klientbetjening (aflysning af

samtaler m. v.)

Belastning for gruppens øvrige medlemmer.

Hvis det drejer sig om udkald udenfor arbejdstiden giver det indskrænkninger i ens planlagte fritid.

Akutte besøg – kræver akut handling, det vil sige forøget ansvar og kompetence og manglende mulighed for fordrøftelse af besøget.

Risiko for fysisk-psykisk belastning (specielt i tvangsfjernelser af børn).

Ad 3. Forebyggende opsøgende arbejde. Jfr. rådgivningscirkulærets pkt. 4 fastlægger det sociale udvalg i hvilket omfang der er behov for vejledning og rådgivning i kommunen. Det betyder, at det sociale udvalg kan beslutte, at der f. eks. skal etableres miljøarbejde i et nyt boligkvarter, klubvirksomhed, gæstearbejdergrupper, og oplysende virksomhed i øvrigt. Ulemperne herved er, at arbejdet ofte vil foregå om aftenen.

Vi er bekendt med at kommunerne har forskellige strukturer, eksempelvis har man nogle steder opdelt de tunge og lette sager, andre steder har man en opdeling, så det er en bestemt gruppe, der påtager sig udgående arbejde.

Vi har ment, at vi burde komme med en beskrivelse af de generelle forhold for sagsbehandlere i bistandsafdelingen og således ikke tage hensyn til de forskelle, der evt. er i kommunernes strukturer.

På grund af arbejdssituationen er en stor del af det opsøgende arbejde i dag lagt på akutte sager, hvorfor det vil være vanskeligt at sætte egentligt sagsantal på de situationer, hvor der egentligt skulle foretages en opsøgende virksomhed.

Der henvises iøvrigt til den rapport, der er udarbejdet af HK og Dansk Socialrådgiverforening.

FORENINGEN AF ARBEJDSLEDERE I DANMARK

FR – HOVEDORGANISATION FOR ARBEJDSLEDER-
OG TEKNISKE FUNKTIONÆRFORENINGER I DANMARK

Den 23. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg

Christiansborg

Vedrørende forslag til lov om ændring af ferieloven fremsat den 21. marts 1979

Vi skal høfligt henlede folketingets arbejdsmarkedsudvalgs opmærksomhed på, at arbejdsministerens ovennævnte forslag ikke indeholder ændringsforslag til ferielovens § 14.

Det gjorde arbejdsministerens forslag om ændring af lov om ferie fremsat 2. december 1977 heller ikke. Uanset dette vedtog folketinget ved 3. behandling 16. december 1977, at ferietillægget forhøjedes fra $\frac{3}{4}$ til 1 pct., jfr. folketingets forhandlinger 1977/78, spalte 4095, samt ved 1. behandling spalte 3171 ff. og 2. behandling, spalte 3702 ff.

Ud over folketingsdebatten og udvalgets betænkning af 8. december 1977 og tillægsbetænkning af 13. december 1977 henvises til Foreningen af Arbejdslederes henvendelse af 6. december 1977 med bilag til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

Vi skal derfor tillade os at foreslå, at det overvejes at forhøje ferieprocenten fra 1 til $1\frac{1}{2}$ pct., subsidært fra 1 til $1\frac{1}{4}$ pct., således at balancen i ferieloven ikke forskydes.

Den eneste grund til, at ferietillægget ikke skulle forhøjes, må vel søges i en mærkværdig konstruktion om, at pengene til ferieførelængelsen fremkommer fra dyrtidsportioner. Fra denne konstruktion udledes så, at det almindelige princip i ferieloven om lighed fraviges.

Hvis det er denne konstruktion, der skal bære uændret ferietillæg, vil der være mulighed for en hvilken som helst vilkårlighed i lovgivningen baseret på andre uden for den pågældende lov eksisterende konstruktioner.

Vi beder derfor om, at princippet i ferieloven, som sidst er fastslået ved lovændringen i 1977, bevares.

Med venlig hilsen

FR – Hovedorganisation for Arbejdsleder-
og tekniske Funktionærforeninger i Danmark

A. C. Hansen

Foreningen af Arbejdsledere
i Danmark

V. Høedt-Rasmussen

Underbilag

Arbejdsministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra FR – Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark og Foreningen af Arbejdsledere i Danmark

Feriegodtgørelsen for arbejdere beregnes af sidste års løn og vil derfor udgøre en faldende del af den aktuelle løn, jo kraftigere lønstigninger der er tale om i perioden.

Alligevel har feriegodtgørelsen haft en sådan størrelse (i dag 10 pct.), at den udgør en større del af den aktuelle løn end den løn under ferie, som funktionærerne oppebærer.

Derfor er der indført et ferietillæg for funktionærer på i dag 1 pct. af sidste års løn, som bevirker, at arbejdere og funktionærer har *nøjagtig den samme dækning* i forhold til den aktuelle indkomst under ferie under forudsætning af en årlig lønstigning på 8 pct., nemlig 9,26 pct.

Ved en lavere lønstigning har arbejderne en højere dækning, og ved en højere lønstigning har funktionærerne en relativt højere dækning.

Hvis feriegodtgørelsen forhøjes til 12½ pct.

(og ferien forlænges til 5 uger), vil feriegodtgørelsens andel af den aktuelle indkomst stige til 11,57 pct. under forudsætning af en årlig lønstigning på 8 pct.

Dette er igen *nøjagtig den samme dækning*, som funktionærerne vil få med bibeholdelse af det nuværende ferietillæg på 1 pct. og stadig under forudsætning af en årlig lønstigning på 8 pct.

Hvis lønstigningen i stedet blev 10 pct., ville arbejdernes dækning falde til 11,36 pct., men funktionærernes kun til 11,55 pct.

Hvis omvendt lønstigningen kun blev 6 pct., ville arbejdernes dækning stige til 11,79 pct., men funktionærernes kun til 11,58 pct., hvilket da ville kunne udlignes gennem en forhøjelse af ferietillægget med ¼ pct.

På denne baggrund ses der ikke at være grundlag for at foreslå ferietillægget forhøjet.

FTF

Funktionærernes og

Tjenestemændenes

Fællesråd

Den 22. marts 1979

Resolution

Afleveret til repræsentanter for partierne i folketinget i forbindelse med FTFs demonstration foran Christiansborg torsdag den 22. marts 1979

FTF protesterer mod, at regeringen griber ind i overenskomst- og aftaleforhandlingerne gennem forslag til lov om forlængelse af kollektive-overenskomster og aftaler.

Uenigheden mellem LO og DA benyttes som et påskud for at fratage FTF-organisationerne deres forhandlingsret på et tidspunkt, hvor den offentlige arbejdsgiverside endnu ikke har vist sig villig til at gå i realitetsforhandlinger, og hvor forhandlingerne på flere private områder enten stadig væk foregår eller slet ikke er begyndt.

FTF anser derfor de fremsatte lovforslag som et overgreb på store lønmodtagergruppers ret til at føre frie forhandlinger.

FTF vender sig stærkt imod den manipulation med kendsgerningerne, der er foretaget i forbindelse med fremsættelsen af lovforslagene, når det siges, at funktionærer og tjenestemænd med gennemførelsen af forslagene får mere, end der gives på andre områder.

Alle parter har erkendt, at regeringens hensigtserklæring fra 1977 om løntilbagehol-

denhed alene har fået virkning for funktionær- og tjenestemandgrupper med »stive« lønssystemer. Dette bevirker, at disse grupper har et efterslæb på 4-5 pct. i forhold til det øvrige arbejdsmarked.

FTF må tage afstand fra de nu fremsatte lovforslag, fordi de *ikke* kompenserer for det påviste efterslæb, og fordi de *ikke* sikrer funktionærer og tjenestemænd mod yderligere efterslæb i de kommende år, - fordi de *ikke* standser den ukontrollerede lønudjævning inden for FTF-området.

FTF må forlange, at lovforslagene ændres således,

- at der kompenseres for lønefterslæbet,
- at regeringens hensigtserklæring om sikring af reallønnen også kommer til at omfatte FTF-grupperne, og
- at forslaget om tvungen voldgift i form af et paritetisk nævn udgår til fordel for en sikring af forhandlingsmuligheder inden for de forskellige overenskomst- og aftaleområder.

Underbilag

Finansministerens kommentarer til resolutionen af 22. marts 1979 fra FTF

FTFs resolution bygger på, at lovforslaget er fremsat på et tidspunkt, da »den offentlige arbejdsgiverside endnu ikke har vist sig villig til at gå i realitetsforhandlinger«, samt en henvisning til, at forhandlinger på flere private områder stadig væk foregår eller slet ikke er påbegyndt.

For så vidt angår forhandlingerne i den offentlige sektor kan jeg i tilslutning til oplysninger meddelt under 1. behandlingen fremhæve, at personaleorganisationerne ikke har ønsket at indgå aftaler inden for de rammer, som landets økonomiske situation tilliggør. Da afstanden mellem disse rammer og organisationernes krav trods langvarige forhandlinger forblev meget stor, kunne der ikke opnås et forhandlingsresultat, hvorfor forhandlingernes afslutning har måttet konstateres.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 4, er det vildledende, når det i resolutio-

nen betegnes som manipulation med kendsgerningerne, at det siges, at funktionærerne (i den offentlige sektor) og tjenestemændene med gennemførelsen af forslagene får mere, end der gives på andre områder.

For så vidt angår betragtningen omkring tvungen voldgift i form af et paritetisk nævn kan jeg i tilslutning til det under 1. behandlingen af lovforslaget anførte bemærke, at paritetiske nævn er foreslået fremfor i lovgivning at foreskrive en detaljeret løsning. Herved gives der nemlig personaleorganisationerne den størst mulige indflydelse på fordelingen. I denne forbindelse erindres om, at paritetiske nævn også tidligere er anvendt på tjenestemandsområdet, idet taktreguleringsnævnet er et paritetisk nævn, i hvilket tjenestemandorganisationerne er repræsenteret og i høj grad har gjort deres indflydelse gældende.

Bilag 12

FTF
Funktionærernes og
Tjenestemændenes
Fællesråd
Den 23. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg

Vedrørende lovforslag nr. L 196, fremsat den 21. marts 1979

Vedlagt fremsendes et notat udarbejdet af FTF vedrørende lønudviklingen for offentligt ansatte ved en vedtagelse af lovforslag nr. L 196 vedrørende forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler. Der henvises i

øvrigt til anmodningen om at måtte modtage et sådant materiale, ved foretrædet for repræsentanter for folketingets partier den 22. marts 1979.

Med venlig hilsen

JAN ANKLER

sekretær

Underbilag 1

Notat vedrørende lønudviklingen for offentligt ansatte ved en vedtagelse af lovforslag nr. L 196, fremsat den 21. marts 1979

I nærværende notat er søgt skønnet over lønudviklingen for offentligt ansatte i perioden 1. april 1979 til 1. april 1981 for dem, der aflønnes efter det for statstjenestemænd gældende lønsystem, sammenlignet med lønudviklingen på det private arbejdsmarked. Ved beregningerne er alene medtaget lønudvikling som følge af dyrtidsregulering, taktregulering og garantibetaling.

Ved beregningerne er forudsat en årlig prisstigningstakt på 6 pct., hvilket fører til udløsning af 6 dyrtidsportioner frem til marts/april 1981. Endvidere er forudsat en lønglidning på det private arbejdsmarked, der er en smule mindre end den, der er konstateret ved den seneste taktregulering. Ved denne regulering var der tale om en lønglidning på 2,74 pct. I disse beregninger er forudsat en lønglidning på 2,5 pct. pr. halvår.

De øvrige forudsætninger er de i lovforslaget indeholdte, idet der dog på begge områder er set bort fra de i lovforslaget hjemlede stigninger – for det offentlige område de 1¼ pct.

Beregningerne for den offentlige sektor omfatter udvalgte skalatrin fra bund til top. Stigningerne er beregnet med udgangspunkt i lønniveauet inklusive de pr. 1. april 1979 udløste dyrtids- og taktreguleringer. For det private arbejdsmarked er anvendt et skøn over den gennemsnitlige timeløn pr. 1. marts 1979.

I nedenstående tabel 1 er halvår for halvår anført stigningerne for offentligt ansatte samt den samlede stigning for hele perioden. I tabel 2 er anført stigningerne for en gennemsnitstimeløn på det private arbejdsmarked. I bilaget er de detaljerede beregninger bag tabel 1 anført.

Tabel 1.

Stigninger for offentligt ansatte som følge af dyrtids- og taktregulering samt garantibetaling. Stedtillægsområde VI.

Skalatrín	Lønniveau	1.4.79	1.10.79	1.4.80	1.10.80	1.4.81	I alt
				pct.			
1	67.000	2,9	1,9	4,0	3,5	5,4	17,7
14	88.000		3,0	4,5	3,1	4,5	15,1
27	112.000		2,8	3,9	2,9	4,0	13,6
35	127.000		2,7	3,7	2,7	3,8	12,9
43	148.000		2,6	3,4	2,6	3,5	12,1
49	193.000		2,4	3,1	2,5	3,1	11,1
51	238.000		1,9	2,5	2,0	2,6	9,0
53	288.000		1,6	2,1	1,6	2,1	7,4

Tabel 2.

Stigning for gennemsnitlig timeløn på det private arbejdsmarked som følge af dyrtidsregulering og lønglidning. Gennemsnit pr. 1. marts 1979 skønnet til 104.000 kr. årligt.

	1.9.79	1.3.80	1.9.80	1.3.81	I alt
			pct.		
Dyrtidsregulering	1,2	2,4	1,2	2,4	7,2
Lønglidning	2,5	2,5	2,5	2,5	10,0
I alt	3,7	4,9	3,7	4,9	17,2

Afslutningsvis skal det bemærkes, at udgangspunktet for taktreguleringen er en sammenligning af den gennemsnitlige udvikling i

hvert af de to områder. Gennemsnittet for den offentlige sektor pr. 1. april 1979 andrager ca. 106.000 kr. årligt.

Underbilag 2

Bilagsberegninger vedrørende tabel 1

	1.4.79	1.10.79	1.4.80	1.10.80	1.4.81
<i>Skalatrín 1, lønniveau kr. 67.135</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.			180 ¹⁾	1080	1101
Poseopfyldn.....	1920				
Stign. i kr.	1920	1248	2676	2328	3597
Stign. i pct.	2,9	1,9	4,0	3,5	5,4
<i>Skalatrín 14, lønniveau kr. 88.328</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.		1435	1462	1489	1517
Stign. i kr.		2683	3958	2737	4013
Stign. i pct.		3,0	4,5	3,1	4,5
<i>Skalatrín 27, lønniveau kr. 111.711</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.		1870	1905	1941	1977
Stign. i kr.		3118	4401	3189	4473
Stign. i pct.		2,8	3,9	2,9	4,0
<i>Skalatrín 35, lønniveau kr. 127.185</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.		2158	2198	2240	2282
Stign. i kr.		3406	4694	3488	4778
Stign. i pct.		2,7	3,7	2,7	3,8
<i>Skalatrín 43, lønniveau kr. 148.071</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.		2547	2595	2643	2693
Stign. i kr.		3795	5091	3891	5189
Stign. i pct.		2,6	3,4	2,6	3,5
<i>Skalatrín 49, lønniveau kr. 192.741</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496
Taktregul.		3377	3441	3506	3571
Stign. i kr.		4625	5937	4754	6067
Stign. i pct.		2,4	3,1	2,5	3,1
<i>Skalatrín 51, lønniveau kr. 237.728</i>					
Dyrtdid		1248	2496	1248	2496

¹⁾ Stigning fra garantibetaling pr. 1.10.79 og op til niveau 1.4.80 bortset fra dyrtidsregulering.

Taktregul.	3377	3441	3506	3571
Stign. i kr.	4625	5937	4754	6067
Stign. i pct.	1,9	2,5	2,0	2,6
<i>Skalatin 53, lønniveau kr. 288.183</i>				
Dyrtid	1248	2496	1248	2496
Taktregul.	3377	3441	3506	3571
Stign. i kr.	4625	5937	4754	6067
Stign. i pct.	1,6	2,1	1,6	2,1

Underbilag 3

Finansministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra FTF – Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

1. FTF har i notat af 23. marts 1979 – bilag 27 til L 196 – foretaget beregninger dels af lønudviklingen for offentligt ansatte og dels for en gennemsnitlig timeløn på det private arbejdsmarked. Beregningerne er foretaget ud fra andre forudsætninger end anvendt ved besvarelse af spørgsmål 17.

2. Ved en sammenligning af forudsætningerne til L 196 – bil. 27 og svaret på spørgsmål 17 viser der sig følgende forskelle:

- a. Der ses i L 196 – bilag 27 bort fra de $1\frac{3}{4}$ pct., der i henhold til forslaget § 5 afsættes til anvendelse i den offentlige sektor.
- b. Stigningerne i L 196 – bil. 27 beregnes fra 1. april 1979 til 1. april 1981. Dvs. den relativt høje taktreguleringsstigning pr. 1. april 1979 medregnes ikke. Svaret på spørgsmål 17 forudsætter en beregning af stigningen fra overenskomstår til overenskomstår.

Både punkt a og b er på linje med ACs

beregningsforudsætninger, og resultatet i L 196 – bil. 27 er som i L 196 – bil. 17 (jfr. svaret på spørgsmål 49), at stigningerne bliver svagere for de offentlige lønninger end ved beregning under de i svaret på spørgsmål 17 anvendte forudsætninger.

- c. Til gengæld er der anvendt en høj lønglidning i L 196 – bil. 27, nemlig 2,5 pct. pr. halvår. Dette forøger stigningen i de offentligt ansattes lønninger både ved sammenligning med L 196 – bil. 17 og svaret på spørgsmål 17. Da der er regnet med 0,75 pct. dækning ved beregning af taktreguleringsprocenten, vil denne høje lønglidningsprocent dog trække i samme retning som punkt a og b i en sammenligning med det private arbejdsmarkeds lønstigninger.

Konklusionen af L 196 – bil. 27 svarer således til den konklusion, der er draget i L 196 – bil. 17. Jfr. også her svaret på spørgsmål 49.

GUTENBERGHUS

Den 20. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg

I forbindelse med de lovforslag, der er bebudet fremsat til løsning af overenskomst-situationen, skal vi hermed anmode udvalget om at tage følgende forhold under overvejelse.

1. Forlængelse af de løbende overenskomster samt forhøjelse af mindstebetalingen.

Som forslagene er refereret i dagspressen, gøres der ikke indgreb i lønglidningen på minimallønsområdet. Man må på baggrund af en forhøjelse af minimallønningerne forudse en i bedste fald fortsat, dog sikkert accelererende lønglidning på det grafiske område.

Samhandelen med tryksager med udlandet har udviklet sig, som det fremgår af vedlagte »Facts om den grafiske industri«¹⁾, side 4, hvor samhandelsunderskuddet med udlandet i 1975 udgjorde 180,8 mill. kr. De tilsvarende tal var 1976: Import: 422,4 mill. kr., eksport 245,4 mill. kr., og for 1977: Import: 486,5 mill. kr., eksport 283,0 mill. kr., altså handelsunderskud på henholdsvis 177,0 mill. kr. og 203,5 mill. kr.

Den relative løntilbageholdenhed, der var gældende i 1976, indebærer således et hurtigt og direkte fald i underskuddet, der derved brød den hidtil stigende tendens. I 1977 fortsatte den tidligere lønglidning med et atter øget handelsunderskud til følge.

Denne udvikling har ikke alene betydning for den civile tryksagsindustri, men også for uge- og dagspressen, der udnytter sin nødvendige overkapacitet til civiltryk. En fjernelse af dækningsbidraget fra disse civile ordrer

vil kunne bringe arbejdspladser og visse dag- og ugeblade i fare for lukning.

2. Konvertering af dyrtidsbetaling til ferie.

Af dagspressen fremgår, at udbetalinger af de indefrosne dyrtidsportioner fra 1. september 1979 overtages af arbejdsgiverne, idet betalingerne dog sker ved forlængelse af medarbejdernes ferie, for 1980 med 2 dage og for 1981 og fremover med en uge.

Umiddelbart må man gå ud fra, at lovforslaget må indebære, at samtlige arbejdstagere får forlænget ferien som anført. Baggrunden herfor må antages at være et ønske om dels at sikre arbejdstagere 5 ugers ferie og dels at bringe flere i arbejde.

I den grafiske industri og på journalistområdet har medarbejderne efter de nugældende overenskomster imidlertid ret til mere end 4 ugers ferie.

Vi vil derfor bede udvalget overveje at begrænse en automatisk forlængelse af ferien, således at den foreslåede ændring alene medfører en forlængelse af ferien til 5 uger. Overenskomstfastsatte eller aftalte længere ferier skal selvsagt ikke derved afkortes. I det omfang den skitserede regulering af ferieforholdene indebærer, at medarbejderne får ret til ferie ud over 5 uger, bør virksomhederne efter eget valg kunne bestemme, at den overskydende del af den nu påtænkte ferieforøgelse kan afgøres ved udbetaling af beløb svarende til de indefrosne dyrtidsportioner, der ikke kompenseres for med ferie.

Under alle omstændigheder bør det af loven eller bemærkningerne tydeligt fremgå, om den foreslåede yderligere ferie automa-

¹⁾ Den pågældende publikation er ikke optrykt her.

tisk forøger de nugældende overenskomstmæssigt aftalte ferieperioder, eller om der åbnes mulighed for at afgøre ferieforøgelsen ved kompensation som her foreslået.

Med venlig hilsen

E. J. B. CHRISTENSEN

Underbilag**Arbejdsministerens kommentarer til henvendelsen af 20. marts 1979 fra Gutenberghus**

Det er et hovedprincip i loven, at der gribes mindst muligt ind i det gældende overenskomstsyst. Dette gælder også løfteparagrafferne på minimallønsområdet.

Hvad ferieforlængelsen angår, vil den kun

komme de lønmodtagere til gode, som ikke i dag har krav på 5 ugers ferie eller mere.

Uafhængigt heraf bortfalder forpligtelsen til at udrede de suspenderede dyrtidsportioner fra 1. september 1979.

Bilag 14

HK
Handels- og
Kontorfunktionærernes
Forbund i Danmark
Den 23. marts 1979

Folketingets arbejdsmarkedsudvalg

I forbindelse med behandling af forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. skal undertegnede organisationer tillade sig at foreslå, at § 10 ændres således, at der oprettes 3 paritetiske nævn fordelt med 1 for statens tjenestemænd, 1 for statens overenskomstområde og 1 for det samlede kommunale område, således at hvert nævn fordeler $1\frac{1}{4}$ pct. af lønsummen inden for sit område, jfr. § 5 i lovforslaget.

Begrundelse for vort forslag er følgende:

Vi finder det uhensigtsmæssigt at samle hele det offentlige område i et stort paritetisk nævn, da der inden for hvert område gør sig en række specielle forhold gældende.

Hele det store kommunale område er forhandlingsmæssigt samlet under Kommunale Tjenestemænds Udvalg, og det er stort set de samme organisationer, som forhandler for både tjenestemænd og overenskomstansatte, idet disse organisationer som medlemmer både har tjenestemænd og overenskomstansatte.

Inden for statens område er der en skarp opdeling af tjenestemænd organiseret i særlige tjenestemandorganisationer, der udøver forhandlingsretten i h.t. tjenestemandsløven, og statens overenskomstområde, hvor forhandlingsretten udøves af et meget stort antal organisationer.

Med venlig hilsen

Kommunale Tjenestemænds Udvalg
Erik Balle

Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund
Max Harvøe

Forbundet for offentligt ansatte
Poul Winckler

Einar Hollmann

Underbilag**Finansministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund**

Der henvises til svaret på spørgsmål 1 og det dér omtalte ændringsforslag, der snarest vil blive fremsendt til udvalget, og som inde-

bærer en imødekommelse af de pågældende organisationers synspunkter.

LÆRERNES CENTRALORGANISATION

Den 23. marts 1979

Lærernes Centralorganisation skal herved tillade sig at fremføre følgende synspunkter vedrørende det foreliggende forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.:

1. En vedtagelse af lovforslaget indebærer en tilsidesættelse af tjenestemændenes forhandlingsret efter de gældende regler. Det burde have været afprøvet, om der kunne være indgået aftale om fordelingen af et rammebeløb, hvad enten størrelsen af dette beløb var fastsat ved aftale eller ved lov.
2. Det er i åbenbar modstrid med tjenestemandslovens ord og grundlæggende principper, at der ifølge lovforslagets § 5 ikke er en specifik lønpulje til fordeling inden for TFUs forhandlingsområde.
3. Lovforslaget sikrer ikke tjenestemændene mod yderligere efterslæb i de kommende år, og det standser ikke den ukontrollerede nivellering inden for lønsystemet.
4. Den i lovforslagets § 7 indeholdte regel om tjenestemænds ferie indebærer, at lærernes tjenestetid skal ændres svarende til de foreslåede ændringer i ferieloven. På grund af den særlige måde, hvorpå lærernes tjenestetidsregler er opbygget, kan den anvendte formulering imidlertid give anledning til tvivl, hvorfor LC skal stille forslag om, at reglen ændres som anført nedenfor.
5. Spørgsmålet om en ændret tilrettelæggelse af lærernes tjenestetid inden for den gældende arbejdstidsnorm behandles for tiden i en arbejdsgruppe under undervisningsministeriet. Der må derfor i forlængelsesloven være utvetydig hjemmel for, at lærernes tjenestetidsregler kan ændres i overensstemmelse hermed. Lovforslaget er i øvrigt så kategorisk udformet, at det efter ordlyden ikke gør det muligt at indgå nye overenskomster m. v.

på det offentlige område i forlængelsesperioden.

LC skal derfor stille forslag om, at lovforslaget ændres som anført nedenfor.

Til de ovenstående punkter skal der knyttes følgende bemærkninger:

Ad 1 og 2:

På grund af de snævre rammer, som regeringen har lagt, ville der næppe være mulighed for at indgå aftale om størrelsen af det samlede beløb til ændring af tjenestemændenes løn- og andre ansættelsesvilkår m. v. Vi må derfor anerkende, at det formelle forhandlingssammenbrud efter tjenestemandslovens regler indebærer, at regeringen skal gå til folketinget for at lovgive herom.

Herefter har regeringen imidlertid brudt med det forhandlingsmønster, som tjenestemændene havde grund til at regne med at regeringen naturligt ville overholde.

For det første finder vi, at det burde have været afprøvet, om der kunne være indgået aftale om fordelingen af det gennem lovgivning fastsatte samlede beløb (den lønmæssige ramme). Herunder bemærker vi, at de 1¼ pct., som regeringen har stillet lovforslag om, ikke er blevet fremført under forhandlingerne.

For det andet er det i åbenbar modstrid med tjenestemandslovens ord og grundlæggende principper, at der ifølge forslaget ikke er en specifik lønpulje til fordeling inden for TFUs forhandlingsområde, jfr. tjenestemandslovens § 46 og hovedaftalen.

Vi må indtrængende opfordre folketinget til at ændre lovforslaget, således at der som angivet i tjenestemandsløven fastsættes en specifik lønpulje for TFUs forhandlingsområde.

Ad 3:

Bilag til bet. o. f.t.l. vedr. kollektive overenskomster m.m.

Regeringen har ved mange lejligheder udtalt, at det er dens politik at sikre reallønnen. Den foreslåede ændring af taktreguleringsprocenten kan ikke sikre reallønnen for de fleste tjenestemænd, hvorfor den foreslåede taktreguleringsprocent foreslås forhøjet. TFU har under forhandlingerne foreslået et ændret reguleringssystem, der kunne have formindsket den ukontrollerede nivellering inden for lønsystemet.

Ad 4:

Efter de foreslåede ændringer i ferieloven udvides ferien over en periode fra 4 til 5 uger. Lærernes tjenestetidsregler er baseret på en samlet årlig tjenestetidsnorm, der ikke fastslår feriens længde. For at undgå tvivl er det derfor hensigtsmæssigt, at det bliver præciseret, at ferieændringen for lærernes vedkommende sker gennem en nedsættelse af årsnormen. LC foreslår følgende tilføjelse til § 7:

Stk. 2. For lærerpersonale, der er omfattet af stk. 1, foretages tilsvarende ændringer i disse gruppers arbejdstidsregler.

Ad 5:

Lovforslagets § 3 indebærer for det offentlige områdes vedkommende, at der ikke kan indgås overenskomst i forlængelsesperioden, bl. a. på områder, der ikke er overenskomstdækket, selv om parterne bliver enige herom. Der er heller ikke mulighed for at ændre aftaler m. v., der vedrører arbejdstilrettelæggelsen inden for den almindeligt gældende arbejdstidsnorm, selv om parterne er enige herom.

LC skal derfor foreslå følgende ændringer:

I § 3 indsættes som nyt stk. 3:

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 er dog ikke til hinder for, at sådanne bestemmelser uden for de i §§ 4-5 nævnte beløbsrammer kan ændres af kollektive overenskomster m. v., såfremt parterne er enige herom.

I § 8 indsættes som nyt stk. 2:

Stk. 2. På tilsvarende måde kan der for lærerpersonales vedkommende inden for den fastsatte årsnorm ske tilpasning af arbejdstidsreglerne i det omfang, der er enighed mellem parterne derom.

Med venlig hilsen
Jørgen Jensen

Underbilag

Finansministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra Lærernes Centralorganisation

ad 1. LCs indsigelse vedrører proceduren i henhold til tjenestemandslovens § 46, stk. 2, og jeg henviser derfor indledningsvis til mine principielle bemærkninger herom i besvarelsen af spørgsmål 11.

I tilslutning hertil bemærkes, at når der efter forslaget lovgives for hele arbejdsmarkedet, herunder hele det offentlige arbejdsmarked, er det anset for naturligt at fastsætte en fælles procedure for fordelingen af den beløbsramme, der er til rådighed for den offentlige sektor, dvs. ved paritetisk nævn.

Jeg skal tilføje, at der under forhandlingerne har været drøftet en række af de forslag, der i givet fald kunne blive tale om at imødekomme inden for den af finansministeriet tilbudte ramme, uden at der skønnes mulighed for at opnå enighed om fordelingen heraf.

Med hensyn til de $\frac{3}{4}$ pct., der ikke har været fremført under forhandlingerne, er forbeholdet det, at såvel TFU som jeg havde taget forbehold om overførelse af resultaterne fra det øvrige arbejdsmarked til tjenstemandsområdet. Da de nævnte $\frac{3}{4}$ pct. er et element i den samlede overenskomstmæssige løsning, der først fremkommer i forbindelse med lovforslagets fremsættelse, er det derfor naturligt, at de ikke er indgået i tjenstemandsforhandlingernes forløb indtil forhandlingssammenbruddet.

ad 2. For så vidt angår ønsket om afsættelse af en specifik lønpulje til fordeling inden for TFUs forhandlingsområde henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 1 og det dér omtalte ændringsforslag, der snarest vil blive fremsendt til udvalget, og som indebærer en imødekommelse af LCs synspunkt.

ad 3. Det ligger i sagens natur, at lovforslaget ikke kan sikre tjenstemændene mod yderligere efterslæb i de kommende år, om end der sker en meget væsentlig reduktion i forhold til den nuværende ordning. Der kan imidlertid være grund til at fremhæve, at de af tjenstemandsorganisationerne stillede forslag ej heller indebar nogen sådan sikring. Med et skønnet antal dyrtidsportioner på tre om året kan det ikke med rimelighed siges, at der er tale om nogen ukontrolleret nivellerings.

ad 4. Da finansministeren under lovforslagets første behandling har givet tilsagn om, at ferieforlængelsen for lærere med et pligtigt timetal konverteres til en nedsættelse af arbejdstiden, er det af LC fremsatte ændringsforslag overflødigt.

ad 5. Lovforslagets § 3 er ikke til hinder for indgåelse af nye overenskomster på hidtil ikke overenskomstdækkede områder eller overenskomster om nyt arbejde på et hidtil i øvrigt overenskomstdækket område.

Det må endvidere forudsættes, at bestemmelsen ikke udelukker, at der også efter lovens ikrafttræden forhandles om ændringer i overenskomster eller aftaler, der ikke indebærer økonomiske forbedringer, under forudsætning af, at parterne er enige herom.

Eventuelle resultater af den igangværende tjenestetidsundersøgelse, der kan indebære en anden anvendelse af personalet, må således kunne gennemføres under nævnte forudsætning.

Der er herefter ikke grundlag for de af LC fremsatte ændringsforslag til §§ 3 og 8.

MASKINMESTRENES FORENING
DANSK STYRMANDSFORENING
RADIOTELEGRAFISTFORENINGEN AF 1917

Den 23. marts 1979

Til Folketingets arbejdsmarkedsudvalg

Vedrørende lovindgreb over for arbejdsmarkedet

For tredje gang i træk griber folketinget ind i forhandlingerne på arbejdsmarkedet ved at påtage sig funktionen som tvungen voldgiftsinstans – ikke alene på de arbejdsmarkedsområder, hvor forhandlinger har været gennemført, men også for områder, hvor forhandlinger end ikke er indledt og uoverensstemmelser derfor ikke er konstateret.

Gennem den tvungne voldgift kan folketinget forhindre lovlige konflikter, men lovindgrebet forhindrer ikke ulovlige og/eller overenskomststridige arbejdsnedlæggelser – tværtimod. Ved de stadige overgreb mod den frie forhandlings- og aktionsret undergraver folketinget organisationernes muligheder for at påvirke medlemmerne, og der skabes tvivl om organisationernes handlingsmuligheder og dermed om deres berettigelse.

Det er også tredje gang, at folketingsindgrebet bliver gennemført uden, at den politiske beslutningsproces har været baseret på en grundig undersøgelse af indgrebets konsekvenser. Folketinget bygger tilsyneladende sin afgørelse på den enkle opfattelse, at der kun er to lønmodtagergrupper på arbejdsmarkedet: LO-gruppen, der principielt opfattes som lavtlønnet, og alle øvrige lønmodtagere, der lige så principielt opfattes om højere eller højt lønnede. Denne forenkede opfattelse medfører, at en række funktionærgrupper, der indtil det første folketingsindgreb i 1975 havde lønninger på linje med LOs gennemsnitsløn, nu har et lønniveau, der er langt under denne.

De skævheder i lønrelationerne, der her ved er opstået blandt andet i handelsflåden, mellem matroser/motormænd og unge og yngre officerer, får organisationerne efter

lovindgrebet ingen muligheder for at forhandle, fordi der endnu ikke har været ført forhandlinger om fornyelse af overenskomsterne, der først udløber den 31. marts.

Fristen for forhandling af specielle krav bør derfor under alle omstændigheder forlænges på vort område, således at der bliver mulighed for at gennemføre forhandlinger om særlige krav.

Som bekendt er søfarende ikke omfattet af miljøloven og får derfor ikke udbytte af de miljømæssige forbedringer, som landsatte opnår som konsekvens af bestemmelsen i § 8 i lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.

De søfarende har i forbindelse med den forestående overenskomstforhandling foreslået en udmønstringsperiode på 4 måneder mod i dag 6 måneder med ret til fri hjemrejse efter 4 måneders tjeneste i udenrigsfart, hvor arbejdstiden omfatter alle ugens 7 dage og ofte 12 timer i døgnet.

Dette forslag får vi ingen mulighed for at forhandle, hvis folketinget griber ind i vore lovlige rettigheder. Vi kan i givet fald ikke omplante miljølovens hviletids- og andre rekreative bestemmelser til brugbare instrumenter på søfartsområdet.

På ovennævnte baggrund anmoder vi om, at der må blive stillet forslag om ændring af sømandslovens §§ 7 og 8 på en sådan måde, at udmønstringsbetingelsen 6 måneder ændres til 4 måneder med ret til fri hjemrejse. (Lov nr. 420 af 13.6.73).

Efter 4 måneders kontinuerlig tjeneste med stærkt koncentreret arbejdstid vil en ændring af sømandsloven som foreslået indebære en rimelig miljømæssig forbedring for

de søfarende, svarende til de forbedringer, som arbejdsmiljøloven har sikret den øvrige arbejdende befolkning.

Taktregulering.

Den foreliggende forlængelseslovs § 6 er ikke tilfredsstillende for vort område, som i perioden 1975/77 havde en særlig aftale med Danmarks Rederiforening m. fl. om taktregulering.

Aftalen afløstes for perioden 1977/79 med en halvårlig, fast procentuel lønstigning, som også indeholdt dyrtidsportionerne.

Det bør således fremgå af lovtæksten, at også private funktionærgrupper med en struktur i lønsystemerne, som kan sammenlignes med det offentlige område, sikres en

tilsvarende ret til taktregulering.

Udvidet ferieret.

Endelig skal påpeges, at vort aftaleområde har en 5. uges ferie for visse grupper. Denne ydes dels som kompensation for manglende frihed under havneophold (overstyrmænd i tankskibe), dels som et særligt hensyn til ældre medarbejdere (maskinmestre over 50 år).

Vi er af den bestemte opfattelse, at den påtænkte ændring af lov om ferie bør tydeliggøres, således at denne særlige ekstraferie for disse grupper kan bibeholdes som aftalt.

Vi forventer, at man tager hensyn til ovenstående ved behandlingen af lovindgrebskomplekset.

A. C. Hansen

K. Mols Sørensen

S. Bøje Larsen

Bilag: Forslag til ændringen af sømandsloven¹⁾

¹⁾ Det pågældende bilag er ikke optrykt her.

Underbilag

Arbejdsministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra Maskinmestrenes Forening, Dansk Styrmandsforening og Radiotelegrafistforeningen af 1917

Der er i loven fastsat en frist til forhandling mellem parterne på 4 uger fra overenskomstens udløbstid. Det vil i dette tilfælde sige til 1. maj 1979. Fristen kan forlænges ved aftale mellem parterne. Der vil under disse forhandlinger være lejlighed til også at forhandle forbedringer af arbejdsmiljømæssig karakter inden for de af loven angivne økonomiske rammer.

Arbejdsministeriet kan ikke tage stilling til

spørgsmålet, om sømandsloven bør ændres.

Hvad angår det rejste spørgsmål om taktregulering, henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 33, stilet til finansministeren.

Endelig bemærkes, at den foreslåede ferieforlængelse alene får betydning for lønmodtagere, der ikke i dag har krav på 5 ugers ferie eller mere, men at lønmodtagere, der i forvejen har denne ret, bevarer den.

Bilag 17

RADIOTELEGRAFISTFORENINGEN AF 1917

Den 23. marts 1979

Paritetisk nævn inden for hvert overenskomstområde, uanset om overenskomsten er statslig eller privat

Radiotelegrafistforeningen af 1917 foreslår hermed, at der foretages følgende ændringer i lovforslag nr. L 196 om forlængelse af de kollektive overenskomster § 9, stk. 2:

»Inden for de af §§. 4 og 5 omfattede overenskomstområder . . . . .«

og § 10:

»Finansministeriet opretter et paritetisk nævn for det i § 5 nævnte område, *jfr. dog undtagelsen i § 9, stk. 2 . . . . .*«

Argumentation:

Radiotelegrafistforeningen af 1917 er en meget lille organisation. Kun ca. 300 af foreningens medlemmer er offentligt ansatte på funktionærvilkår. På denne baggrund frygter vi, at foreningen ikke får nogen praktisk mulighed for at forhandle fordeling af de i § 5 foreslåede 1,75 pct. til udligning af uligheder.

En radiotelegrafists arbejdsforhold kan ikke sammenlignes med en tjenstemands. Radiotelegrafisten er lige fra sin første arbejdsdag til den dag, han afgang med folkepension, beskæftiget ved skifteholdsarbejde. Han har ikke mulighed for at avancere sig ud af skifteholdsarbejdet, således som det gælder for mange af de tjenstemænd, som han til daglig arbejder sammen med. Denne ulighed i arbejdsforholdene søger foreningen gang på gang at få afhjulpet ved rekreative forbedringer for radiotelegrafisterne.

En statistik, der dækker årrækken 1966 – 1979, viser, at overenskomstansatte radiotele-

grafister i statens tjeneste har en overdødelighed, hvis hovedårsag skal søges i skifteholdsarbejdet. Det er derfor foreningen magtpåliggende, at der skabes mulighed for, at foreningen selv kan forhandle fordelingen af de i loven nævnte 1,75 pct. og på en sådan måde, at den konstaterede ulighed afhjælpes.

Vi er overbevist om, at foreningens medlemmer ikke vil få noget som helst udbytte af de 1,75 pct., hvis fordelingen skal foregå i et *fælles* paritetisk nævn, hvor kun hovedorganisationer eller store tjenstemandsorganisationer har sæde.

Det vil derimod efter vor opfattelse være i overensstemmelse med god demokratisk fremgangsmåde, hvis man lader dem, som har ulemperne, få adgang til at fordele de midler, som stilles til rådighed.

Hvis folkettinget gennemfører lovforslaget i uændret skikkelse, afskærer man funktionærer i det offentlige tjeneste fra at forhandle deres egne forhold, selv om de har en sådan ret i henhold til funktionærlovens §§ 10–14.

Vi finder, at folkettinget bør sikre, at funktionærerne i den offentlige sektor – på samme måde som i den private sektor – bør bevare retten til selv at forhandle deres egne forhold. Dette formål kan kun opfyldes ved at følge foreningens forslag til ændringer af §§ 9–10.

Vi henstiller indtrængende, at folkettinget tager hensyn til ovenstående forslag.

Med venlig hilsen
S. Bøje Larsen

Underbilag

Finansministerens kommentarer til henvendelsen af 23. marts 1979 fra Radiotelegrafistforeningen af 1917

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 1 foreslog regeringen oprettet ét fælles nævn for hele den offentlige sektor til fordelingen af de 1¼ pct., som er afsat til denne sektor, under hensyn til de stærke indre sammenhænge i sektorens lønstruktur. Denne begrundelse er uddybet i bemærkningerne til § 10.

Det er endvidere anført i den nævnte besvarelse, at det forhold, at der gennem årene er opbygget et forhandlingsapparat, f. eks. for det kommunale område som helhed og inden for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken, kan tale for, at forhandlingerne vil kunne føres mere smidigt

ved en opdeling i tre paritetiske nævn, nemlig ét for det samlede kommunale område, ét for tjenestemandsområdet i staten, folkeskolen og folkekirken og endelig ét for den offentlige sektor i øvrigt, hvorfor regeringen agter at fremsætte ændringsforslag til § 10 med det nævnte sigte.

Jeg finder derimod ikke, at de stærke indre sammenhænge i den offentlige sektors lønstruktur vil kunne tilgodeses med Radiotelegrafistforeningens forslag.

I øvrigt skal bemærkes, at radiotelegrafisternes arbejdsforhold har været inddraget i tidligere overenskomstfornyelser, således at der ikke er opstået uligheder.